

Vrijetijdsmonitor 2004

*Onderzoek naar deelname van Amersfoorters aan sport, cultuur
en recreatie*

Gemeente Amersfoort
Sector Dienstverlening, Informatie en Advies (DIA)
Onderzoek en Statistiek

Dilan Yesilgöz
Ben van de Burgwal

Uitgave en rapportage:

Onderzoek en Statistiek, gemeente Amersfoort.

Postbus 4000, 3800 EA Amersfoort.

Bezoekadres: Stadhuisplein 1, kamer 4.13.

Telefoon (033) 469 45 97. Fax (033) 469 54 54.

E-mail: statistics@amersfoort.nl

juni 2004.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	5
Sportdeelname	5
Openluchtrecreatie	7
Evenementen	8
Kunst en cultuur	8
<u>1. Kader en achtergrond</u>	<u>10</u>
1.1 Inleiding	10
1.2 Opzet van het onderzoek	10
<u>2. Sportdeelname</u>	<u>11</u>
2.1 Kader en achtergrond	11
2.2 Maatschappelijke tendensen	12
2.3 Sportbeoefening door Amersfoortse volwassenen	13
2.4 Profiel van de sportbeoefenaar	19
2.5 Plaats en wijze van sportbeoefening	21
2.6 Beoordeling van de sportaccommodaties	24
2.7 Motivatie om aan sport te doen	25
2.8 Motieven om niet (meer) te sporten	26
2.9 De kosten van sport	28
2.10 Tevredenheid over het sportaanbod	29
<u>3. Openluchtrecreatie</u>	<u>32</u>
3.1 Inleiding	32
3.2 De recreatiegebieden	33
3.3 Bezoek van recreatiegebieden in de openlucht	33
3.4 Activiteiten in het recreatiegebied	36
3.5 Landelijke trends	39
3.6 Gebruikte vervoermiddel	40
3.7 Tevredenheid over de mogelijkheden om buiten te recreëren	42
<u>4. Evenementen en toeristische activiteiten</u>	<u>45</u>
4.1 Inleiding	45
4.2 Bekendheid van en bezoek aan evenementen	46
4.3 Vergelijking met 1998	48

4.4	Achtergrondkenmerken van bezoekers	48
4.5	Waardering evenementen	49
4.6	De VVV-recreatiewinkel	51
5.	<u>Deelname aan kunst en cultuur</u>	52
5.1	Inleiding	52
5.2	Kenmerkende factoren	52
5.3	Passieve kunst- en cultuurconsumptie	53
5.4	Bekendheid en bezoeken van culturele instellingen	54
5.5	Actieve kunst- en cultuurparticipatie	55
5.6	Méér kunst en cultuur?	56
5.7	Informatiekanalen	58
	Bijlage: vragenlijst met scores	60

Amersfoort beoogt een stad te zijn waar zowel bewoners als bezoekers hun vrije tijd op een plezierige en gevarieerde wijze kunnen doorbrengen. De sector WSO – onder meer verantwoordelijk voor het faciliteren van sportaccommodaties en culturele en recreatieve voorzieningen - heeft in diverse (kader)nota's het voorgenomen beleid ten aanzien van sportdeelname, toerisme, recreatie, kunst en cultuur uiteengezet. Om dit beleid te kunnen toetsen en desgewenst bij te sturen heeft de sector behoefte aan een periodieke monitoring onder de bevolking.

Daartoe is in het najaar van 2003 een Vrijtijdsmonitor gehouden onder een representatief deel van de volwassen bevolking van Amersfoort. Het veldwerk leverde een respons op van 67% (ofwel 1325 ingevulde vragenlijsten). Dit onderzoek vormt in grote lijnen een herhaling van het onderzoek dat in 1998 is gehouden. Daardoor is het mogelijk ontwikkelingen aan te geven.

Sportdeelname

Sportieve stad

Amersfoorters sporten veel. Ruim 67 procent van alle volwassenen doet minstens een keer per maand aan één of andere sport. Daarmee is de gemeente koploper van een kleine twintig steden die een vergelijkbaar onderzoek hebben uitgevoerd. De hoge sportparticipatie hangt vooral samen met de samenstelling van de bevolking. Deze is in vergelijking met andere steden jong en hoog opgeleid; kenmerken die het meest bepalend zijn voor sportdeelname.

Meer sporters

In de afgelopen vijf jaren is het aantal sporters in Amersfoort sterk gestegen. Had in 1998 nog 62% van de bevolking nog iets aan sport gedaan, in 2003 is dat gestegen tot 71%. De grootste groei deed zich voor onder de veertigers. Deze zijn in de afgelopen jaren veel meer aan sport gaan doen en zijn daarmee vergelijkbaar met de jongere leeftijdsgroepen. Maar ook de ouderen zijn meer gaan sporten: onder de 55-plussers nam de sportdeelname toe van 48 naar 53%: een toename van circa tien procent. Daarmee is de gemeentelijke doelstelling om in vijf jaar tijd de sportdeelname met minimaal 5% te laten toenemen onder deze groep ruimschoots gehaald.

Nummer 1: fitness conditie

Fitness voor conditie wordt het meest genoemd als beoefende sport, op de voet gevolgd door de zwemsport, wielrennen, wandelsport en fitness kracht. In vergelijking met andere steden doen Amersfoorters relatief veel aan fitness, wielrennen, squash en tennis.

Sporten die in de afgelopen jaren in Amersfoort sterk aan populariteit hebben gewonnen onder volwassenen zijn de wandelsport, skeeleren/skaten, darts en fitness. Teamsporten doen het daarentegen wat minder. De meeste teamsporten behielden hun aandeel (volleybal, basketbal, veldvoetbal) of moesten wat terrein prijs geven. Alleen zaalvoetbal zag het aantal deelnemers groeien. Ook bij tennis, atletiek en gym/turnen bleef de deelname stabiel.

Minder sportvereniging, meer commerciële clubs

Het aandeel sporters dat op een sportvereniging actief is, daalde in de afgelopen vijf jaar van 32 naar 28%.

Deze daling hangt samen met de verschuivingen die in de sport zichtbaar zijn. Veel sporten die vooral in verenigingsverband worden beoefend, met name teamsporten, maar ook atletiek, tennis en gym/turnen, hadden te maken met gelijkblijvende of zelfs terug lopende belangstelling.

De groei kwam vooral terecht bij de commerciële clubs, sportscholen en fitnesscentra: een toename van 24 naar 30%. Het gaat daarbij vooral om fitness, aerobics/steps en – in mindere mate – om squash.

Het grootste deel van de sportbeoefening vindt nog altijd ‘ongeorganiseerd’ plaats. Dat geldt vooral voor de wandel- en fietssport, skeelers/skaten, hardlopen en zwemmen. Maar ook een ‘groeisport’ als zaalvoetbal moet het vooral van bedrijven of een vriendengroep hebben, die buiten een bestaande vereniging wordt opgezet.

Sportlek

Amersfoort is qua sportaanbod niet zelfvoorzienend. Voor het merendeel van de beoefende sport (70%) blijft men in Amersfoort. Vooral voor squash, honk-/softbal, tafeltennis, basketbal, bowling en paardensport wijkt men uit naar andere gemeenten. Voor sommige sporten ontbreekt de accommodatie, zoals een kunstijsbaan, een klimsportwand, een bowlingcentrum of kartbaan. Voor andere sporten als squash is de vraag veel groter dan het aanbod ter plaatse.

Sportfaciliteiten positief beoordeeld

Een ruime meerderheid van de sportende Amersfoorters laat zich positief uit over de kwaliteit van de sportaccommodatie (70% ‘goed’) en over de bereikbaarheid ervan (79% ‘oordeel: goed’). Slechts 2% van de Amersfoorters vindt de bereikbaarheid van de accommodaties slecht. Ook over de kosten is een meerderheid – circa 60% – tevreden. Het Sportfondsenbad krijgt nog de meeste kritiek te verduren: bijna 60% van de gebruikers vindt de geboden kwaliteit matig of slecht. Wat kosten betreft is bijna de helft niet tevreden.

Sporten vooral voor gezondheid en conditie

De meeste Amersfoorters sporten vanwege hun gezondheid: hun aandeel is zelfs iets gegroeid naar meer dan 50%. Een bijna even groot aandeel sport vooral om er beter uit te zien of om conditie op te bouwen. Sporten voor de sociale contacten en de gezelligheid of om recreatief bezig te zijn worden elk door ruim een kwart van de sporters genoemd als motief.

Sporten wordt duurder

Op de vraag of men meer aan sport zou willen doen, antwoordt bijna de helft van de Amersfoorters (sporters als niet-sporters) bevestigend.

Aan deze mensen is vervolgens de vraag gesteld wat men ervan weerhoudt om (meer) te gaan sporten. Te weinig tijd (50%) of ‘het komt er gewoon niet van (32%) zijn daarbij de meest genoemde antwoorden. Een groeiende groep geeft aan dat sporten teveel geld kost. Hun aandeel is gestegen van 15 naar 22%. Gemiddeld is men tussen de €200,= en €250,= per jaar kwijt aan de hoofdsport die men beoefent, maar de verschillen per sport en vooral per accommodatie zijn groot.

Tevreden over het sportaanbod

De meeste Amersfoorters zijn tevreden over het aanbod (hoeveelheid en diversiteit) aan sportvoorzieningen in Amersfoort of kan er niet goed over oordelen. Slechts acht procent is er niet (zo) tevreden over.

De kritiek uit zich in die gevallen met name op het ontbreken van de faciliteiten (zoals een kunstijsbaan), op de hoge kosten of op de informatievoorziening ten aanzien van het sportaanbod.

Conclusies

De sport heeft zich gunstig ontwikkeld in Amersfoort. Veel meer mensen zijn sportief actief dan vijf jaar geleden. Deze ontwikkeling is (deels) toe te schrijven aan de instroom van jonge en goedopgeleide bewoners. Niet bekend is in hoeverre dit de verdienste is van het lokale sportbeleid. De uitbreiding van accommodaties deed zich vooral voor in het commerciële segment, waarop de gemeente slechts beperkt invloed heeft.

Amersfoorters zijn vooral positief over het huidige aanbod, zowel qua kosten, geboden kwaliteit en bereikbaarheid. Een uitzondering vormt het Sportfondsenbad, dat volgens veel gebruikers aan een opknapbeurt toe is.

De gemeente probeert de sportdeelname op diverse manieren te stimuleren. Zo is er voor zowel scholieren als ouderen de mogelijkheid om met een sport kennis te maken en worden subsidies verstrekt voor sportdeelname aan minima. Deze SOPA-subsidie is onlangs nog verhoogd. Desondanks vormen de kosten voor meer mensen dan in 1998 een reden om minder of niet meer aan sport te doen.

Openluchtrecreatie

Amersfoort telt diverse parken en groengebieden binnen haar grenzen, maar wordt daarnaast omringd door bossen en weidegebieden met een hoog recreatief gehalte. Welke rol spelen deze gebieden in het recreatiegedrag van de Amersfoorter?

Populaire recreatiegebieden

De meeste bezoekers trokken de bossen van de Utrechtse Heuvelrug ten zuiden en westen van Amersfoort. Ongeveer de helft van de volwassen Amersfoortse bevolking is er in 2002 wel eens geweest voor een recreatief bezoek. Gerekend naar aantallen bezoeken is het Stadspark Schothorst populairder, doordat de gemiddelde bezoeker hier vaker komt. Waarschijnlijk dragen de utilitaire fietsroutes via Park Schothorst in belangrijke mate bij aan het aandeel fietsende bezoekers. Ten opzichte van 1998 is het bezoek aan recreatiegebieden in en om Amersfoort iets gestegen. Vooral Park Randenbroek, Birkhoven/Bokkeduinen en het groen in de directe omgeving trokken meer bezoekers.

Wandel- en fietsgebieden

Bijna de helft van de Amersfoorters noemt wandelen of trimmen als belangrijkste recreatieve activiteit bij het bezoek aan een park of recreatiegebied. Daarnaast noemt 12% 'de hond uitlaten' het belangrijkste doel. Fietsen geldt voor vier op de tien Amersfoorters als het voornaamste recreatiedoel. Andere activiteiten als 'natuur beleven' waterrecreatie of picknicken worden zelden als hoofdactiviteit genoemd.

Park Randenbroek en het groen in de eigen woonomgeving gelden bij uitstek als wandelgebieden. De weidegebieden Eem- en Gelderse Vallei worden overwegend voor recreatief fietsen bezocht. De bossen ten zuiden en westen van Amersfoort nemen een tussenpositie in. Skaten en skeeleren, door 1% van de volwassenen als hoofdactiviteit genoemd, doet men vooral in het open gebied ten noorden en oosten van Amersfoort en in het Lockhorsterbos.

Auto belangrijk om recreatiegebieden te bereiken

Het recreatiebeleid van de gemeente is erop gericht de recreatiegebieden zo goed mogelijk te ontsluiten, bij voorkeur met vervoer anders dan de auto. Toch blijkt dat drie op de tien Amersfoorters de auto nemen om een recreatiegebied te bezoeken. Vooral onder bezoekers van recreatiegebieden ten zuiden en westen van Amersfoort is het autogebruik populair. Dat heeft niet alleen te maken met de afstand tot het eigen woongebied, maar ook met het bezoekdoel: men komt er vooral om er te wandelen/trimmen of de hond uit te laten en iets minder om er te fietsen.

Tevreden over recreatiemogelijkheden

Het overgrote deel van de Amersfoorters is positief over de mogelijkheden om buiten te recreëren in en rond Amersfoort. Vooral de grote diversiteit aan landschappen en dito gebruiksmogelijkheden worden gewaardeerd. Slechts een kleine minderheid— 8% - is niet (zo) tevreden. Daarbij gaat het vaak om zaken die men in de omgeving mist of meer zou willen zien (wandelpaden, vlakke wegen om te skeeleren et cetera).

Ook zijn er veel mensen die van mening zijn dat de verstedelijking steeds meer natuur verdringt en dat de rust aan het verdwijnen is. Andere klachten gaan over de informatievoorziening, de bereikbaarheid van of het zwerfvuil in de recreatiegebieden. Opvallend is dat circa 13 % meer mensen dan in 1998 een

mening hebben over de aantrekkelijkheid van de recreatiegebieden in en rond Amersfoort, en deze is overwegend positief.

Als men langer van twee uur de tijd heeft om buiten te recreëren, kiest 54% van de Amersfoorters voor de gebieden in en rond Amersfoort; 28% gaat liever naar gebieden elders en 18% kiest beide opties even vaak.

Evenementen

Evenementen en toeristische activiteiten

In Amersfoort worden het hele jaar door vele evenementen en toeristische activiteiten georganiseerd. Deze evenementen en activiteiten trekken niet alleen toeristen van buiten de stad, ook veel Amersfoorters komen erop af. Hoe bekend zijn deze evenementen onder Amersfoorters en hoe werden ze bezocht en gewaardeerd?

De activiteiten rond koninginnedag, de keistadfeesten en de rondvaarten van Waterlijn zijn het meest bekend. Zeven op de tien Amersfoorters is ervan op de hoogte. De meeste volwassen bezoekers trokken de Jazz Driedaagse en de muziekoptredens op de Groenmarkt. Maar de activiteiten rond Koninginnedag, het Festival Dias Latinos en de carnavalsoptocht in Hoogland deden het nauwelijks minder slecht: ze wisten in 2003 elk meer dan 20% van de volwassen Amersfoorters op de been te krijgen.

In vergelijking tot 1998 is de bekendheid en het aantal bezoekers van de rondleidingen door Kattenbroek gedaald.

Waardering evenementen en activiteiten

Amersfoorters kregen de mogelijkheid om de evenementen en toeristische activiteiten aan de hand van rapportcijfers te waarderen. Van de evenementen die jaarlijks één keer georganiseerd worden, krijgt het Dorpsfeest van Hoogland het hoogste cijfer, een 7.8. Tot de top drie behoren verder de Carnavalsoptocht in Hoogland en het Festival Dias Latinos. Gekeken naar 1998 zijn er weinig verschillen.

Bij de evenementen en toeristische activiteiten die gedurende het jaar vaker georganiseerd worden, 'scoren' de rondvaarten Waterlijn, de fietsboot op de Eem en de muziekoptredens op de Groenmarkt het hoogst.

Bijna 70% van de Amersfoorters is tevreden over het aanbod, in 1998 was dit nog 61%.

De VVV-recreatiewinkel

De helft van de Amersfoorters weet waarvoor men terecht kan bij de VVV-recreatiewinkel. Tevens heeft de helft van de mensen de VVV-winkel wel eens bezocht. De website van de VVV wordt zelden geraadpleegd.

Kunst en cultuur

Passief en actief

In het onderzoek is onderscheid gemaakt tussen passieve en actieve kunst- en cultuurconsumptie. Bezoekt men 'passief' een voorstelling, bibliotheek of museum of is men 'actief' door bijvoorbeeld zelf aan schilderen, dansen of acteren te doen.

Bezoekers

De helft van alle Amersfoorters bezoekt een of meerdere keren per jaar een bioscoopvoorstelling. Als we kijken naar de andere activiteiten kunnen we concluderen dat musea/galerieën, popconcerten en musicals/shows elk door ongeveer 30% van de Amersfoorters wordt bezocht. Bij cabaret/kleinkunstvoorstellingen, filmhuis, toneelvoorstellingen, jazz/bluesconcerten en klassieke muziek concerten, varieert het percentage Amersfoorters dat deze voorstellingen bezoekt tussen de 10 en 20%.

Bekendheid en bezoeken van culturele instellingen

Van alle culturele instellingen in Amersfoort zijn de Openbare Bibliotheek en theater De Flint het meest bekend en werden ook het meest bezocht; bijna de helft van de volwassen Amersfoorters was er in de afgelopen twee jaar wel eens geweest. Ook Theater De Lieve Vrouw en museum Flehite trokken redelijk veel publiek. Het minst bezocht zijn De Kelder, de Kunstuitleen en het Stadsarchief.

Meer bezoekers

Vergeleken met 1998 is een stijging zichtbaar in het percentage Amersfoorters dat een culturele activiteit heeft bezocht. In 2003 steeg vooral de belangstelling voor een filmtheater of filmhuis en voor een museum/galerie. Soms kwam de groei vooral in Amersfoort zelf terecht, zoals het bezoek aan toneelvoorstellingen of voorstellingen voor cabaret/kleinkunst. Voor andere culturele activiteiten deed de toename van het bezoekersaantal zich vooral voor buiten Amersfoort. Dit gold met name het bezoek aan een bioscoop of een musical/show.

Actieve kunst – en cultuurparticipatie

Eenderde van de Amersfoorters is actief betrokken bij culturele of kunstzinnige activiteiten. Het meest populair zijn fotografie, film en video. Onder deze categorie vallen ook mensen die familiefoto's maken en bijvoorbeeld op vakantie filmen. Ook muziek, zang en musical zijn erg populair.

Bevolkingskenmerken

De 'cultureel betrokken' Amersfoorter is over het algemeen hoog opgeleid en heeft een relatief hoog inkomen. Ook op landelijk niveau is dit verschijnsel zichtbaar.

Het verschil in opleidingsniveau is met name aanwezig bij de actieve kunst- en cultuurparticipatie.

Op dit terrein zijn vrouwen ruim in de meerderheid als het gaat om toneel, dans, schrijven van proza. Bij de overige activiteiten houden de mannen en vrouwen elkaar in evenwicht. Verder zijn mensen tussen de 30 en 65 jaar het meest actief en betrokken.

Meer kunst en cultuur?

Ruim 40% van de Amersfoorters heeft aangegeven meer aan kunst en cultuur te willen doen. Het grootste deel van deze mensen doen al - actief of passief – iets aan kunst en cultuur.

Waarom doen deze mensen niet meer? Ruim eenderde komt er niet aan toe vanwege tijdgebrek. Tevens ondervindt ruim 20% belemmeringen door praktische omstandigheden, zoals het regelen van kinderopvang. Ook vindt een deel dat deelname aan kunst en cultuur te veel geld kost. Slechts een klein deel (7%) is van mening dat het aanbod tegenvalt.

Over het algemeen zijn mensen tevreden met het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort. Eenderde van de respondenten geeft aan niet voldoende op de hoogte te zijn van het aanbod. Het meest kritisch over het aanbod zijn de mensen die al actief zijn. Ook de positieve meningen komen uit deze groep. Mensen die betrokken zijn, hebben blijkbaar eerder een mening.

Informatiekanalen

De huis-aan-huis bladen zijn het meest populair bij het raadplegen van culturele en kunstzinnige activiteiten (66% van de mensen die zich voor kunst en cultuur interesseren). Ook programmaboekjes van theaters en instellingen worden zeer vaak geraadpleegd (56%).

De Breed Uit, de uitagenda van Amersfoort, is niet bekend bij 50% van de geïnteresseerde Amersfoorters. Slechts 10 % van de mensen die de uitagenda kennen, maakt er regelmatig gebruik van. De internet pagina van de uitagenda is bij de meeste Amersfoorters onbekend (80%). Slechts vier procent van de respondenten heeft deze pagina bezocht.

Meer tevredenheid door nieuwe Amersfoorters

Een opvallende conclusie is dat Amersfoorters over de hele linie – dus zowel op gebied van sportfaciliteiten, uitgaansmogelijkheden als van het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort – vaker tevreden zijn dan in het vorige onderzoek uit 1998. Een deel van de verklaring moet gezocht worden in het feit, dat er in de afgelopen jaren veel nieuwe Amersfoorters zijn komen wonen. Juist deze nieuwe bewoners blijken doorgaans positiever te zijn over wat de stad te bieden heeft.

1. Kader en achtergrond

1.1 Inleiding

In 2000 heeft de sector WSO drie verschillende kadernota's uitgebracht, die in hoofdlijnen het voorgenomen beleid voor de komende jaren beschrijven op het gebied van cultuur, sport en toerisme-recreatie. Voor cultuur betreft het de kadernota cultuurbeleid 2000-2007 "*stijl van de stad*", voor sport de kadernota sportbeleid 2000-2007 "*rollen of stilstaan*" en de kadernota toeristisch-recreatief beleid voor de periode 2000-2005 "*Buitenkans*".

Deze kadernota's zijn vervolgens in de afgelopen jaren verder uitgewerkt of worden nog uitgewerkt in programma's, waarbij op onderdelen is aangegeven hoe projecten worden gefinancierd en gerealiseerd.

In de drie genoemde kadernota's wordt de wens uitgesproken om meer dan in het verleden het geval was ontwikkelingen op genoemde beleidsvelden te monitoren. In de Stadspeiling van 1998 is hier een begin mee gemaakt: toen werd voor het eerst de vrijetijdsmonitor opgenomen.

In het najaar van 2003 is deze monitor herhaald. Door de vraagstelling zoveel mogelijk hetzelfde te houden, is het mogelijk om ontwikkelingen te beschrijven.

1.2 Opzet van het onderzoek

De Stadspeiling die in het najaar van 2003 is gehouden, stond geheel in het teken van de vrijetijdsbesteding. Het onderzoek is gehouden onder een representatieve groep van 1988 volwassen Amersfoorters (exclusief de bewoners van instellingen en tehuizen). Deze Amersfoorters hebben een schriftelijke vragenlijst in de bus gekregen, die vervolgens na enkele dagen weer is opgehaald. Deze wijze van enquêteren leverde een respons op van 67%, ofwel 1325 ingevulde vragenlijsten.

De respons bleek enigszins vertekend, in die zin dat alleenstaanden, allochtonen en mannen iets waren ondervertegenwoordigd. Vrouwen, gezinnen met kinderen en mensen van middelbare leeftijd waren daarentegen iets oververtegenwoordigd. Door de uitkomsten achteraf te 'wegen' naar geslacht, leeftijd, huishoudensamenstelling en wijk waarin men woont, zijn deze vertekeningen zoveel mogelijk weggewerkt. Zij geven daardoor een goed beeld van de kenmerken, wensen en meningen van de volwassen Amersfoorters. De weging is gedaan naar personen van 18 jaar en ouder. De uitkomsten zijn vervolgens 'opgehoogd' naar de totale volwassen bevolking van 98.000 personen.

Naast deze Stadspeiling is in maart 2004 een Jongerenpeiling gehouden, waarin overwegend hetzelfde thema centraal stond. De uitkomsten hiervan zullen apart worden gepresenteerd.

2. Sportdeelname

Amersfoort is een sportieve gemeente. In vergelijking met andere gemeenten wordt veel aan sport gedaan en bovendien is de sportdeelname sinds 1998 fors gestegen. De hoge sportdeelname (71% heeft in het afgelopen jaar wel eens aan sport gedaan) hangt vooral samen met de doorgaans jonge en hoog opgeleide bevolking. Vooral fitness en wandelsport zijn veel beoefende sporten die bovendien in populariteit zijn gestegen. Over de kwaliteit van de sportaccommodaties, de kosten en de bereikbaarheid zijn de meeste Amersfoorters tevreden. Wel stijgt het aantal mensen dat afziet van sport, vanwege de (hoge) kosten.

2.1 Kader en achtergrond

Aan sportbeoefening en beweging wordt uit oogpunt van gezondheid en van de mogelijkheid tot zelfontplooiing een grote waarde toegekend. Tegelijkertijd doen zich allerlei ontwikkelingen voor op gebied van sport, waardoor het wenselijk is het sportbeleid regelmatig te herijken.

In de kadernota "Rollen of stilstaan" licht de gemeente haar ambities toe ten aanzien van het beoogde sportbeleid.

Bij de uitvoering van het sportbeleid kunnen 3 componenten worden onderscheiden: accommodatiebeleid, sportstimuleringsbeleid en verenigingsondersteuning.

Met het accommodatiebeleid probeert de gemeente in te spelen op de behoeften van de Amersfoortse inwoners en tracht men in de openbare ruimte meer mogelijkheden te creëren voor de sportbeoefening. De verenigingsondersteuning wordt deels uitgevoerd met subsidie van het ministerie van VWS. Deze rijksbijdrage komt in 2006 te vervallen.

sportstimulering

De deelname aan de sport wordt onder meer gestimuleerd door de uitvoering van het breedtesportplan, voor een deel gefinancierd met een subsidie van het ministerie van VWS. De uitvoering van het breedtesportplan is gestart in 2000 en zal duren tot eind 2005. In het plan is een aantal beoogde resultaten aangegeven:

1. het stimuleren van de sportdeelname onder jongeren zodat deze minimaal op het huidige peil blijft;
2. stijging van de sportdeelname onder ouderen met minimaal 5 %;
3. verbeteren van de kwaliteit van de sportdeelname;
4. het versterken van de relaties tussen sport- en ander welzijns- en leefbaarheidsbeleid;
5. het kwalitatief versterken en instandhouden van de bestaande sportinfrastructuur.

Centrale doelstelling in het sportbeleid is het aantal sportbeoefenaren in Amersfoort de komende jaren minimaal gelijke tred te laten houden met de groei van het inwonertal.

Enkele projecten die in het kader van het breedtesportplan worden uitgevoerd, zijn:

- De sportieve school
- Club Extra
- Sportkennismakingscursussen voor ouderen
- Sportbuurtwerk

Om te meten in hoeverre de genoemde doelstellingen gehaald zijn en met name, hoe de sportdeelname zich per sport en per doelgroep ontwikkeld en welke belemmeringen ervaren worden bij het uitoefenen van sport

heeft de gemeente behoefte aan onderzoek. De vrijetijdsmonitor die in het najaar van 2003 is gehouden, is qua opzet en vraagstelling grotendeels vergelijkbaar met het onderzoek uit 1998. Daardoor is het mogelijk om vergelijkingen te maken.

Rond de zomer komt de Stadspeiling uit die onder jongeren (10-24 jaar) is gehouden. Daarmee wordt het mogelijk om ook een beeld te schetsen van de sportdeelname onder de jeugd.

Centraal in dit hoofdstuk staan de volgende vragen:

- Welke ontwikkelingen doen zich landelijk voor op gebied van sportbeoefening? (§2.2)
- In welke mate doen Amersfoorters aan sport; zijn de doelstellingen qua sportdeelname gehaald; wat beschouwt men als hoofdsport; in hoeverre verschilt de sportbeoefening in Amersfoort van landelijke trends? (§2.3)
- Wat is het profiel van de sporter; wie doen er veel of weinig aan sport? (§2.4)
- Waar beoefent men die sport; in hoeverre is er sprake van afvloeiing naar andere gemeenten en hoe beoordeelt men de accommodaties in Amersfoort? (§2.5 en 2.6)
- Welke beweegredenen heeft men en welke belemmeringen worden ervaren om aan sport te doen (§2.7 en 2.8)?
- Wat geeft men uit aan sport? (§2.9) en
- Wat vindt men van het aanbod aan sportvoorzieningen in Amersfoort en indien men niet zo tevreden is, wat is daarvan de reden (§2.10).

2.2 Maatschappelijke tendensen

Om de uitkomsten van de sportdeelname in Amersfoort in enig perspectief te kunnen plaatsen, is in deze paragraaf een aantal trends weergegeven op het gebied van sportdeelname. Landelijk zijn er twee bronnen die richtinggevend zijn voor sportonderzoek. Het SCP houdt via het algemeen voorzieningenonderzoek (AVO) elke vier jaar een enquête onder een representatieve groep Nederlanders van 6-79 jaar. Het laatste onderzoek dateert van 1999.

Verder verzamelt het Mulier Instituut sinds enige jaren gegevens uit sportonderzoek, dat door lokale en regionale overheden wordt gehouden. Om de vergelijkbaarheid te optimaliseren heeft men een 'richtlijn sportdeelname onderzoek' (RSO) ontwikkeld, waarin is aangegeven hoe onderzoek dient te worden uitgevoerd. Onlangs zijn de uitkomsten van 54 gemeenten, waaronder die van Amersfoort (vrijetijdsmonitor 1998) gepubliceerd. Voor slechts negen gemeenten geldt dat de uitkomsten onderling goed vergelijkbaar zijn.¹

Naast deze bronnen kunnen trends op sportgebied ontleend worden aan het Tijdbestedingsonderzoek van het CBS of uit de ledencijfers van NSF-lidorganisaties.

De conclusies tussen de verschillende onderzoeken kunnen flink verschillen. Dat komt vooral doordat diverse definities worden gehanteerd, vragen anders gesteld zijn en verschillende leeftijdsgroepen zijn benaderd.

Onderstaande ontwikkelingen zijn ontleend aan de Rapportage Sport 2003 van het SCP. De meeste cijfers zijn gebaseerd op het AVO.

Landelijke ontwikkelingen in de sport

- 1 De sportdeelname is sinds de jaren '60 tot het begin van de jaren '90 flink toegenomen. De ontwikkeling is in de jaren '90 iets afgezwakt of laten volgens sommige bronnen een iets dalende tendens zien. Volgens het AVO nam de sportdeelname toe van 44% in 1979 tot ruim 60% in 1999².
- 2 In 1979 deden vrouwen minder aan sport dan mannen. Dit verschil is in de loop der jaren geheel weggewerkt. Mannen die sporten doen dat wel vaker en beoefenen in het algemeen meer sporten dan vrouwen.
- 3 De sportdeelname neemt af, naarmate men ouder wordt: 74% bij de leeftijdsklasse van 20-34 jaar, 63% voor de groep 35-49 jaar, 48% voor 50-64-jarigen en 35% voor de 65-plussers.

¹ W.J.H. Mulier Instituut, Kerngegevens sportdeelname, 2004

² AVO, SCP. Het betreft hier de sportdeelname in de afgelopen 12 maanden, excl. fiets- en wandelsport, voor de bevolking van 18 tot 79 jaar.

- De verschillen tussen de leeftijdsgroepen worden echter kleiner. De groei zit 'm vooral in de sportdeelname voor ouderen.
- 4 Tegelijkertijd neemt het aantal uren dat men actief met sport bezig is af. De gemiddelde sporter deed in 2000 3,2 uur per week aan sport. Dat was in 1995 nog 3,4 uur.
 - 5 De mate waarin men deelneemt aan sport hangt – naast de leeftijd - vooral samen met inkomen en opleidingsniveau. Hoe hoger het inkomen of de opleiding, des te sterker de deelname.
 - 6 Binnen de beoefende sporten vinden grote verschuivingen plaats.
 - de deelname aan teamsporten en met name aan hockey en veldvoetbal is afgenomen
 - ook schaatsen, badminton en gymnastiek/turnen worden geconfronteerd met afnemende deelname
 - sterkste groeier is fitness/aerobics. De laatste jaren ondervinden ook golf, de wandelsport en de auto-, motorsport meer belangstelling.

Amersfoortse en landelijke cijfers

Amersfoort heeft bij de keuze van de vraagstelling en methode van onderzoek vooral belang gehecht de gegevens in de tijd vergelijkbaar te houden. Het beschrijven van trends *binnen* Amersfoort heeft een hogere prioriteit dan het vergelijken van Amersfoort met andere steden. Dat heeft als gevolg dat de uitkomsten voor Amersfoort niet in alle opzichten vergelijkbaar zijn met die van de RSO.

De lijst van sporten komt overeen met die van de RSO, dus ook de denksporten worden als sport meegeteld. Een sporter is volgens de RSO iemand die minimaal 1 keer per maand aan sport heeft gedaan. In Amersfoort is de sportdeelname en frequentie van sporten gerelateerd aan de sport die men als zijn hoofdsport beschouwt. Enerzijds is de Amersfoortse definitie dus ruimer dan die van de RSO, doordat sporten minder dan maandelijks is meegeteld. Anderzijds is de definitie beperkter, door uit te gaan van de hoofdsport. Door omrekening van de antwoordcategorieën is het mogelijk om Amersfoort in zekere zin te vergelijken met andere gemeenten.

Zoals hierna zal blijken zijn veel van de hiervoor beschreven landelijke trends ook zichtbaar voor Amersfoort.

2.3 Sportbeoefening door Amersfoortse volwassenen

De harde cijfers

De meeste gemeentelijke sportvoorzieningen in Amersfoort worden intensief gebruikt: zo stonden voor de gezamenlijke Amersfoortse zwembaden (inclusief Bosbad) eind 2003 in totaal ruim 735.000 bezoekers op de teller, werden de overdekte accommodaties (gymlokalen, sporthallen en-zalen) gebruikt door in totaal circa 1,1 miljoen scholieren en oudere sporters en waren circa 400.000 sportievelingen te vinden op de velden en de atletiekbaan.

Dat betekent dat gemiddeld elke Amersfoorter van jong tot oud in 2003 16 keer een gemeentelijke sportaccommodatie bezoekt. Tenminste, als we er even voor het gemak vanuit gaan dat het aantal Amersfoorters dat elders sport even groot is als het aantal mensen dat vanuit een andere gemeente in Amersfoort gaat sporten.

Toename aantal sporters

Uit de Vrijtijdsmonitor 2003 blijkt, dat circa 71 procent van de Amersfoorters (18-plus) in het afgelopen jaar sportief actief is geweest³. Dat wil zeggen dat men minstens één keer een sport heeft beoefend uit een opgegeven lijst. Deze lijst is tamelijk ruim: ook denksporten (dammen, schaken, bridge) en wandelsport maken daar onderdeel van uit.

Worden de denksporten (schaken, dammen en bridge) buiten beschouwing gelaten, dan komt het aantal sporters circa 1% lager uit. Het verschil doet zich vooral voor onder de 65-plussers.

³ Op vraag 2 'Welke van de volgende sporten heeft u in de afg. 12 maanden beoefend?' antwoordt 24% 'ik heb niet aan sport gedaan'; 70% kruist een of meer sporten aan en 6% kruist geen enkel antwoord aan. Hieruit valt af te leiden dat de sportdeelname 70% is. Van deze 6% is er weer 1% die wel een antwoord geeft op vraag 3: dus wel een hoofdsport aangeeft. Deze 1% beschouwen we dus ook als sporter.

Het aandeel sporters komt daarmee voor 2003 op 29 (28,5)%.

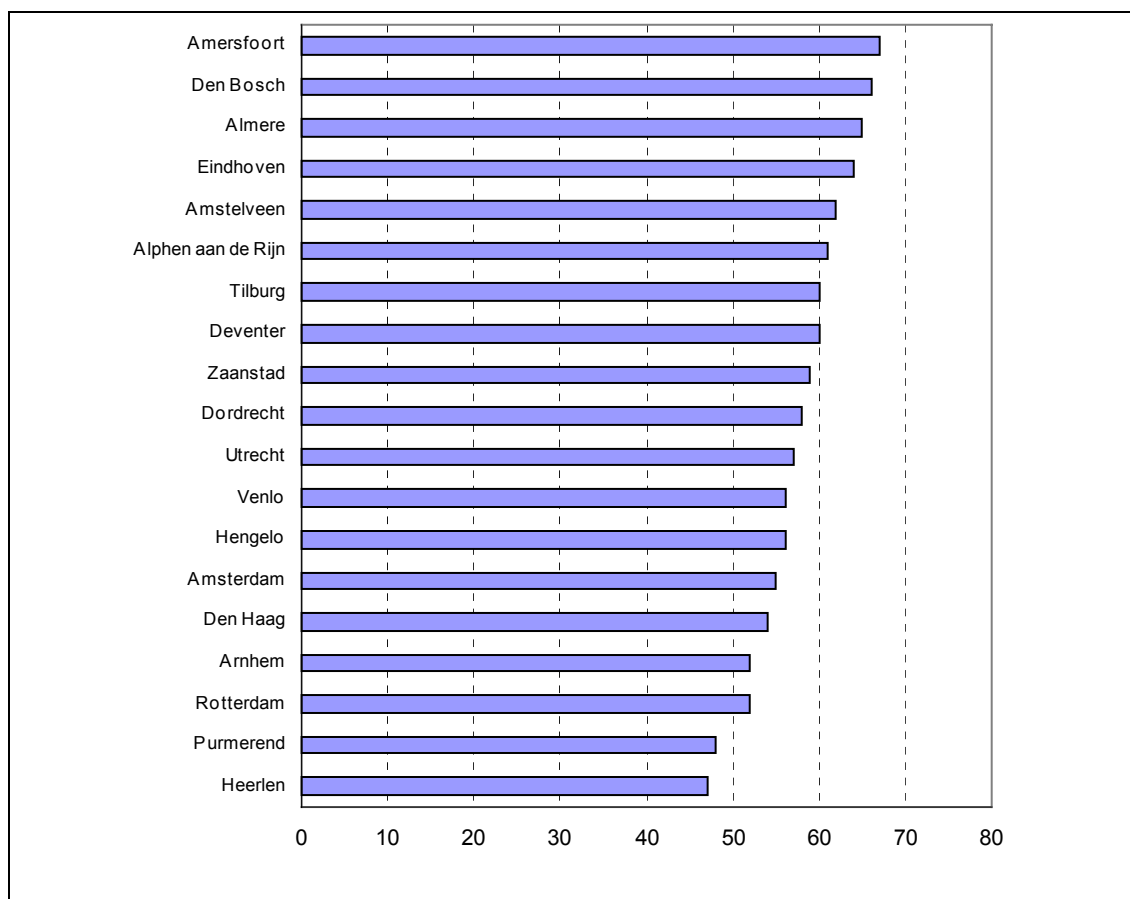
Ten opzichte van 1998 is het aantal sporters fors toegenomen in Amersfoort. Wordt een zelfde berekeningswijze toegepast op het onderzoek van 1998, dan blijkt dat destijds 62% een of meer van de genoemde sporten had beoefend. Daarmee wordt de gemeentelijke doelstelling, de totale sportdeelname minimaal gelijke tred te laten houden met de groei van de stad, zeker gehaald. Door de groei van de Amersfoortse bevolking is het aantal volwassen sporters *in absolute zin* nog sterker gestegen: van 57.000 tot 70.000 tussen 1998 en 2003 (op een totaal van bijna 98 duizend volwassenen in 2003).

Ongeveer de helft van de sportbeoefenaren hebben het afgelopen jaar een of twee sporten beoefend. Gemiddeld gaf men 2,2 sporten op die men in deze periode had beoefend.

Amersfoort sportieve stad

Amersfoort onderscheidt zich van de meeste andere steden door een hoge sportparticipatie. Uit een onderzoek dat het CBS in het verleden hield, kwam naar voren dat Amersfoort het hoogste scoorde op het gebied van sportparticipatie van alle steden met meer dan 100.000 inwoners⁴. Dezelfde conclusie kan getrokken worden uit de onderzoeken die door gemeenten zijn gehouden volgens de Richtlijn Sport Onderzoek (RSO). Uit de gegevens die het Mulier Instituut heeft verzameld van diverse gemeenten, is de sportdeelname van circa 20 gemeenten onderling min of meer vergelijkbaar. Van alle deelnemende steden met meer dan 50.000 inwoners, komt Amersfoort daarin naar voren als stad waarin het hoogste deel van de volwassen bevolking – circa 67% - minimaal een keer per maand aan sport doet.

Figuur 1: Sportdeelname in % van de volwassen bevolking in enkele steden

Toelichting: het gaat om volwassenen die minstens een keer per maand aan sport doen

Bron: W.J.H. Mulier Instituut, betreft gemeentelijke onderzoeken die in de periode 1999-2003 zijn gehouden volgens de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek

⁴ In het Permanent Onderzoek Leefsituatie vraagt het CBS onder meer naar de sportdeelname. Voor de periode 1999-2000 bleek dat 52% van de volwassen Amersfoorters minimaal 1 uur per week aan (lichamelijke) sport doet.

Vooral de grote steden (bijvoorbeeld Rotterdam: 52%) scoren laag. De hoge sportdeelname in Amersfoort hangt vooral samen met de relatief jonge bevolking en het hoge aandeel hoger opgeleiden.

Een op de drie beschouwt zichzelf als sporter

Naast de vraag of men feitelijk een bepaalde tak van sport heeft beoefend is ook gevraagd of men zichzelf als *sporter* ziet. Dat zijn er een stuk minder dan de genoemde 71%. Zo'n 35% van de Amersfoorters van 18 jaar en ouder ziet zichzelf als sporter. Vooral mensen die lid zijn van een vereniging, zoals teamsporters, tennissers en atletiekbeoefenaren beschouwen zich relatief vaak – gemiddeld ruim 80% - als sporter. Van de Amersfoorters die als hoofdsport zwemsport, wandelsport, wintersport, darts, biljarten of denksport noemen, beschouwt daarentegen minder dan een kwart zich als sporter. Het gaat dan om sporten die vooral recreatief worden beoefend of waar lichaamsbeweging minder centraal staat.

Meest beoefende sporten

In figuur 2 is een overzicht gegeven van de meest beoefende sporten onder volwassenen. De respondenten konden aangeven aan welke sporten ze in de afgelopen 12 maanden hebben gedaan, en wat daarvan hun hoofdsport is.

Onbetwist koploper is fitness voor conditie. Bijna een kwart van de volwassen Amersfoorters (23%) was het afgelopen jaar wel eens actief in deze tak van sport. De tegenhanger – fitness bedoeld om meer kracht te ontwikkelen – heeft eveneens een belangrijk aandeel met 12%. Goede tweede is de zwemsport met een aandeel van bijna 19%. Met name bij deze activiteit is het de vraag of het gaat om een aangename verkoeling tijdens warme dagen of dat de actieve lichaamsbeweging voorop staat.⁵

De fiets- en wandelsport zijn eveneens veel beoefende sporten. Ook hierbij kan niet precies aangegeven worden, wanneer het om een echte sport gaat of wanneer het om een zakelijk of recreatief tochtje of wandelingetje gaat. De keuze is aan de respondent gelaten.

Andere sporten die voorkomen in de top-tien zijn: hardlopen (trimmen/joggen), tennis, wintersport (skiën, langlaufen of snowboarden); aerobics/steps en schaatsen.

De *denksporten* (dammen, schaken en bridge) vormen hier een beetje de vreemde eend in de bijt. De 6% die deze tak van sport aankruist, is mogelijk een onderschatting van het werkelijke aantal denksporters.

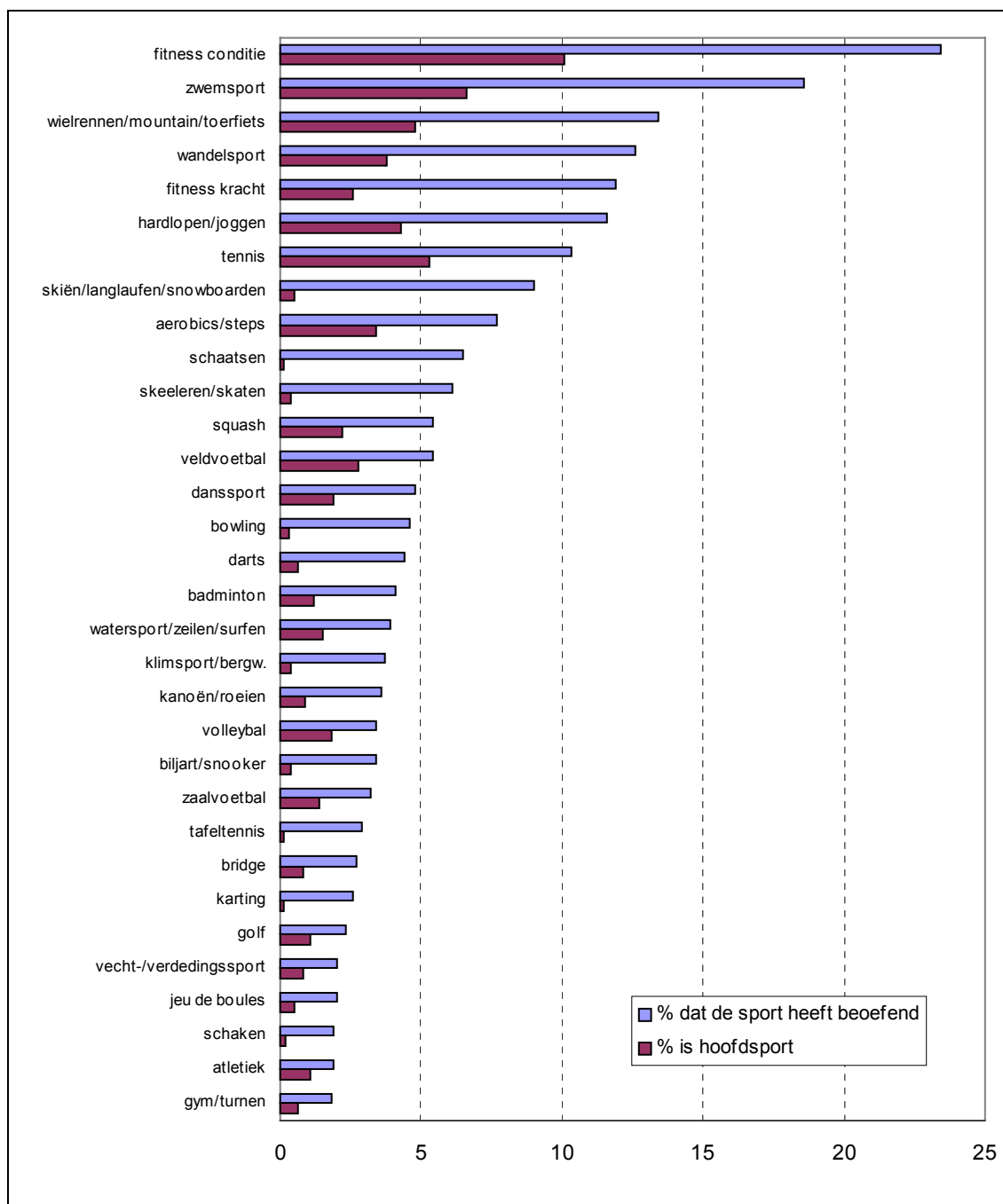
Tweederde deel van de denksporters geeft aan dat men deze sport in verenigingsverband beoefent.

Verondersteld mag worden dat degenen die schaken of bridgen in huiselijke of vriendenkring, dit meestal niet als sport hebben genoemd.

⁵ In het SCP-onderzoek (AVO 1999) geeft 27% aan te hebben gezwommen. Het verschil wordt vooral verklaard door de omschrijving. In de Stadspeiling is het begrip “zwemsporten (hard-, kunst- en recreatiezwemmen, schoonspringen)” gehanteerd. Zwemsport is veel specifiekere dan ‘zwemmen’, zoals in het SCP-onderzoek is gevraagd. De toevoeging ‘recreatiezwemmen’ geeft aan het begrip weer een veel ruimere dimensie. Eenzelfde verschil bestaat er voor wandel- en wielrensporten (Stadspeiling) en wandelen en fietsen/wielrennen (SCP).

Fitness en zwemmen belangrijkste sporten

Figuur 2: Beoefende (hoofd)sport in de afgelopen 12 maanden

Toelichting: de percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal volwassen Amersfoorters (circa 98.000), dus inclusief degenen die niet aan sport hebben gedaan

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor, 2003

Fitness – conditie voor één op de tien Amersfoorters hoofdsport

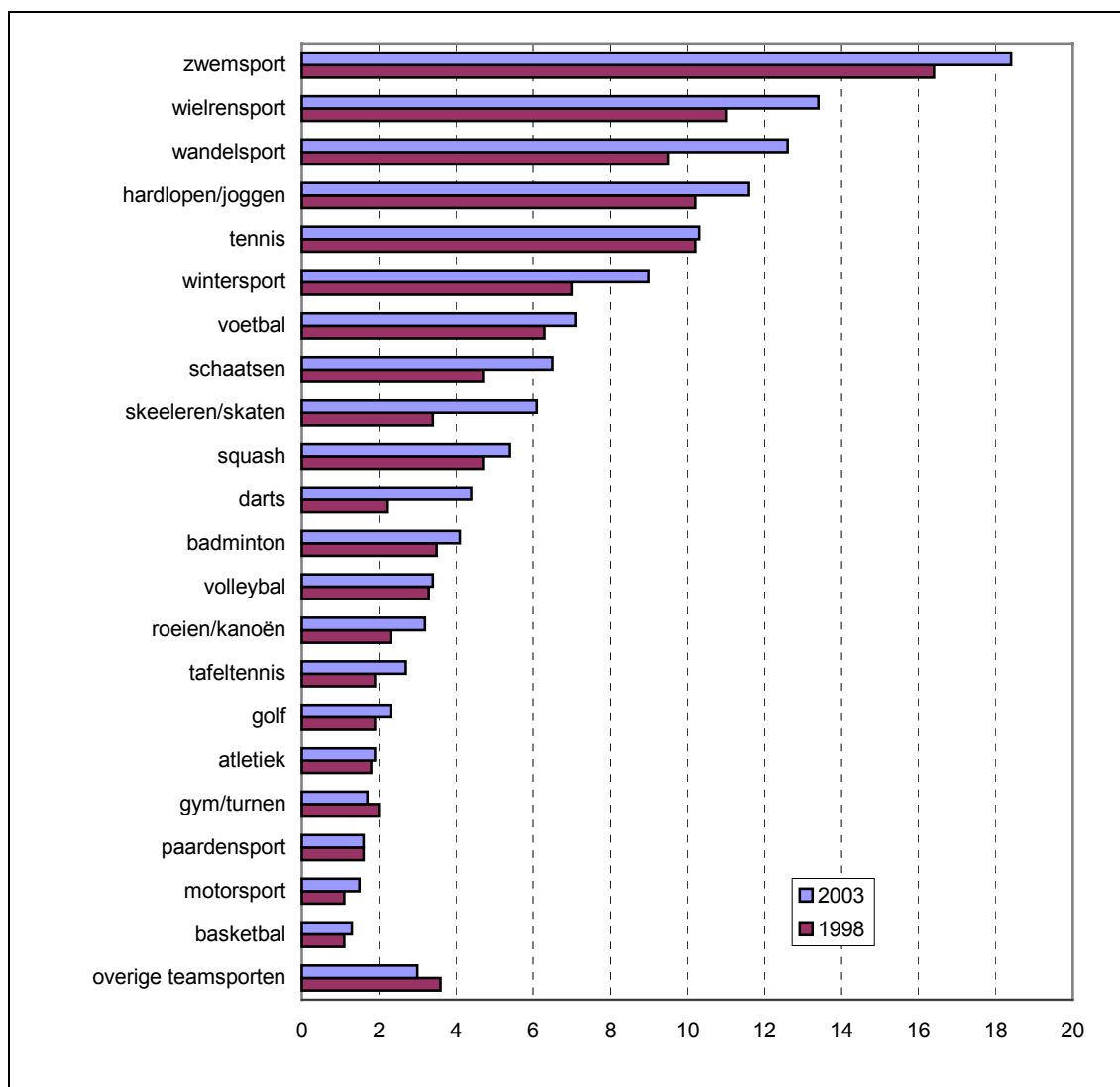
Op de vraag welke van de genoemde sporten men als ‘hoofdsport’ heeft beoefend, komt fitness –conditie eveneens op de eerste plaats. Verder vormen de zwemsport, tennis en hardlopen vaak de hoofdsport. De teamsporten doen het eveneens relatief goed. Als ze beoefend worden, gaat het vaak om de hoofdsport. Circa 14 procent van alle sportbeoefening besteedt men aan teamsport. De helft daarvan wordt beschouwd als hoofdsport.

Seizoengebonden sporten als schaatsen en wintersport, maar ook skeelers, bowling of tafeltennis worden daarentegen zelden als hoofdsport beschouwd.

Verschuivingen in de sport: minder teamsport

Het is interessant te bezien welke sporten in populariteit zijn toegenomen en welke terrein verliezen. Hoewel de vergelijkbaarheid niet voor alle sporten opgaat, zijn er duidelijke tendensen aan te geven (zie figuur 3).⁶

Figuur 3: Beoefende sporten in 1998 en 2004 in Amersfoort in %

Toelichting: Niet alle sporten zijn in het overzicht opgenomen. Het betreft uitsluitend sporten die in beide jaren op (nagenoeg) dezelfde manier zijn gemeten en die door meer dan 1% van de bevolking werd beoefend.

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor

Zo lijkt de meeste groei te zitten in fitness. Maar liefst een kwart van de Amersfoorters zegt in het afgelopen jaar op de een of andere wijze aan fitness te hebben gedaan. In het vorige onderzoek was dat nog 16%. De groei is deels het gevolg van de veranderde vraagstelling, maar lijkt nog steeds in de lift te zitten⁷. Ook het

⁶De vergelijkbaarheid met het onderzoek uit 1998 is beperkt. Allereerst is in 2003 de lijst van sporten aangepast en afgestemd op de lijst van het landelijke RSO. Daarnaast is de vraagstelling zelf enigszins aangepast. Zo zijn in 2003 sommige sporten opgesplitst (fitness is in 2003 fitness conditie of fitness kracht; voetbal wordt nu onderscheiden in veld- en zaalvoetbal; denksporten zijn nu verdeeld naar dammen, schaken en bridge). Verder zijn er nieuwe sporten toegevoegd (bijv. midgetgolf en danssport). Andere sporten (sportvissen, rugby, onderwatersport, boogschieten etc.) zijn juist uit de lijst verdwenen. Waar voorheen gesproken werd van aerobics is daar nu ook steps aan toegevoegd.

Een ander verschil is dat in 1998 maximaal 5 sporten konden worden genoemd en deze moesten aangegeven worden met een nummer. In het recente onderzoek kon elke sport apart worden aangekruist. Deze werkwijze verklaart wellicht mede waarom de sportbeoefening zo sterk is toegenomen in Amersfoort.

⁷In 1998 leverde fitness algemeen een deelname op van 14% en krachtsport (gewichtheffen, powerliften) ca. 2%. In 2003 werd onderscheid gemaakt tussen fitness conditie (23%) en fitness kracht (12%). De combinatie of een van beide vormen werd door 25% van de Amersfoorters beoefend.

skeeleren en de fiets- en wandelsport mogen zich verheugen in een toenemende populariteit. Verder is er een toename zichtbaar voor de zwem- en wintersport, hardlopen, schaatsen, darts, roeien/kanoën en tafeltennis.

De teamsporten lijken in het algemeen terrein prijs te geven. Voetbal vormt hierop een uitzondering. Waarschijnlijk doordat er meer volwassenen actief zijn in het zaalvoetbal (in 1998 werd nog geen onderscheid gemaakt tussen veld- en zaalvoetbal). Wat betreft volleybal en basketbal bleef het aantal beoefenaren stabiel. Voor de overige teamsporten (hockey, honk-, soft-, korf- en handbal) werd een daling gemeten. Ook is de belangstelling voor gymnastiek/turnen sinds 1998 ongeveer gelijk gebleven of licht gedaald.

In absolute aantallen gaat het om circa 15.000 teamsporters. Bijna de helft daarvan doet aan voetbal (ongeveer 7000) en een vijfde aan volleybal. Lang niet al deze sporters zijn aangesloten bij een vereniging. Omgekeerd zijn er ook individuele sporters die aangesloten zijn bij een vereniging. Daarover later meer.

Jeugdsport niet in beeld

De hier gepresenteerde cijfers hebben, zoals al vaker is benadrukt, uitsluitend betrekking op de sportbeoefening door volwassenen. Sporten die vooral onder de jeugd veel worden beoefend, worden daardoor onderbelicht in hun waarde. Zo is het bekend dat jongeren minder actief zijn in sporten die men veelal ongeorganiseerd beoefent (hardlopen, schaatsen, wandel- en fietssport), maar des te meer in sporten die vanuit een vereniging worden georganiseerd. Zo wordt gymnastiek/turnen vooral door kinderen beoefend en een teamsport als hockey mag dan onder volwassenen nauwelijks bekendheid genieten, onder de jeugd wint de sport aan populariteit, dankzij het actieve beleid van de hockeybond. Een club als AMHC groeit uit zijn jasje, door de enorme aanwas van jeugdleden.

Amersfoort vergeleken met andere steden: veel tennis en krachtsport, weinig teamsport

Het is in zekere zin ook mogelijk Amersfoort te vergelijken met de sportbeoefening in andere gemeenten (RSO) of met landelijk onderzoek (SCP/AVO).

De top-tien van meest beoefende sporten in Amersfoort lijkt redelijk veel op die van de 9 grotere gemeenten die in het RSO-onderzoek voorkomen. Vooral fitness-kracht, wielrennen en wintersport worden in Amersfoort meer beoefend; teamsporten daarentegen minder. In het RSO-onderzoek komen teamsporten als veldvoetbal en volleybal nog net in de toptien voor. In Amersfoort nemen ze respectievelijk een 13^e en 20ste plek in.

Ook met het AVO is voor een aantal sporten een vergelijking mogelijk. In Amersfoort blijken sporten als squash, tennis, golf, schaatsen en basketbal relatief populair. Minder in trek zijn de teamsporten korf-, volley- en veldvoetbal.

De verklaring ligt deels in de beschikbaarheid van accommodaties, deels in de samenstelling van de bevolking. Zie hierna.

Hoe vaak doet men aan sport?

Een indicatie voor het sportieve gehalte van de sportactiviteit vormt de regelmaat waarmee men sport. Dat de genoemde hoofdsporten in het algemeen niet vrijblijvend beoefend worden, blijkt wel uit het feit dat 4 van de 5 sporters hun hoofdsport minimaal een keer per week beoefenen.

De verschillen met 1998 zijn te verwaarlozen.

Tabel 1. Hoe regelmatig beoefende u de genoemde hoofdsport (in %)?

	1998	2004
Vrijwel dagelijks	7%	7%
Een paar keer per week	35%	36%
Ongeveer een keer per week	38%	38%
Een paar keer per maand	10%	9%
Ongeveer een keer per maand	4%	4%
Een paar keer per jaar	6%	6%

Bron: O&S, vrijetijdsmonitor

Bij degenen die wielrennen en wandelen tot hun hoofdsport rekenen, is een grote variatie in intensiteit waar te nemen. Enerzijds zijn er vrij veel (circa 25%) dagelijkse beoefenaars van deze activiteit. Anderzijds zijn er

ook relatief veel incidentele fietsers en wandelaars. Het gaat hierbij waarschijnlijk vaak om mensen die af en toe een toertocht of wandeling maken.

De skiërs oefenen hun sport in de meeste gevallen slechts één keer per jaar uit.

De Amersfoorters die fitness, tennis of atletiek tot hun hoofdsport rekenen, zijn doorgaans vaker met deze sport bezig.

2.4 Profiel van de sportbeoefenaar

De sportdeelname blijkt vooral met vijf kenmerken samen te hangen: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, inkomen en etniciteit.

Uit figuur 4 blijkt dat Amersfoortse mannen in het algemeen meer aan sport doen dan vrouwen (74 om 69%). Jongeren doen meer aan sport dan ouderen; autochtone Nederlanders meer dan Amersfoorters uit niet-westerse landen en men sport meer naarmate het inkomen of de opleiding hoger is.

Ten dele worden de verschillen veroorzaakt, doordat de factoren elkaar beïnvloeden. Zo zijn vrouwen gemiddeld ouder dan mannen (vooral boven de 65 jaar zijn zij in de meerderheid). Allochtonen hebben vaker een lage opleiding en een laag inkomen en een laag inkomen correleert weer met een laag opleidingsniveau. Maar ook als al deze factoren constant worden gehouden, dan blijken de verschillen significant.

Weinig sporters onder eenoudergezinnen, huisvrouwen en arbeidsongeschikten

Sportdeelname blijkt ook samen te hangen met het type huishouden waartoe men behoort of de inkomensbron van het huishouden.

Zo sporten alleenstaande vaders en moeders veel minder (sportdeelname gemiddeld 62%) dan ouders uit twee-oudergezinnen (75%). Dit hangt deels samen met de eerdergenoemde inkomensverschillen, deels met de tijd die men beschikbaar heeft voor sportbeoefening. (zie § 1.8).

De beschikbaarheid van tijd blijkt echter niet doorslaggevend te zijn waar sportdeelname wordt afgemeten naar belangrijkste bron van het inkomen. Mensen met een betaalde baan doen veel vaker aan sport (deelname: 81%), dan mensen die werkloos zijn (64%), werkzaam zijn in het huishouden (59%) of arbeidsongeschikt zijn (49%). Ook hier spelen inkomensmotieven naast eventuele gezondheidsproblemen een rol.

Veertigers veel sportiever geworden

Ten opzichte van 1998 zijn er ook verschuivingen zichtbaar. De sportdeelname is voor vrijwel alle categorieën toegenomen. Opvallend is dat vooral de veertigers in Amersfoort meer zijn gaan sporten. In de leeftijd van 18 tot 40 jaar wordt er wel meer gesport, maar de toename is minder dan voor de totale bevolking. Ook onder de 65-plussers is de toename gering en in die zin wijkt de trend in Amersfoort dus af van de landelijke.

De meeste sporten worden door vrijwel alle leeftijdsgroepen bedreven. Toch zijn er ook duidelijke accenten te leggen. Jongeren (tot 30 jaar) houden zich vaker bezig met krachtsporten (fitness-kracht of vecht/verdedigingssporten), skiën, skaten, darts en veldvoetbal.

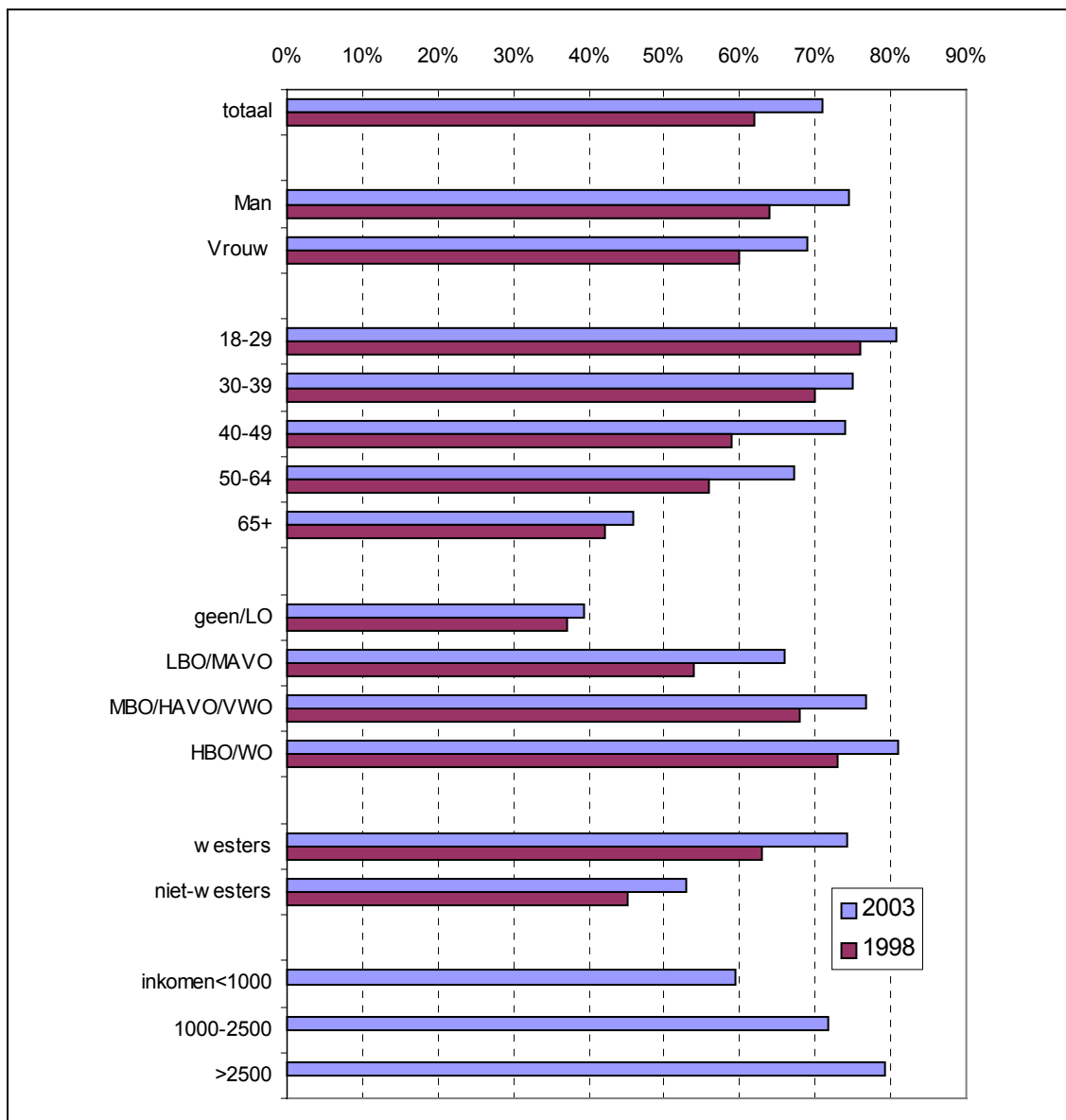
Onder dertigers en veertigers zijn squash, schaatsen, bergwandelen, tafeltennis en veel teamsporten (zoals zaalvoetbal) redelijk populair. Senioren (50+) richten zich vaker op sporten als golf, zwemmen, fiets- en wandelsport, tennis en denksporten.

Meer ouderen aan sport

Zoals in de inleiding werd aangegeven, is het sportstimuleringsbeleid binnen de gemeente vooral gericht op de sportdeelname onder jongeren en onder ouderen. Wat betreft de jeugd biedt dit onderzoek nog onvoldoende aanknopingspunten. Het wachten is op de uitkomsten van de jongerenpeiling, waarin onder meer naar de sportdeelname is gevraagd van de Amersfoorters van 10 tot 24 jaar.

In het breedtesportplan wordt daarnaast beoogd om de sportdeelname onder ouderen met minimaal 5 procent te laten groeien in de periode van 2000 tot 2005. Op grond van het onderzoek lijkt deze doelstelling te worden gehaald. Uitgaande van de onderzoeken van 1998 en 2003 nam de sportdeelname onder 55-plussers toe van 48 naar 53%, ofwel een stijging van ruim 10 procent. In absolute zin gaat het om een nog grotere groei: van 12 duizend naar circa 14 duizend oudere sporters.

Figuur 4. Sportdeelname in 1998 en 2003 in Amersfoort

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor, 2004

Mannen en vrouwen

Mannen doen niet alleen iets vaker aan sport, als men sport doet men dat intensiever en ook doet men vaker aan meerdere sporten. Typische mannensporten zijn krachtsport ('fitness-kracht'), voetbal, squash en wielrennen. Vrouwen zijn doorgaans minder actief in deze sporten en houden zich vaker bezig met fitness – conditie, aerobics/steps, wandel- en zwemsport.

Opleidingsniveau en sportdeelname

Hoger opgeleiden doen in het algemeen meer aan sport dan mensen met een lagere opleiding. Ze doen vaker aan sport en beoefenen bovendien meerdere sporten. Dit kan te maken hebben met feit dat hoger opgeleiden veelal minder beweging hebben in het werk en daarom ter compensatie eerder aan sport doen. Doorgaans zal men ook minder financiële belemmeringen ervaren. Mogelijk zien hoger opgeleiden ook meer het belang in van sportdeelname voor de gezondheid. De verschillen worden echter kleiner en met name de mensen zonder opleiding of enkel lagere school, blijven duidelijk achter. Deze mensen komen relatief veel voor onder de eerder genoemde bevolkingsgroepen waar weinig aan sport wordt gedaan: alloctonen en ouderen.

Het opleidingsniveau is ook van invloed op de keuze voor een bepaalde sport.

Voetbal, vechtsporten, zwemmen en (sport)vissen zijn populairder bij Amersfoorters met een lagere opleiding. Tennis, squash, golf en hardlopen wordt relatief vaak door hoger opgeleiden gedaan.

Etniciteit en sportdeelname

Niet-westerse allochtonen doen minder aan sport: slechts de helft van hen heeft in de afgelopen 12 maanden iets aan sport gedaan. Zowel het aantal sporten dat men beoefent als de intensiteit, waarmee de sport wordt beoefend blijven duidelijk achter bij de Amersfoorters met een westerse achtergrond. Dit is opmerkelijk, aangezien de niet-westerse bevolking relatief jong is.

De verklaring hiervoor lijkt vooral te liggen in cultuurverschil. Relatief populaire sporten onder deze groep zijn voetbal, krachtsporten en zwemmen.

Verschillen per wijk

De relatie tussen bevolkingskenmerken en sportdeelname, zoals die hiervoor zijn beschreven, zijn ook bepalend voor de verschillen die er per wijk bestaan. In de meer vergrijsde wijken en de wijken waar relatief veel mensen met een lagere opleiding wonen, doet men minder aan sport. Zo is de sportdeelname het laagst in Randenbroek/Schuilenburg, Kruiskamp/Koppel en Soesterkwartier.

In de nieuwere wijken met hun jonge bevolking, maar ook in Hoogland/Hooglanderveen en in Amersfoort-Zuid is de sportdeelname veel hoger.

2.5 Plaats en wijze van sportbeoefening

De eerder beschreven verschuivingen die er op gebied van sportbeoefening zichtbaar zijn, worden nog duidelijker als gevraagd wordt *in welk verband* men de genoemde hoofdsport beoefende.

Anno 2003 beoefende 28% van de Amersfoorters zijn (hoofd)sport bij een sportvereniging. Vijf jaar eerder hadden de sportverenigingen nog een aandeel van 32%. Het marktaandeel van sportscholen en commerciële clubs is daarentegen sterk gegroeid: van 24 naar 30%.

Een belangrijk deel van de sporten, circa 38 procent, wordt ongeorganiseerd uitgeoefend. Dat is iets minder dan in 1998. Binnen deze tak van sport stijgt het aandeel dat de sport individueel beoefent. Tegelijkertijd zijn er minder mensen die de sport ongeorganiseerd met vrienden of familie beoefenen.

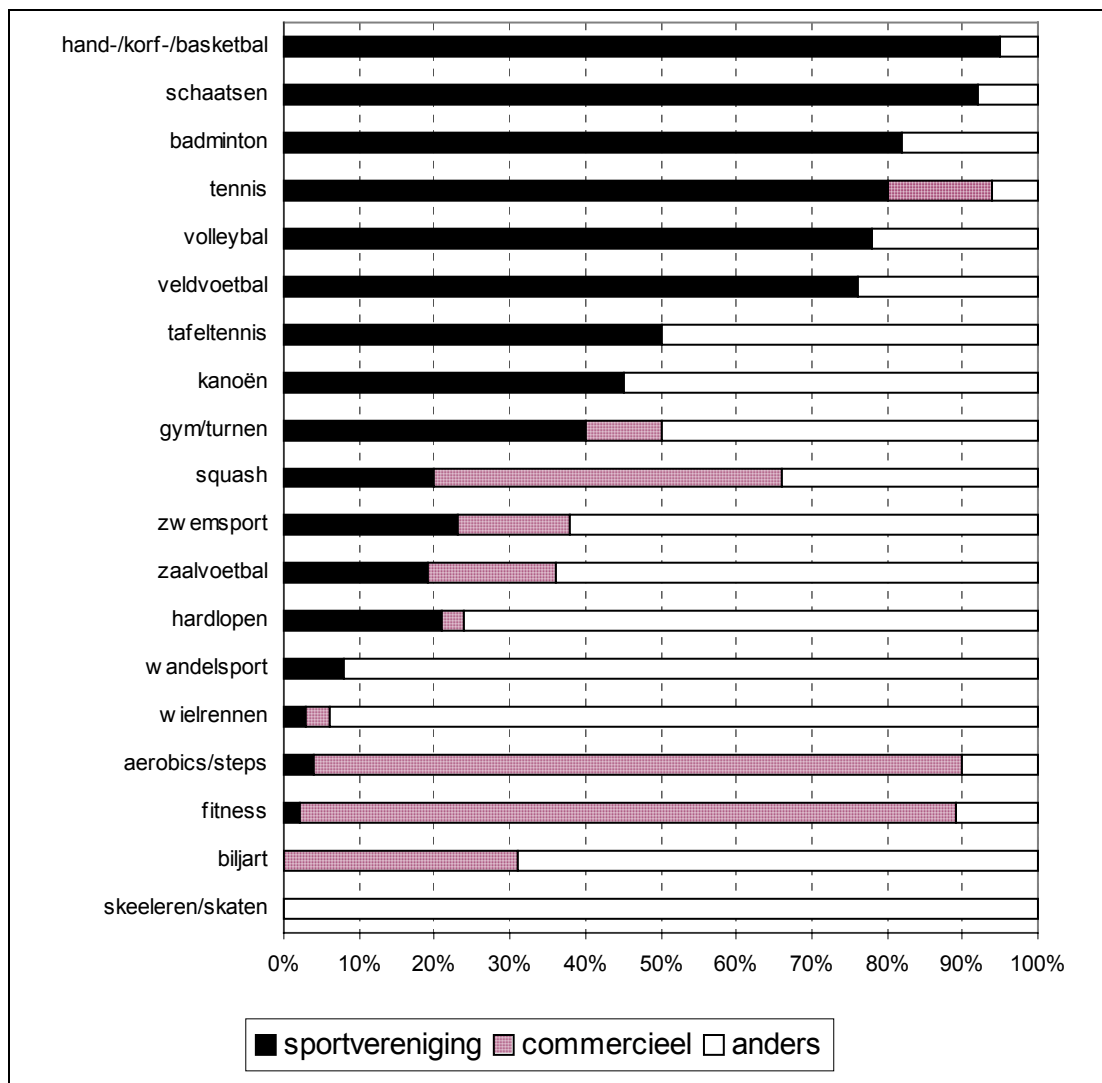
Bedrijven (3%) en onderwijsinstellingen (1%) spelen bij de sportbeoefening onder volwassenen een ondergeschikte rol.

Tabel 2. Waar beoefende u de genoemde hoofdsport?

Locatie/instelling	1998	2003
Sportvereniging	32%	28%
Sportschool, fitness, commerciële club	24%	30%
Bedrijf/opleiding	4%	4%
Ongeorgan.: individueel	25%	27%
Ongeorgan.: met vrienden/familie	15%	11%

Bron: O&S, Vrijetijdsmonitor

Figuur 5. Waar beoefende u de genoemde hoofdsport?

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor 2004

Sportverenigingen moeten het vooral hebben van de typische teamsporten en van schaatsen (ijsbaan in Utrecht?), badminton en tennis. Wat voetbal betreft is er een duidelijk onderscheid tussen veldvoetbal, dat overwegend in verenigingsverband wordt beoefend en zaalvoetbal dat vooral via het eigen bedrijf of met vrienden wordt georganiseerd.

Fitness (kracht en conditie) en aerobics/steps moeten het daarentegen vooral hebben van de commerciële clubs en de sportscholen. Ook squash wordt veelal – circa 45% - in commercieel verhuurde ruimtes beoefend.

Overigens blijkt het voor de respondent niet altijd eenduidig hoe de vraag te beantwoorden. Mensen die de zwemsport als hoofdsport noemen, geven dat soms het predikaat ‘sportvereniging’ (23%), soms ‘commercieel’ (15%), maar voor het merendeel toch ‘anders georganiseerd, met vrienden of individueel’.

De groei van de sportbeoefening in sportscholen en commerciële clubs hangt rechtstreeks samen met de toenemende belangstelling voor fitness (conditie en kracht). Daarnaast worden sporten als tennis en squash in toenemende mate ook in commerciële instellingen beoefend. Men betaalt meer, maar daar staan vaak extra faciliteiten tegenover.

De sporten die te maken hebben met een dalende trend of waar weinig groei meer zichtbaar is, zoals de meeste teamsporten en gym/turnen, moeten het vooral hebben van de sportverenigingen.

De enige teamsport die duidelijk in populariteit toeneemt, nl. zaalvoetbal, wordt daarbij vaak buiten de gebruikelijke kanalen georganiseerd.

Ook de sporten waarvoor men niet zozeer afhankelijk is van een zaal- of terreinaccommodatie worden vooral ongeorganiseerd beoefend. Dit geldt in het bijzonder voor het wielrennen, wandelsport, skaten, skiën en hardlopen. Vooral het fietsen, hardlopen en skaten worden vaak individueel beoefend. Wandelen, skiën en darts worden daarnaast ook veelal met vrienden/familie gedaan.

Gebruikte accommodaties

Naast de indeling naar locatie en georganiseerd/ongeorganiseerd is gevraagd van welke accommodatie men doorgaans gebruik maakte bij het sporten. Zie tabel 3.

Tabel 3: Van welke accommodatie maakte u doorgaans gebruik?

Accommodatie	1998	2003
sporthal, sportzaal, gymnastiekzaal	26%	25%
sportterrein, sportveld, tennisbaan, atletiekbaan	19%	16%
commerciële sportaccommodatie	16%	19%
buurthuis, wijkgebouw	5%	4%
openbare ruimte: park, trapveldje, openbare weg, bos	21%	24%
Sportfondsenbad	9%	8%
ander zwembad	9%	9%
ergens anders	21%	19%

Opmerking: de totalen komen uit boven 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor

De commerciële sportaccommodatie en de openbare ruimte (park, weg etc.) winnen iets aan terrein en dit gaat vooral ten kosten van de buitensport (sportterrein, sportveld, tennis- of atletiekbaan).⁸

Deze accommodaties bieden niet enkel faciliteiten aan fitness. Ook voor aerobics/steps en squash hebben zij inmiddels het grootste marktaandeel in handen.

De typische teamsporten blijven traditioneel vooral gespeeld worden in een sporthal/gymzaal (zoals basketbal en volleybal) of buiten op een sportveld (veldvoetbal, korfbal).

De buurthuizen en wijkgebouwen, die anno 2003 een schamele 4% van het sportaanbod voor hun rekening nemen, bieden o.a. faciliteiten voor denksporten, dans, maar ook fitness, gym en aerobics.

De afname van het aandeel sporters bij een sportvereniging (tabel 2) wordt in tabel 3 vooral zichtbaar door een daling van het aandeel sporters op sportterreinen buiten.

Het blijft echter lastig om op basis van de beide vragen (locatie en accommodatie) conclusies te trekken.

Ook wat betreft de gebruikte accommodatie is het voor de respondent niet altijd duidelijk waarvan men gebruik heeft gemaakt. Voor zwemmers is het duidelijk: men heeft gekozen voor het Sportfonds (40%) of voor een ander zwembad of zwemwater buiten.

Voor veel andere sporten zijn meerdere antwoordcategorieën mogelijk: men tennist op de tennisbaan, maar tevens op een commerciële sportaccommodatie. En hoewel fitness en aerobics/steps vooral in ‘commerciële ruimtes, sportscholen en fitnessruimtes’ worden beoefend (zie figuur 5), antwoordt ruim eenderde van hen, hiervoor (tevens) gebruik te hebben gemaakt van een sport- of gymzaal.

Minder sport op gemeentelijke sportaccommodaties

Ongeveer 28% van de sporters zegt lid te zijn van een sportvereniging. Het aandeel sporters dat gebruik maakt van gemeentelijke sportaccommodaties is veel groter. Als tot de laatste categorie iedereen wordt gerekend die gebruik heeft gemaakt van een sporthal, sportzaal, gymnastiekzaal, sportveld of –terrein, atletiekbaan of zwembad, dan komt het gebruik zelfs iets boven de 50 procent uit. Dit aantal is echter vertekend. Zoals gezegd, vallen hierbinnen ook deels diegenen die gebruik maken van een commercieel

⁸ Overigens is het soms moeilijk om aan te geven in welke categorie of instelling een sport valt. Degenen die gezwommen hebben in het Sportfonds of een ander zwembad noemen als plaatsaanduiding soms ‘sportvereniging’, soms ‘sportschool of commerciële club’ en soms ‘anders georganiseerd’.

verhuurde ruimte. De conclusie dat een groot deel van de niet-verenigingssport plaats vindt in gemeentelijke sportaccommodaties is op basis van dit onderzoek niet te trekken.

Amersfoort qua sportaanbod niet zelfvoorzienend

Voor het merendeel van de beoefende hoofdsporten (70%) blijft men gewoon in Amersfoort. Daarnaast zegt 13% niet in een specifieke gemeente te sporten.

De gemeente Leusden krijgt ongeveer zes procent van de Amersfoortse sporters op bezoek. Amersfoorters wijken vooral naar deze gemeente uit voor honk-/softbal, squash, tafeltennis, basketbal, boksen, bowling en paardensport. Meer dan een kwart van deze sporten wordt in Leusden beoefend. Amersfoort heeft hiervoor onvoldoende (geschikte) accommodaties of men geeft om een andere reden de voorkeur aan Leusden.

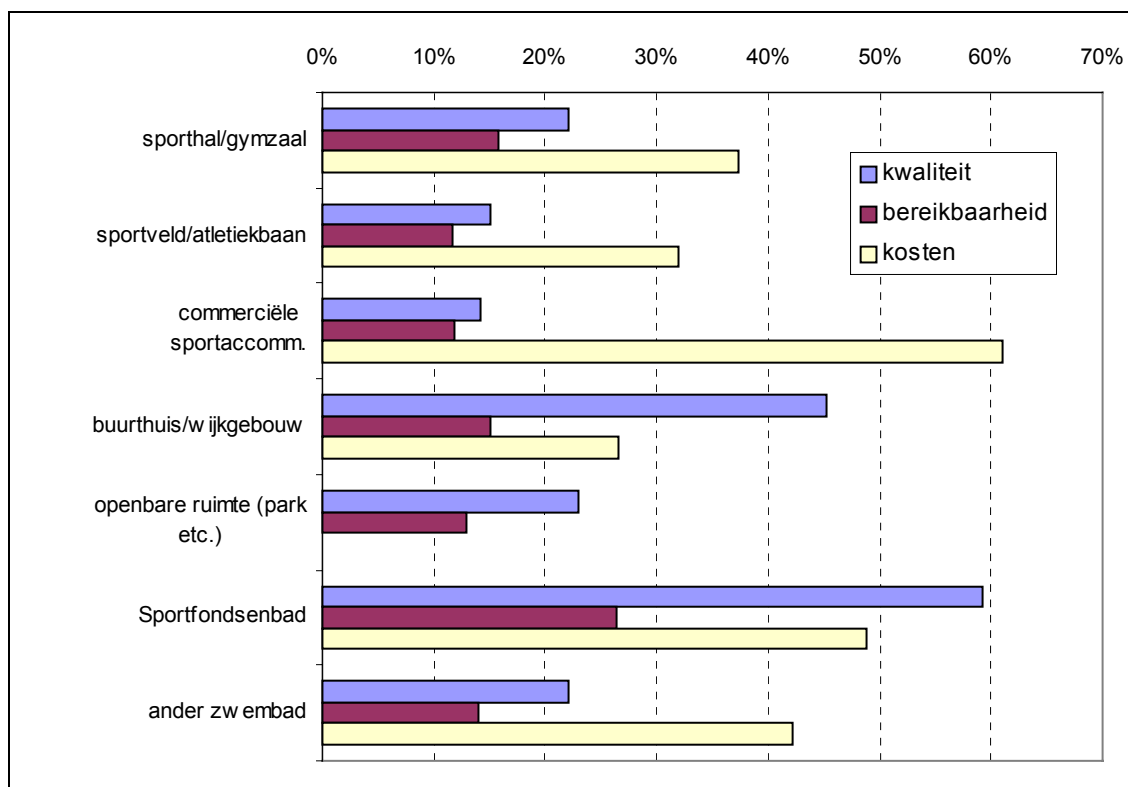
Andere sporten die vaak buiten Amersfoort worden beoefend zijn golf, hockey, kano, karting, motorsport, zaalvoetbal, de wiel- en wandelsport. Van de squashers gaat zelfs bijna driekwart naar een andere gemeente. Het spreekt voor zich dat men voor klimsport, wintersport en watersport in de eigen gemeente geen of beperkte mogelijkheden heeft.

2.6 Beoordeling van de sportaccommodaties

In het onderzoek is gevraagd hoe men de sportaccommodatie beoordeelt in termen van kwaliteit, kosten en bereikbaarheid. Het betreft de accommodatie die men 'doorgaans' gebruikt.

De kwaliteit van de sportaccommodaties wordt door 19% van de gebruikers als matig en door 2% als slecht beoordeeld. De bereikbaarheid vindt 12% matig en 2% slecht. De meeste kritiek heeft men op de kosten: 26% vindt deze matig en 8% slecht: veel te duur dus wat het te bieden heeft. Zie figuur 6.

Figuur 6: % matig of slechte beoordeling voor sportaccommodaties

Leesvoorbeeld: van diegenen die voor hun (hoofd)sport het meest gebruik maken van sportthal of gymzaal vindt 22% de kwaliteit ervan matig of slecht.

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor 2004

Sportfondsenbad: matige prijs-kwaliteitverhouding

Over de kwaliteit van de meeste van de zeven onderscheiden accommodaties is men overwegend tevreden. Vooral over de sportvelden en -banen buiten en over de commerciële accommodaties is men positief. Veel

kritiek op dit punt krijgen de buurthuizen (meer dan 40% vindt de geboden kwaliteit matig) en het Sportfondsenbad. Dit bad krijgt van bijna 50% van de reguliere volwassen gebruikers het oordeel ‘matig’ en 11% zelfs ‘slecht’ voor de kwaliteit.

Tegelijkertijd vinden veel gebruikers de kosten voor dit bad tamelijk hoog. Na de commerciële accommodaties telt het Sportfondsenbad de meeste gebruikers die ontevreden zijn over de kosten.

In vergelijking met de andere zwembaden vindt men het Sportfondsenbad duur, zeker in vergelijking met de kwaliteit die het te bieden heeft.

Maar ook de andere, niet-commerciële sportaccommodaties, zoals sporthallen en sportvelden en tennis-/atletiekbanen, krijgt van één op de drie gebruikers het predikaat duur.

Bereikbaarheid sportaccommodaties goed

Over de bereikbaarheid van de accommodaties is men nog het meest tevreden. Het aandeel gebruikers dat hierover een matig of slecht oordeel uitsprekt, ligt tussen de 10 en 16%. Opnieuw krijgt het Sportfondsenbad de meeste kritiek, maar dat ligt voor de hand, aangezien er hiervan maar één in Amersfoort is. Van de overige zwembaden en sportaccommodaties zijn er meerdere, waardoor de kans groter is dat men deze in de eigen buurt kan aantreffen. Van de (niet commerciële) sporthallen en –velden beoordeelt 12% de bereikbaarheid als ‘matig’ en 2% als slecht.

Van de klacht dat een aantal sportaccommodaties in Amersfoort slecht bereikbaar of onveilig zou zijn vanwege de afgelegen ligging, is in dit onderzoek weinig te merken.⁹ Overigens is het aspect ‘onveiligheid’ niet als zodanig gemeten in dit onderzoek.

2.7 Motivatie om aan sport te doen

Mensen kunnen diverse redenen hebben waarom zij aan sport doen. In de vragenlijst zijn een zestal redenen opgenoemd waaruit maximaal 2 redenen aangekruist mochten worden. Onderstaande figuur geeft de uitkomsten hiervan weer. De percentages tellen daardoor niet op tot 100%.

Gemiddeld gaf men 1,7 redenen op.

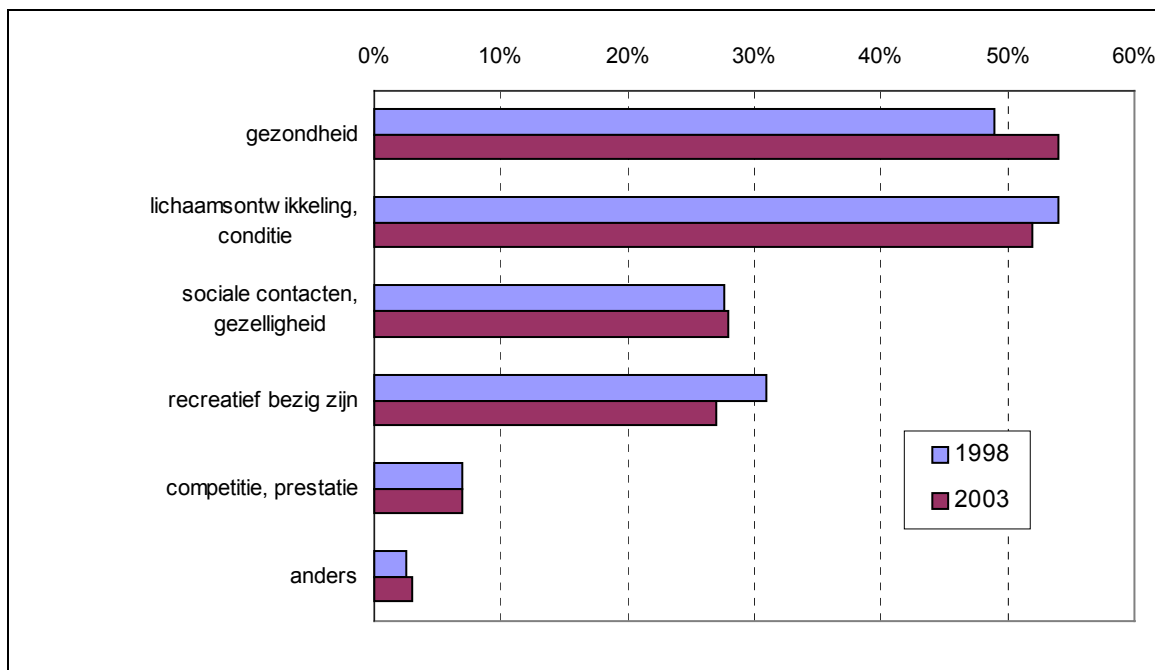
Sporten vooral om gezond te blijven

Figuur 7 illustreert dat anno 2003 de gezondheid de belangrijkste reden vormt om aan sport te doen. Meer dan de helft van alle sportbeoefenaren in Amersfoort noemt dit motief. Daarmee is het sporten voor lichaamsontwikkeling en conditieverbetering van de eerste plaats verdreven. Maar dit motief speelt nog altijd voor de helft van alle sporters een rol.

Circa 27% van alle sportbeoefenaars noemt daarnaast het opdoen van sociale contacten en gezelligheid als motief om aan sport te doen. Ongeveer een even groot deel doet aan sport om ‘recreatief bezig te zijn’. Hun aandeel is in de afgelopen jaren terug gelopen. Sport wordt incidenteel (7%) beoefend vanuit het motief van competitie en prestatie.

⁹ Op 13-2 publiceerde de Amersfoortse Courant de resultaten van een ASF-onderzoek, waaruit zou blijken dat de gebruikers van een aantal sportaccommodaties (waaronder tennispark Bokkenduinen en sportpark Zielhorst) kritiek hebben op de bereikbaarheid.

Figuur 7. Wat zijn voor de belangrijkste motieven om aan sport te doen?

Toelichting: Het percentage is gebaseerd op de mensen die zeggen aan sport te hebben gedaan. Doordat men twee antwoorden mocht geven, komt het totaal uit boven de 100%.

Bron: O&S / Vrijtijdsmonitor

Leeftijd en geslacht bepalend bij sportmotieven

Nadere analyse laat zien dat vrouwen vaker dan mannen aangeven dat zij sporten voor hun gezondheid (60 tegen 49 procent). Bij vrouwen speelt het sporten voor competitie of prestatie daarentegen zelden een rol. De motieven 'lichaamsontwikkeling en/of conditieverbetering' en 'competitie en prestatie' hangen vooral samen met leeftijd. Hoe jonger men is, des te vaker noemt men deze als motieven om aan sport te doen. Het omgekeerde doet zich min of meer voor bij het motief 'gezondheid'. Dit weegt juist zwaarder, naarmate men ouder is. Ook als men hoger opgeleid is, telt gezondheid vaker mee als motief om aan sport te doen.

Sociale, gezonde en recreatieve sporten

Per sport zijn er ook verschillen te constateren in de sportmotivatie. Zo worden fitness, aerobics, trimmen, roeien en atletiek veelal door Amersfoorters beoefend die sporten voor lichaamsontwikkeling & conditieverbetering. Het motief 'gezondheid' wordt eveneens vooral genoemd door mensen die aan fitness, hardlopen of roeien doen. Daarnaast geldt dit motief voor gymmers, zwemmers en wandelaars. De teamsporten, maar ook jeu de boules, schaken en 'danssport' worden vooral beoefend door diegenen die sporten vanwege de sociale contacten en gezelligheid. Degenen die als hoofdsport biljart, badminton, karting, zeilen of duiksport beoefenen, zeggen vooral te sporten om recreatief bezig te zijn.

2.8 Motieven om niet (meer) te sporten

In het eerste deel van dit hoofdstuk is ingegaan op de feitelijke sportparticipatie van de Amersfoortse bevolking. Een interessante vraag in het verlengde hiervan is of er Amersfoorters zijn die (meer) aan sport zouden willen doen. In onderstaande tabel wordt de score op deze vraag weergegeven.

Tabel 4. Zou u meer aan sport willen doen?

	1998	2003
Nee, ik interesseer me er niet zo voor	22%	17%
Nee, ik ben er lichamelijk niet (meer) toe in staat	14%	11%
Nee, ik doe al genoeg	20%	26%
Ja, ik zou wel maar aan sport willen doen	44%	46%

Bron: O&S, Vrijetijdsmonitor

Amersfoorters die niet of al genoeg aan sport doen

De tabel laat zien dat vooral het aantal mensen dat vindt dat men al genoeg aan sport doet is gestegen. Dit spoort met de uitkomst dat er meer aan sport wordt gedaan.

Tegelijkertijd is vooral het aantal mensen dat zich niet voor sport interesseert gedaald: van 22 naar 17%. En ook het aantal mensen dat er lichamelijk niet (meer) toe in staat is, is – mede onder invloed van de instroom van veel jonge huishoudens in Amersfoort – gedaald.

De eerste twee antwoordmogelijkheden in de tabel worden vooral aangekruist door niet-sporters en de kans dat zij overgehaald kunnen worden om alsnog aan sport te gaan doen, is klein.

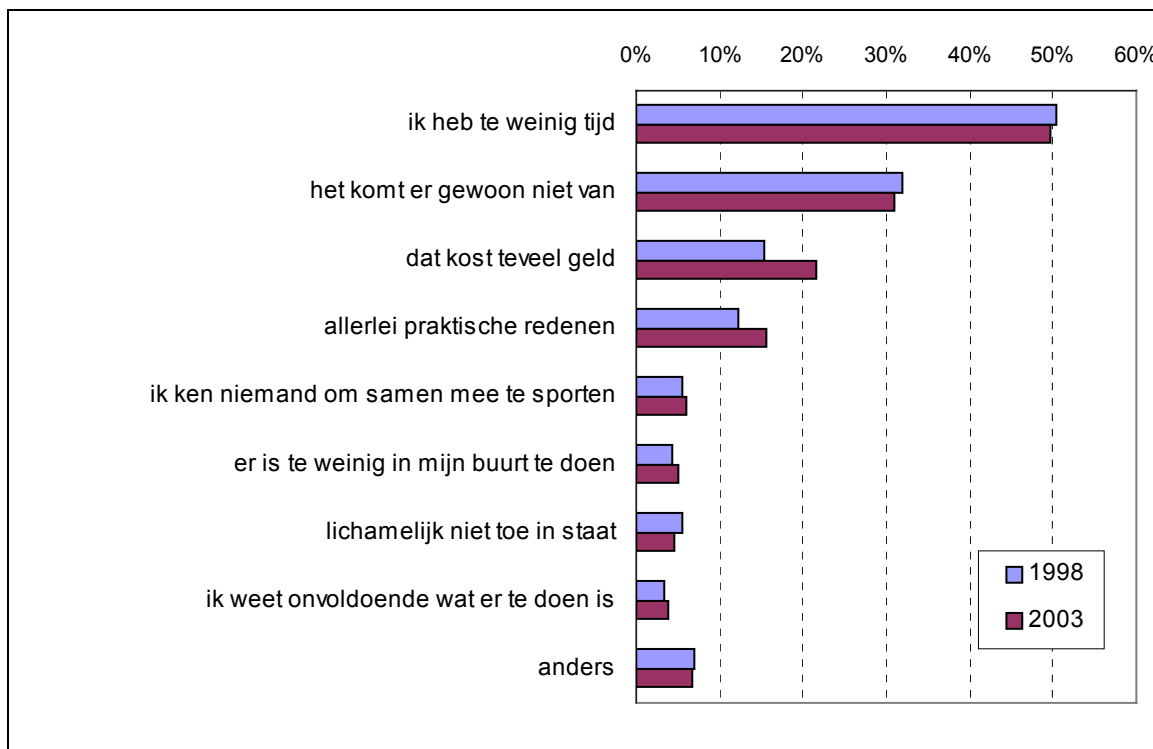
De derde antwoordcategorie ('nee, ik doe al genoeg aan sport') wordt vrijwel alleen genoemd door regelmatige sportbeoefenaars.

Amersfoorters die meer aan sport zouden willen doen

Beleidsmatig is vooral de vierde categorie interessant. Bijna de helft van de Amersfoorters (46%) zegt eigenlijk wel maar aan sport te willen doen. Hun aantal is iets gestegen in de afgelopen vijf jaar, ook al wordt er meer gesport. Van de niet-sporters geeft 36% dit als antwoord. Van de sporters is dat meer dan de helft.

Het zijn vooral Amersfoorters in de leeftijd van 18 tot 40 jaar en hoger opgeleiden die meer aan sport zouden willen doen, maar dat om een of andere reden niet of niet voldoende doen.

Figuur 8. Redenen waarom Amersfoorters niet méér aan sport doen (in %).

Bron: O&S, Vrijetijdsmonitor

Veelal persoonlijke redenen om niet (meer) aan sport te doen

Aan de Amersfoorters die antwoorden dat men wel meer aan sport zou willen doen is gevraagd, waarom men dat dan niet doet. Wat weerhoudt hen ervan?

Figuur 8 laat de antwoorden zien en tevens de verschillen met 1998.

Net als vijf jaar geleden is tijdgebrek veruit het belangrijkste motief: genoemd door de helft van degenen die meer zouden willen sporten. Op afstand wordt dit argument gevolgd door 'geen bijzondere reden, het komt er gewoon niet van'.

Het gaat hierbij vooral om persoonlijke motieven, die beleidsmatig nauwelijks te sturen zijn. Dat geldt ook voor mensen die zeggen daar lichamelijk niet toe in staat te zijn (5%) of niemand te kennen om samen mee te sporten (6%).

Kosten vaker genoemd om niet te sporten

De andere motieven zijn in zekere zin wel te sturen door beleid.

De meest genoemde daarvan is dat het sporten teveel geld kost. Sinds vijf jaar geleden is deze groep bovendien sterk gestegen: van 15 naar 22%.

Vanzelfsprekend zijn het vooral de mensen met de laagste inkomens die dit motief noemen. Vooral jongeren, studenten, werklozen en niet-westerse allochtonen geven dit op als reden om niet of niet méér aan sport te doen. Maar ook degenen die sporten bij een commercieel sportcentrum uiten vaker deze klacht.

Andere motieven

Een deel van de Amersfoorters sport niet of niet vaker vanuit praktische overwegingen, zoals het ontbreken van kinderopvang. Vooral (huis)vrouwen noemen dit argument en in de afgelopen vijf jaar is dit argument ook zwaarder gaan wegen.

Een motief dat soms wordt genoemd is 'dat er te weinig in mijn buurt is te doen'. Vooral bewoners in Stadskern, Kruiskamp/Koppel en in Amersfoort-Zuid noemen dit als reden om niet (méér) aan sport te doen. Tot slot noemen vooral jongeren en studenten nog wel eens als reden dat men onvoldoende weet wat er allemaal te doen is. De 'andere redenen' zijn niet nader onderzocht.

Kortom, de redenen waarom Amersfoorters niet (meer) aan sport deelnemen, hebben weinig te maken met het beperkte aanbod. Non-participatie hangt veel meer samen met allerlei persoonlijke voorkeuren en omstandigheden, zoals tijdsgebrek. Geldgebrek vormt voor een kleine, maar groeiende groep een belemmering om niet meer aan sport te doen. Zij zouden geholpen zijn als sport voor hen betaalbaarder zou worden gemaakt.

2.9 De kosten van sport

Dure en goedkope sporten

Uit de vorige paragraaf bleek al dat een groeiend deel van de Amersfoorters niet of minder aan sport doet, vanwege de kosten. Maar wat is men nu eigenlijk kwijt aan sport?

In het laatste onderzoek is ook gevraagd wat men jaarlijks aan de sport betaalt die men als hoofdsport beschouwt. Ruim 37% van de Amersfoorters is minder dan €150 per jaar kwijt aan de sport die men het meeste beoefent. Eenzelfde aantal betaalt meer dan €250 per jaar aan zijn hoofdsport. De rest - 27% - zit daar ergens tussenin.

Vanzelfsprekend zijn er vooral kostenverschillen tussen de diverse sporten en de accommodatie waarvan men gebruik maakt. Maar ook geeft de een veel meer uit aan een bepaalde sport dan de ander en dat hangt dan vooral weer samen met de intensiteit, waarmee men de sport beoefent. Per sport zijn wel duidelijke verschillen te constateren.

Sporten waaraan men doorgaans minder dan 150 euro per jaar besteedt zijn: wandelen, hardlopen, voetbal, zwemmen, gymnastiek/turnen en skeeleren. Sporten dus die niet zijn gebonden aan accommodaties of die door de groeps-grootte (voetbal) of door subsidies (zwemmen) redelijk betaalbaar blijven.

De sporten die in een iets duurder segment vallen met jaarlijkse kosten tussen de 150 en 250 euro zijn de meeste teamsporten (afgezien van voetbal). Maar ook badminton en (tafel)tennis.

Sporten waarvoor men in de regel meer dan €350 per jaar aan kwijt is (dit geldt voor 22% van alle sportbeoefenaren) zijn vooral motor- en paardensport, golf en wintersport. Ook een belangrijk deel van de

fitnessers betaalt een dergelijk bedrag, hoewel een deel van hen juist heel goedkoop uit is (de thuisporters wellicht?).

Dure en goedkope accommodaties

De kosten hangen niet alleen samen met de beoefende sport en de mate waarin die beoefend wordt, maar ook met de accommodatie waarvan men doorgaans gebruik maakt. Mensen die in de openbare ruimte (park etc.) sporten, maar ook zij die sport bedrijven in een buurthuis of wijkgebouw zijn het goedkoopste uit. Zeker als de wintersporters en golfers hierbij buiten beschouwing worden gelaten.

Ook de zwemmers zijn relatief goedkoop uit, zoals hiervoor al bleek.

Degenen die zijn aangewezen op een commerciële sportaccommodatie zijn voor bijna de helft meer dan €350 per jaar kwijt.

Op de (gesubsidieerde) sportvelden en –hallen, tennis- en atletiekbanen is men overwegend bedragen kwijt die ergens tussen de 150 en 350 euro liggen.

2.10 Tevredenheid over het sportaanbod

Wat vinden Amersfoorters van het aanbod, zowel qua hoeveelheid als qua diversiteit, van de sportvoorzieningen? Deze vraag is aan eenieder gesteld, met uitzondering van diegenen die zeggen niet zo geïnteresseerd te zijn in sport of daartoe lichamelijk niet in staat te zijn.

Een op de twaalf is niet tevreden

Ruim de helft van de Amersfoorters (51%) is tevreden over het sportaanbod en nog eens 41% zegt daar niet over te kunnen oordelen, is er onvoldoende van op de hoogte. Deze laatste categorie, die overigens is toegenomen sinds 1998, betreft vooral niet-sporters en mensen die nog te kort in Amersfoort wonen om zich er een oordeel over te geven.

Ruim 160 tevreden sporters lichten hun antwoord toe door te benadrukken dat Amersfoort een breed aanbod heeft van allerlei soorten sporten. “Er is voor elk wat wils” en “voor elke sport kun je kiezen uit meerdere verenigingen”.

Net als in 1998 is slechts een kleine minderheid – acht procent – niet zo tevreden over het sportaanbod.

Uit de toelichting die men kon geven op deze vraag, blijkt dat men bepaalde sporten in Amersfoort mist, of dat de aangeboden sporten en sportaccommodaties te duur, slecht bereikbaar zijn of om andere redenen niet beantwoorden aan de behoefte.

Verder zijn er veel reacties binnen gekomen die gaan over de informatieverstrekking. Een selectie van de vele opmerkingen is hieronder opgenomen.

De sporten die men mist...

Amersfoorters missen in hun stad het meest de kunstijsbaan. Daarvoor moet men nu naar Utrecht en deze is niet alleen ver, maar ook betrekkelijk duur. Verder noemt men regelmatig het ontbreken van een klimhal of –wand en vindt men dat echte skate- en skeelerbanen zijn. Ook zijn er in Amersfoort te weinig overdekte tennis- en squashbanen.

De complete lijst met sporten die men mist of te weinig in de omgeving heeft met het aantal keren dat deze genoemd zijn:

- 9x Kunstijsbaan (“de baan in Utrecht is ver weg, door files slecht bereikbaar en raakt overvol”)
- 8x Klimhal, -wand (“een professionele klimhal zou fantastisch zijn”)
- 6x skate- en skeelerbanen of skatehal
- 6x squashbanen (“hiervoor ben ik aangewezen op Leusden”)
- 5x tennisbanen (binnen). “Wij wachten al 7 jaar op een tennispark in Nieuwland...”
- 4x paardensport (“bestaande maneges zijn te ver en duur”)
- 3x kartbaan (“hiervoor moet ik helemaal naar Huizen”)
- 3x golfbaan (“s.v.p. met 18 holes...”)
- 2x bowling (“hoe is het mogelijk dat een stad van deze omvang geen eigen bowlingcentrum heeft?”)
- 2x hockey (“ik mis een hockeyvereniging in Amersfoort-Noord”)
- 2x trimmen/hardlopen

- 1x zaalvoetbal voor dames
- 1x betaalde voetbalclub
- 1x roeien
- 1x kano
- 1x schermen
- 1x skiën (“...bijvoorbeeld een indoor of borstelbaan”)
- 1x denksportcentrum
- 1x dans (“het is moeilijk om dansverenigingen te vinden voor jazz- en tapdance”)
- 1x weinig zaalsportverenigingen
- 1x weinig zwemmogelijkheden
- 1x sportschool (“Er is hier in Amersfoort-Zuid geen sportschool”)
- 1x gymnastiekvereniging (“Het faillissement van Vivace is onbegrijpelijk! Elk dorp kent zijn eigen vereniging. In Amersfoort is er alleen in Vathorst een locatie beschikbaar”)
- 1x “Ik mis in Amersfoort kleinere ruimtes voor stille activiteiten als Yoga, Feldenkreis, Tai Chi etc.”

Hoge kosten (17 keer genoemd)

Een greep uit de gemaakte opmerkingen.

“Er is voldoende sportaanbod, alleen is alles veel te duur voor ons”

“De overdekte squash- en tennisbanen in Amersfoort (Pellikaan) zijn peperduur”.

“Ik vind het jammer dat de sporthal in Vathorst (GymXL) zo duur is en dat andere verenigingen er geen gebruik van kunnen/willen maken”

Informatievoorziening (17x)

Veel Amersfoorters missen een helder overzicht, waar men kan vinden waar wat te doen is.

“In lokale krantjes en de gemeentegids staat te weinig over sportclubs, prijs en lokatie”

Sommigen vinden de informatievoorziening juist overdreven.

“De jaarlijkse fullcolour zwemfolder vind ik overbodig en vrij kostbaar...”.

Accommodatie voldoet niet (11x)

Meestal gaat het over de slechte onderhoudstoestand; soms vindt men de ruimte te massaal of ongezellig.

“Dure en matig onderhouden sportzalen met minimale faciliteiten”

“Sportfondsenbad heeft slechte voorzieningen: geen lift, slecht onderhouden ...” en “...matige hygiëne, schimmels tussen de voegen...”.

“De sporthal aan de Zevenhuizerstraat is oud en niet zo schoon.”

Slechte bereikbaarheid (10x)

Een aantal klachten gaat over de slechte bereikbaarheid van de sporten. Meestal heeft men het dan over de afstand, zoals het feit dat men voor squash of overdekte tennisbanen vooral op andere plaatsen is aangewezen. Soms gaat het om de ongunstige ligging. “Veel sportscholen staan op plekken, waar je ’s avonds liever niet alleen naar toe gaat.”

“Beter openbaar vervoer zou de Amersfoorter actiever maken. Nu is de reistijd ’s avonds te lang.”

Accommodaties zijn te klein of overvol (5x)

Men heeft te maken met lange wachttijden om lid te worden (“voor tennisvereniging 1,5 jaar wachten”). “De accommodatie van roeivereniging Hemus is te klein; uitbreiding is dringend nodig”.

“Ik zou wat vaker willen zwemmen, maar het is in Hoogland altijd zo druk”

“Er gaan geruchten dat de zwembaden in Hoogland en Liendert moeten sluiten. Dat mag nooit gebeuren”.

“De hockeyclub zit te springen om een vierde veld”.

Ongunstige openingstijden (5x)

“De zwemuren om baantjes te trekken zijn onhandig, met kinderen niet te combineren.”

“Als ik kon zwemmen tussen 17.30 en 19.30 zou ik daar meer gebruik van maken.”

“Ik heb onregelmatige diensten. Sport is vooral gericht op mensen die van 9 tot 5 werken”.

Weinig diversiteit van het aanbod (4x)

“Alleen hele bekende en algemene sporten kun je hier in Amersfoort beoefenen”

“Te eenzijdig; weinig variatie op hetzelfde sportgebied”.

Onvoldoende aanbod voor bepaalde doelgroepen (2x)

“Er is te weinig aanbod voor 50+”

Overige klachten/opmerkingen (8x)

“In Nieuwland zijn alleen een paar sportscholen die zeer commercieel zijn en een voetbalvereniging zonder binding met de wijk”

“Heeft Amersfoort geen sportschool alleen voor vrouwen? Ik heb nl. een hoofddoek op”.

3. Openluchtrecreatie

Dit hoofdstuk geeft een goed beeld van het recreatiegedrag van de Amersfoorters in de openlucht. Wandelen (trimmen, hond uitlaten) vormt de belangrijkste activiteit op de voet gevolgd door (recreatief) fietsen. Drie op de tien recreanten neemt de auto om het recreatiegebied te bereiken. Dit zijn vooral wandelaars. Het overgrote deel van de Amersfoorters is tevreden over de vele en diverse mogelijkheden van buitenrecreatie in en rondom de stad: tevredener ook dan in 1998.

3.1 Inleiding

Amersfoort streeft ernaar de recreatieve mogelijkheden in en om de stad te versterken. In de kadernota "Buitenkans" worden contouren geschetst hoe men het toeristisch-recreatieve beleid verder gestalte wil geven. Als centrale doelstellingen ten aanzien van recreatie gelden:

- Het behouden en vernieuwen van bestaande recreatieve gebieden
- Het bevorderen van recreatief medegebruik van gebieden die daarvoor potentieel geschikt zijn.
- Het beschermen van potentieel voor de recreatie belangrijke gebieden tegen ontwikkelingen die een recreatief (mede)gebruik kunnen frustreren.
- Het bevorderen van een goede bereikbaarheid van recreatieve gebieden (vooral ook met ander vervoer dan met de auto).

In de Nota Buitenkans zijn de doelstellingen geconcretiseerd in drie beleidsprogramma's.

Voor de openluchtrecreatie is met name het beleidsprogramma *Amersfoorters naar buiten* van belang en in tweede instantie *Amersfoorters en water* (kanorondje). Het beleidsprogramma *Amersfoorters naar buiten* is voor het recreatieve fietsen verder uitgewerkt in het *Plan van aanpak recreatief fietsen Amersfoort en omgeving* van 2001.¹⁰

Op 31 maart 2004 is de Visie en het uitvoeringsprogramma voor de Groen-blaauwe structuur vastgesteld. Ambitie voor recreatie in de Groen-blaauwe structuur is 'Een voldoende groot aanbod aan recreatievoorzieningen voor bewoners van Amersfoort, zowel voor de georganiseerde vormen (zoals sport en volkstuinen) als de ongeorganiseerde vormen (als wandelen en fietsen).

Om te kunnen beoordelen of de doelstellingen en ambities nog steeds actueel zijn en om informatie te krijgen over hoe de ambities nader ingevuld moeten worden, is in het najaar van 2003 een vrijetijdsmonitor uitgevoerd.

Dit onderdeel van de vrijetijdsmonitor is vooral van belang om inzicht te geven in de mate waarin de diverse recreatiegebieden in en om Amersfoort worden gebruikt, hoe de gebieden worden gebruikt en met welk vervoermiddel men het gebied heeft bezocht. Verder is gevraagd naar de tevredenheid over de mogelijkheden voor de buitenrecreatie in en om Amersfoort.

¹⁰ "De huidige recreatiedruk ligt met name in de bosgebieden van de Utrechtse Heuvelrug ten zuiden en westen van de stad. De Eemvallei en de Gelderse Vallei worden minder vaak bezocht, ook door recreatieve fietsers. Amersfoort wil (...) de mogelijkheden voor sportieve recreatie in deze omgeving verbeteren om zo de recreatiedruk beter spreiden." In het *Plan van Aanpak recreatief fietsen Amersfoort en omgeving* worden daartoe ideeën uitgewerkt voor o.a. een fiets-, wandelpad langs de Eem en een fietsboot over de Eem.

De vragen zijn deels gelijk aan die van het onderzoek dat in 1998 is gehouden. Aangezien de behoefte aan informatie iets is gewijzigd, zijn sommige vragen aangepast en nieuwe vragen toegevoegd, waardoor de vergelijkbaarheid in de tijd soms beperkt is.

3.2 De recreatiegebieden

Amersfoort onderscheidt zich van vele andere steden door zijn groene karakter.

Op luchtfoto's komt het beeld van het groen in de stad dankzij de vele bomen en parken duidelijk naar voren. Zo is er het Stadspark Schothorst met diverse fiets-, wandel- en speelmogelijkheden en de glooiende dekzandrug, ideaal voor allerlei vormen van dagrecreatie en festiviteiten (het jaarlijkse dorpsfeest). Hier bevinden zich ook het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie, een volkstuintencomplex en een aantal sportvoorzieningen.

Een ander groot groengebied in de stad is Park Randenbroek en het Heiligenbergerbeekdal. Het bestaat deels uit bos en park met voornamelijk wandelmogelijkheden. In het gebied zijn tevens het poppentheater (in het Koetshuis), de kinderboerderij en diverse sportvoorzieningen gevestigd waaronder het IJsbaanterrein. Verder zijn er in de stad meer wijkgebonden parken zoals Nimmerdor in het Leusderkwartier, de Galgenberg in het Bergkwartier en de Recreatiegordel Liendert Rustenburg. De groenstrook met fiets- en wandelmogelijkheden langs het Valleikanaal in de stad is feitelijk geen park maar heeft wel die functie. Veel stedelijk groen komt als het ware vanuit het landelijk gebied de stad in. Door barrières zoals onder meer de A28 lopen de recreatieve verbindingen niet altijd door van de stad naar het buitengebied.

De omgeving van Amersfoort is zeer afwisselend doordat het ligt temidden van drie verschillende landschappen. Ten zuiden en zuidwesten van de stad liggen de bossen, heide en zandverstuivingen van de Utrechtse Heuvelrug met onder meer de recreatieplas Henschotermeer die jaarlijks meer dan 500.000 bezoekers trekt. Een belangrijk recreatiegebied binnen Amersfoort op de overgang van de stad naar de Utrechtse Heuvelrug is Birkhoven-Bokkeduinen. Het bestaat voor een groot deel uit een openbaar bosgebied met fiets- en wandelmogelijkheden die aansluiten op paden in de Soester duinen; in Birkhoven-Bokkeduinen zijn ook het Dierenpark, het Bosbad met openluchttheater, de midgetgolf en de camping met recreatiewoningen gevestigd.

De Gelderse Vallei ten oosten van Amersfoort heeft een kleinschalig beken- en dekzandlandschap met houtwallen en een toenemende, niet-agrarische bedrijvigheid. Aan de noord- en noordwestzijde ligt het open polderlandschap van de Eempolders met tal van weidevogels (o.a. polder Arkemheen). De beken vanuit de Gelderse Vallei komen in Amersfoort bij elkaar en stromen als de rivier de Eem verder tot aan het Randmeer.

3.3 Bezoek van recreatiegebieden in de openlucht

In en om Amersfoort zijn 14 gebieden onderscheiden die mogelijkheid bieden tot buitenrecreatie.

In hoeverre hebben de Amersfoortse volwassenen deze gebieden in de afgelopen 12 maanden bezocht?

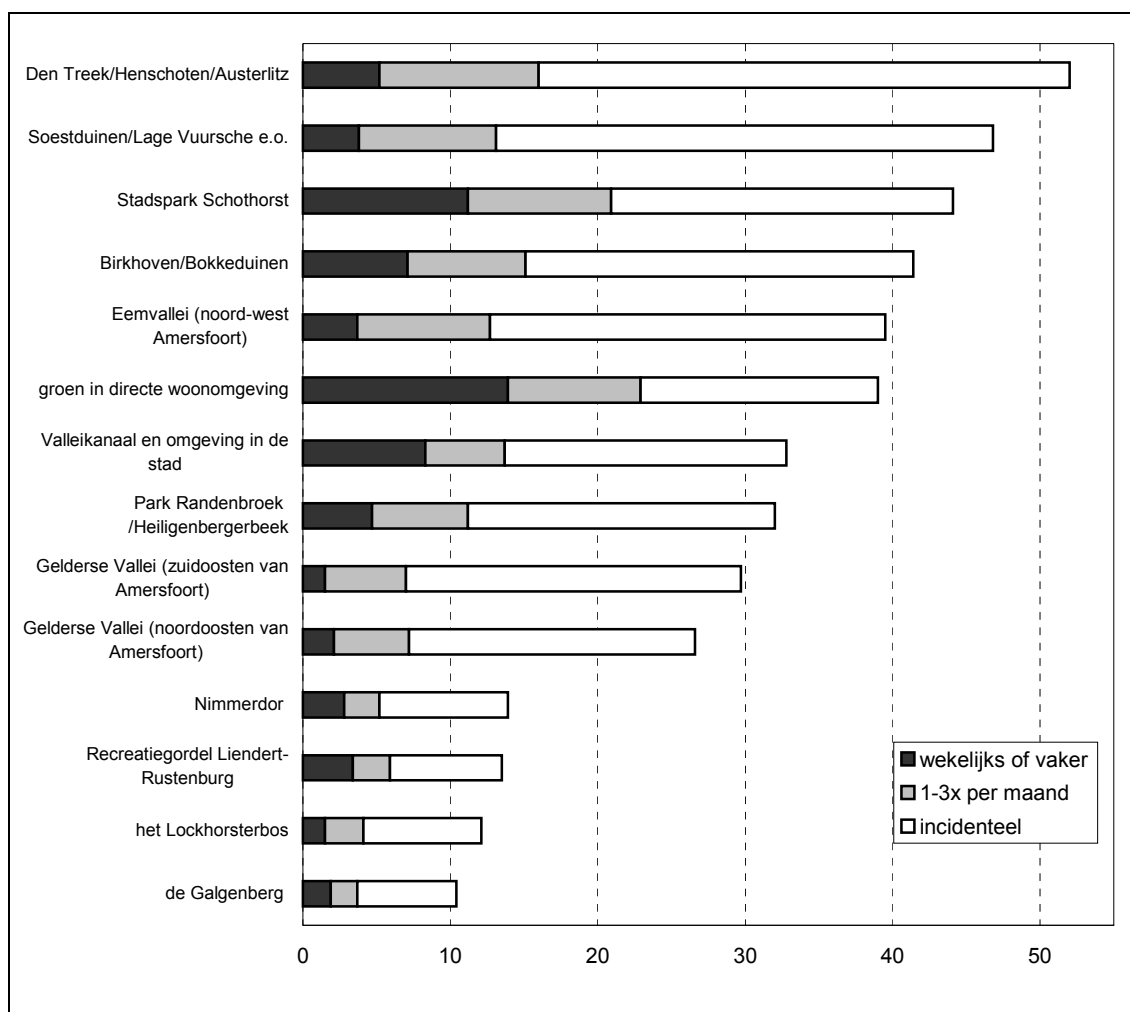
Grofweg gaat het dus om de periode van najaar 2002 tot najaar 2003 en deze bestrijkt dus ook de lange en warme zomer van 2003.

Het bos ten zuiden van Amersfoort: het gebied Den Treek/Henschoten/Austerlitz werd het meest bezocht door recreanten uit Amersfoort: meer dan de helft van de Amersfoorters is er in de genoemde periode wel eens geweest. Omgerekend gaat het om circa 50.000 volwassenen (zie figuur 9 en tabel 5). Ook het bos ten westen van Amersfoort: Soestduinen/Soest(erberg)/Den Dolder/Lage Vuursche werd door veel Amersfoorters wel eens bezocht voor een recreatief uitstapje. Binnen de Amersfoortse gemeentegrenzen waren het Stadspark Schothorst en Birkhoven/Bokkeduinen het populairst onder de bewoners.

Als niet van het aantal *bezoekers*, maar van het aantal *afgelegde bezoeken* wordt uitgegaan, dan is het groen in de directe woonomgeving (anders dan de genoemde recreatiegebieden) het meest in trek. Van de 38.000 bezoekers kwam ruim eenderde er minimaal wekelijks.

In het algemeen geldt dat de parken en groengebieden die dichterbij huis liggen, ook frequenter worden bezocht¹¹.

Figuur 9: bezoek van recreatiegebieden in en om Amersfoort

Bron: O&S/Vrijtijdsmonitor 2004

Verschuivingen sinds 1998

Welke gebieden worden vaker of juist minder vaak bezocht in 2003?

Voor vier parken is het aandeel bezoekers in de afgelopen vijf jaar vrijwel gelijk gebleven. Dat geldt zowel voor het stadspark Schothorst, recreatiegordel Liendert-Rustenburg, Nimmerdor en de Galgenberg (Bergkwartier). Doordat Amersfoort in de afgelopen vijf jaren is gegroeid, betekent dit dat het aantal bezoekers wel is toegenomen. Vier recreatiegebieden zagen een toename van het aandeel bezoekende Amersfoorters: Park Randenbroek (van 28% naar 32%), Valleikanaal en omgeving (van 30 naar 33%), Birkhoven/Bokkeduinen (van 39 naar 41%) en de groengebieden in de directe woonomgeving (van 30 naar 39%). Het park Randenbroek is na een opknappleuring aantrekkelijker geworden voor wandelaars en andere bezoekers. Vooral de toegenomen populariteit van de parken en het groen in de eigen omgeving is opvallend. Mensen kiezen kennelijk vaker voor recreëren in de directe omgeving. Dit kan een gevolg zijn van het feit dat men steeds minder vrije tijd tot zijn beschikking heeft en de schaarse vrije tijd op die manier optimaler wil benutten.

¹¹ Bij de beantwoording van de vraag of men een recreatiegebied in het afgelopen jaar heeft bezocht moet rekening gehouden worden met enige vertekening. Zodra mensen een inschatting moeten geven van hun gedrag van de afgelopen 12 maanden dan vindt meestal een overschatting plaats, doordat gebeurtenissen die bijvoorbeeld 1,5 jaar geleden plaats vonden veelal ook nog worden genoemd. Dit zogenaamde telescoopeffect kan oplopen tot een overschatting van de werkelijkheid tot 40 à 50%.

Voor de overige recreatiegebieden is op basis van beide onderzoeken geen goede vergelijking mogelijk. Soms zijn de gebieden in 1998 niet meegenomen in de lijst, soms is de omschrijving aangepast. Zo is het gebied 'den Treek/ Henschoten' in 2003 omschreven als 'bos ten zuiden van Amersfoort: Den Treek/Henschoten/ Austerlitz'. De toename van het aantal Amersfoortse bezoekers van 49 naar 52% zegt daarom niet zoveel.

Tabel 5: Bezoek recreatiegebieden in de openlucht in 1998 en in 2003

	1998		2003	
	Bezoek in %		bezoekers	bezoeken per jaar x 1000
Stadspark Schothorst	43	44	42.000	550
recreatiegordel Liendert-Rustenburg	14	14	13.000	200
Valleikanaal en omgeving in de stad	30	33	32.000	350
Park Randenbroek en de Heiligenbergerbeek	28	32	31.000	350
Nimmerdor (in het Leusderkwartier)	14	14	13.000	150
de Galgenberg (in het Bergkwartier)	9	10	10.000	120
Birkhoven/Bokkeduinen	38	41	40.000	350
het Lockhorsterbos	*	12	11.000	100
bos ten zuiden van Amersfoort: Den Treek / Henschoten/Austerlitz	**	52	50.000	300
bos ten westen van Amersfoort: Soestduinen/Soest(erberg) Den Dolder/Lage Vuursche	**	47	45.000	280
Eemvallei ten noord(west)en van Amersfoort: Hoogland West/Baarn/Eemnes/Bunsch/Spakenb.	**	40	38.000	250
Gelderse Vallei ten noordoosten van Amersfoort: Hoevelaken/Nijkerk	*	27	26.000	180
Gelderse Vallei ten zuidoosten van Amersfoort: Leusden/ Woudenberg/Scherpenzeel/Achterveld	*	30	29.000	200
groen in uw directe woonomgeving, anders dan de bovengenoemde	30	39	38.000	1.100

Leesvoorbeeld: Stadspark Schothorst werd in 1998 door 43% van de volwassen bevolking van Amersfoort wel eens bezocht. In 2003 gold dat voor 44%. Omgerekend gaat het om 42.000 Amersfoorters, die dus minstens één keer in dat jaar in het park kwamen. Per jaar zijn dat naar schatting 550.000 bezoeken. Zie ook voetnoot 11.

** niet gevraagd in 1998; ** anders geformuleerd in 1998*

Bron: O&S/Vrijtijdsmonitor

Aantal bezoeken

In tabel 5 is globaal het aantal Amersfoortse bezoekers per recreatiegebied weergegeven. Op basis van de bezoekfrequentie is het mogelijk om een (vrij grove) schatting te maken van het aantal Amersfoortse bezoekers en het aantal bezoeken door Amersfoorters.

De meeste bezoekers trekken de groengebieden in de directe omgeving. Per jaar leggen de Amersfoorters tezamen ruim 1,1 miljoen bezoeken af in deze gebieden. Het Stadspark Schothorst is goede tweede met 550.000 bezoeken. Doordat de bezoekers hier veel frequenter komen dan bijvoorbeeld in Den Treek, komt het totale aantal bezoeken ook hoger uit.

Van alle circa 4,5 miljoen recreatieve bezoeken vonden er 1,7 miljoen (38%) in recreatiegebieden rondom de stad plaats. Hierbij zijn ook alle bezoeken aan Birkhoven/Bokkeduinen en Lockhorsterbos meegerekend. Een iets kleiner aantal (37%) vond plaats in één van de grotere recreatiegebieden binnen de stad en een kwart vond plaats in één van de overige groengebieden in de eigen woonomgeving.

Hoewel in het onderzoek expliciet gevraagd is naar *recreatief* bezoek, lijkt het zeer aannemelijk dat ook een deel van het *utilitaire* bezoek is meegeteld. Vooral in recreatiegebieden met doorgaande fietsroutes, zoals het gebied rond het Valleikanaal, het Stadspark Schothorst of de recreatiegordel Liendert-Rustenburg zijn er veel Amersfoorters die hier dagelijks of meerdere keren per week komen. Het ligt voor de hand dat dit voor een belangrijk deel mensen betreft die door dit gebied komen op weg naar werk, sportclub of iets dergelijks en dit ritje ook als recreatief bestempelen.

Relatie woongebied en recreatiegebied

Er zijn recreatiegebieden die een duidelijke buurt- of wijkfunctie hebben en gebieden die bezocht worden door mensen uit de wijde omtrek. Gekeken is naar de herkomst van de 'regelmatige' bezoekers, d.w.z. de Amersfoorters die dat gebied minstens een paar keer per maand hebben bezocht.

De recreatiegordel is een duidelijk voorbeeld van een recreatiegebied met een wijkfunctie. Van de regelmatige bezoekers komt tweederde uit Liendert of Rustenburg. Ook Galgenberg betreft tweederde van zijn bezoekers uit het Bergkwartier of het Leusderkwartier. Ruim de helft van de Amersfoorters die vaker in Nimmerdor komen wonen in het Leusderkwartier /Vermeerkwartier. En eveneens iets meer dan de helft van de bezoekers van Park Randenbroek komt uit Randenbroek of het Vermeerkwartier. Het Stadspark Schothorst grenst aan vier wijken, Schothorst, Zielhorst, Kattenbroek en Hoogland, die bij elkaar zelfs voor driekwart van het Amersfoortse bezoek verantwoordelijk zijn. Zoals eerder aangegeven, gaat het hier waarschijnlijk mede om utilitair fietsgedrag.

De andere Amersfoortse parken/recreatiegebieden zijn minder afhankelijk van bezoekers van de aangrenzende wijken. De Amersfoortse bezoekers van Birkhoven/Bokkeduinen komen voor ruim 30% uit het Soesterkwartier en voor 10 tot 15% uit het Bergkwartier. Voor het overige komen bezoekers uit alle delen van de stad.

Ook de recreatiegebieden die buiten de gemeentegrenzen liggen zijn vooral afhankelijk van bezoekers uit aangrenzende wijken. Het Lockhorsterbos dat aan de overzijde van de A-28 in Leusden ligt trekt meer dan de helft van de Amersfoortse bezoekers uit Amersfoort-Zuid (Berg-, Leusder- en Vermeerkwartier).

De grote bosgebieden ten zuiden en westen van Amersfoort hebben veel meer een regionale functie. Van de Amersfoortse bezoekers komt slechts een kwart uit Amersfoort-Zuid en een op de drie uit één van de noordelijke wijken. De bewoners van de noordelijke wijken (die bijna de helft van het totale inwonertal van Amersfoort uitmaken) zijn wel meer georiënteerd op de weidegebieden, Eem- en Gelderse Vallei dan de bewoners van Amersfoort-Zuid. De Amersfoortse bezoekers van de Eemvallei, de polder tussen Hoogland, Bunschoten en Eemnes, komen voor 65% uit Amersfoort-Noord, 12% uit Zuid en voor 10% uit 'Oost' (Liendert, Rustenburg, Randenbroek of Schuilenburg).

De Gelderse Vallei, het gebied ten oosten van Amersfoort, dat zich uitstrekt van Nijkerk tot Barneveld en Leusden/Scherpenzeel, wordt relatief wat vaker bezocht door Amersfoorters uit een van de oostelijke wijken (ruim een kwart komt uit Liendert, Rustenburg, Randenbroek of Schuilenburg). De bewoners van 'Noord' zijn daarbij vooral georiënteerd op het noordelijk deel, dat wil zeggen de Gelderse Vallei ten noorden van de A-1. Mensen uit Amersfoort-Zuid richten zich vaker op het Valleigebied ten zuiden van de A-1: een kwart van de bezoekers van dit gebied komt uit Amersfoort-Zuid.

3.4 Activiteiten in het recreatiegebied

Voor het voeren van een recreatiebeleid is het niet alleen van belang te weten hoe vaak de groengebieden worden gebruikt, maar ook met welk doel het gebied is bezocht. Het huidige gebruik is indicatief voor de recreatieve behoefte en daarom van belang bij keuzes voor de inrichting van recreatieve gebieden. In de onderstaande tabel zijn de activiteiten voor 2003 vergeleken met die van 1998.

De vergelijkbaarheid is echter beperkt, aangezien in 1998 andere activiteiten zijn opgenomen in de lijst en door een andere vraagstelling meer activiteiten zijn aangekruist¹².

¹² In 1998 kon men meerdere activiteiten aangeven per gebied. In 2003 is alleen gevraagd naar de belangrijkste activiteit. Als men toch meer activiteiten aankruiste, dan zijn deze wel meegenomen. Daardoor komt het totaal voor 2003 lager uit dan voor 1998, maar wel boven de 100%.

Tabel 6: Belangrijkste activiteit in recreatiegebieden in en om Amersfoort

activiteit	1998	2003
wandelen/trimmen *)	47%	43%
fietsen	45%	39%
hond uitlaten	10%	12%
natuur beleven	13%	7%
waterrecreatie	4%	3%
picnicken/zonnen	5%	3%
spelen	*	1%
skeelers/skaten	*	1%
sporten	7%	*
overig	8%	5%
totaal	140%	114%

*) in 1998 werd alleen 'wandelen' genoemd. De vergelijkbaarheid tussen beide jaren is beperkt, vanwege de andere vraagstelling. Daardoor werden in 1998 vaker meerdere activiteiten ingevuld dan in 2003.

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor

Wandelen belangrijkste recreatieve bezigheid

Het recreatief wandelen (en trimmen) vormt voor beide periodes de meest beoefende activiteit in de groengebieden. Wordt het uitlaten van de hond daarbij ook meegeteld, dan betekent dat het wandelen (en trimmen) bij elkaar meer dan de helft van het recreatiebezoek een belangrijke rol speelt.

Uit de afname ten opzichte van 1998 mag niet geconcludeerd worden dat het wandelen aan betekenis inboet. Het lagere percentage is vooral het gevolg van de veranderde vraagstelling. Hetzelfde geldt voor recreatief fietsen, dat na het wandelen als goede tweede wordt genoemd.

Naast deze activiteiten wordt het 'beleven van de natuur' (9%) door vrij veel mensen genoemd als recreatieve activiteit.

Activiteiten in Amersfoort per gebied

Figuur 10 laat voor de verschillende gebieden zien voor welke activiteiten zij doorgaans gebruikt worden. Daarbij is rekening gehouden met de aard én de frequentie van het bezoek.

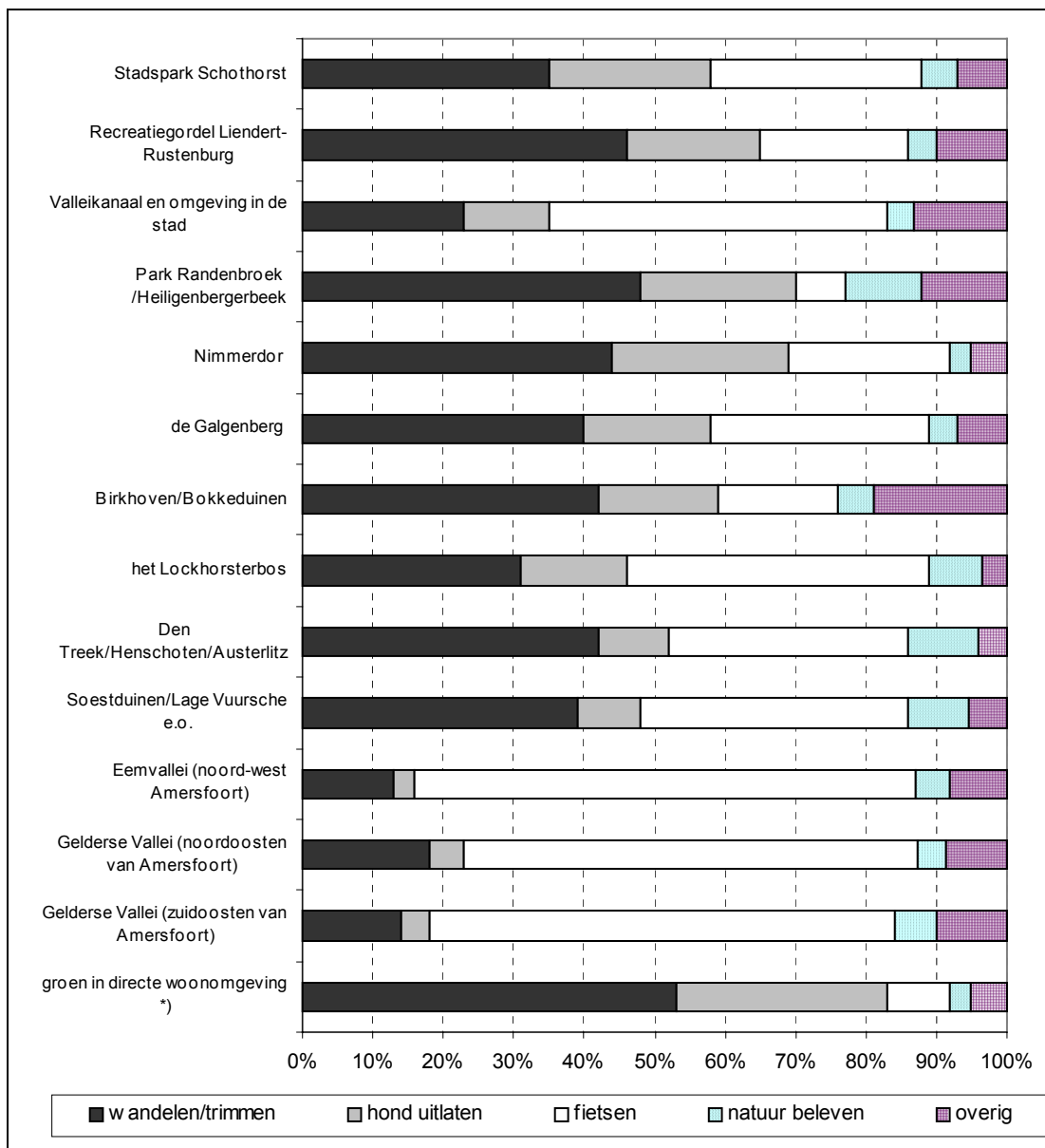
Wandelen en trimmen

Het groen in de directe omgeving wordt vooral voor wandelen/trimmen gebruikt. Meer dan de helft van alle bezoek heeft in de eerste plaats betrekking op dit doel. Ook de meeste bosgebieden in en aan de rand van Amersfoort trekken vooral wandelaars (en trimmers): Park Randenbroek en de Heiligenbergerbeek (48%), de recreatiegordel Liendert/Rustenburg, Birkhoven/Bokkeduinen, Nimmerdor, Den Treek en de Galgenberg: alle door 40 tot 45% van de bezoekers vooral gebruikt voor wandelen en trimmen.

Fietsen

Zoals de groengebieden in de nabijheid van de woning en de bossen vooral gebruikt worden voor wandelingen, zo worden de verder weg gelegen groengebieden en met name de polders meer bezocht voor fietstochten. Zowel de Eemvallei (Hoogland-West, Baarn en Bunschoten-Spakenburg) als de Gelderse Vallei (van Nijkerk tot Woudenberg/Scherpenzeel) worden door twee van de drie bezoekers voor een recreatieve fietstocht bezocht. Daarnaast zullen bezoekers de fiets nemen door een park met het doel om ergens anders te komen. Veel bewoners van Kattenbroek komen bijna dagelijks met de fiets door het park om de (binnen)stad te kunnen bereiken. Ook dat kan opgevat zijn als een recreatief doel.

Figuur 10: wat doet u meestal in dit gebied?

*) : groen in directe omgeving voor zover niet genoemd onder de andere recreatiegebieden.

Bron: O&S/ vrijetijdsmonitor 2004

Hond uitlaten

Ruim 12% noemt het uitlaten van de hond als belangrijkste recreatieve bezigheid voor het bezoeken van bossen, parken en andere groengebieden in of in de omgeving van Amersfoort. Vooral de directe woonomgeving (30%) wordt daarvoor gebruikt, maar ook Nimmerdor, stadspark Schothorst, Park Randenbroek, de recreatiegordel en Birkhoven/Bokkeduinen zijn relatief populair voor hondenuitlaters. De open weidegebieden worden daarentegen nauwelijks genoemd voor dit doel.

Natuur beleven

Voor veel recreanten zal het 'beleven van de natuur' zeker een rol spelen bij het bezoeken van een groengebied. Slechts voor 7% vormt dit ook het hoofddoel van het bezoek. Maar het beleven van de natuur kan natuurlijk goed samengaan met andere genoemde recreatieve activiteiten, zoals bijvoorbeeld wandelen. De bezoekers van park Randenbroek en de bossen ten zuiden en zuidwesten van Amersfoort noemen dit motief vaker.

Picknicken en watersport

De overige activiteiten waarvoor de recreatiegebieden kunnen worden bezocht vormen voor 13% van de bezoeken de belangrijkste activiteit. Zo noemt 3% picknicken/zonnen en eenzelfde aantal de waterrecreatie (zwemmen, vissen of roeien/kanoën) de belangrijkste activiteit.

Picknicken/zonnen doet men vooral in de bossen ten zuiden en zuidwesten van Amersfoort, terwijl de waterrecreatie meer verspreid voorkomt. Hengelaars vinden vrijwel overal wel hun stekkie waar water te vinden is, maar met name langs het Valleikanaal. Roeien en vissen doet men ook vooral op het Valleikanaal en de Eem. De derde groep waterrecreanten, de zwemmers, zochten hun toevlucht vooral in het Bosbad en het Henschotermeer.

Andere activiteiten

Verder noemt 1% 'spelen' en eveneens 1% skeeleren of skaten als het belangrijkste bezoekdoel. We moeten daarbij in ogenschouw nemen dat het in dit onderzoek uitsluitend de volwassen Amersfoorters betreft en dat skaten als 'stationaire vorm' met hindernissen eerder onder de jeugd populair is. Volwassenen nemen de skates en skeelers vooral om tochten te maken. Spelen wordt als hoofddoel voor recreatie vooral genoemd door de bezoekers van park Randenbroek en voor de groengebieden in de naaste omgeving. In de agrarische gebieden rond Amersfoort (Eemvallei en Gelderse Vallei richting Nijkerk/Hoevelaken) en in het Lockhorsterbos zijn nog de meeste skaters en skeelers te vinden: drie procent noemt het hier als hoofdactiviteit.

Tot slot resteert nog zo'n 5% dat valt onder 'overige activiteiten'. Deze zijn niet nader genoemd in het onderzoek. Te denken valt aan een bezoek aan het dierenpark, het vliegeren of bijwonen van het dorpsfeest in het stadspark of het houden van kinderpartijtjes in park Randenbroek.

3.5 Landelijke trends

Het CBS houdt circa eenmaal per vijf jaar een landelijk onderzoek naar recreatieve dagtochten. Uit dit onderzoek, waarbij men zich beperkt tot de dagtochten van minimaal twee uur, blijkt ook dat wandelen de belangrijkste activiteit is binnen de openluchtrecreatie. Fietsen is hierin een goede tweede. Beiden zijn in de afgelopen zes jaar met zo'n elf procent toegenomen. Relatief de sterkste groei kwam voor rekening van de waterrecreatie. Schaatsen en vissen daalden daarentegen in populariteit (bron: CBS, statline, Dagrecreatie, 2001/2002).

Tabel 7 geeft het grote belang van sport en sportieve recreatie weer in verhouding tot andere vormen van recreatieve vrijetijdsbesteding.

Tabel 7: Percentage dagtochten naar belangrijkste activiteit

	2001/2002
Zonnen, zwemmen, picknicken, dagkamperen e.d.	6 %
Sport en sportieve recreatie	31 %
Toeschouwer/begeleider bij sport	4 %
Toeren	2 %
Bezoek aan attractiepunt e.d.	11 %
Recreatief winkelen	11 %
Bezoek aan film, toneel e.d.	6 %
Uit eten, café, disco e.d.	17 %
Overig (verenigingen, hobby's)	12 %

Bron: CBS, Statline, dagrecreatie, 2003

In tabel 8 zijn de landelijke trends zichtbaar, zoals de sterke belangstelling voor wandelen en de groei in het aantal dagtochten met als belangrijkste activiteit wandelen, fietsen en waterrecreatie, maar ook de oeverrecreatie (zonnen/zwemmen e.d.).

Tabel 8: Dagtochten naar activiteit in Nederland

	1995/1996	2001/2002
		(X 1000)
Totaal zonnen, zwemmen, picknicken, dagkamperen e.d. (ook binnen)	53.213	58.049
- Bij zee	8.604	10.597
- Bij meer, plas	4.877	6.202
- In openluchtzwembad	5.756	6.868
- Niet aan het water	4.459	4.780
- In binnenbad	29.517	29.476
Totaal sport en sportieve recreatie	297.731	304.503
- Wandelen	59.383	65.907
- Fietsen	42.971	47.855
- Golfen	3.779	6.225
- Totaal watersport	5.389	7.166
- kanoën, roeien	1.554	2.270
- zeilen	1.833	1.483
- surfen	258	212
- varen met de motorboot, waterskieën	1.743	3.056
- niet nader gedefinieerd		144
- Vissen	5.952	3.782
- Paardrijden (manege en buitenritten)	12.141	11.544
- Trimmen, hardlopen, fitness e.d. (binnen en buiten)	31.241	33.446
- Schaatsen (kunstijsbaan en natuurijs)	16.982	5.662
- Overige binnensport	62.915	59.568
- Overige buitensport	56.977	63.027

Bron: CBS, Statline, dagrecreatie, 2003

3.6 Gebruikte vervoermiddel

Zoals in de inleiding al werd gezegd, wordt het 'bevorderen van een goede bereikbaarheid van de recreatiegebieden' als een beleidsdoelstelling gezien. Daarbij hebben vooral andere vervoermiddelen dan de auto prioriteit. In het onderzoek is gevraagd hoe men naar het recreatiegebied is gegaan dat men het laatst heeft bezocht. De grootste categorie, 35%, ging erheen met de fiets (of brommer). Vrijwel evenveel mensen (34%) gingen te voet. De resterende 30% ging overwegend met de auto. Het openbaar vervoer of andere vervoerswijzen speelden nauwelijks een rol.

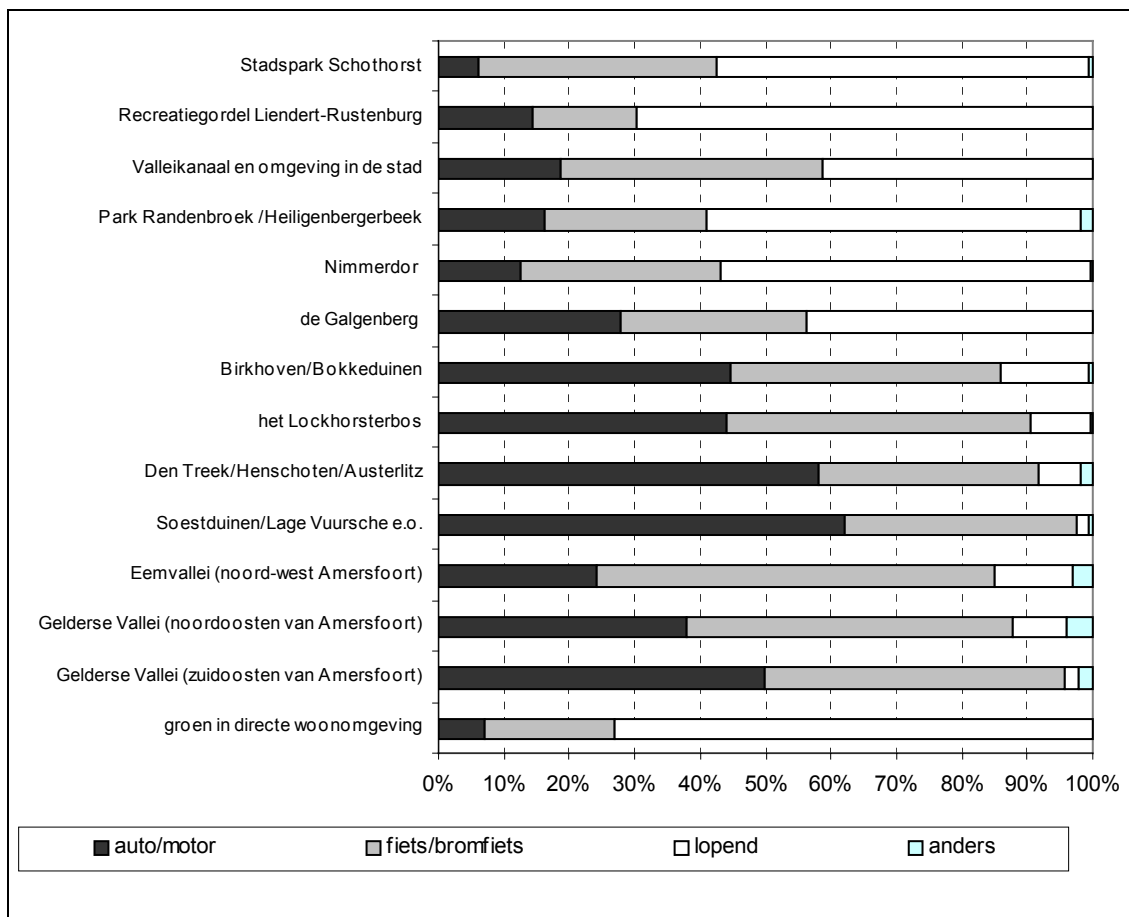
Te voet

De groengebieden die men in de eigen woonomgeving bezocht bereikte men voor bijna driekwart te voet. Ook naar de recreatiegordel gaat men voor het merendeel (70%) met de benenwagen.

De andere parken in de stad kwamen iets lager uit: Nimmerdor, Randenbroek en Stadspark met 57%; de Galgenberg (44%); Valleikanaal en omgeving (41%) en Birkhoven/Bokkenduinen waar slechts 14% te voet kwam. De gebieden buiten de stad werden slechts in geringe mate te voet bezocht.

De percentages vertonen sterke samenhang met de loopafstand van het gebied tot de woonomgeving. Vanzelfsprekend zijn het vooral de mensen uit aangrenzende wijken die de recreatiegebieden te voet bereiken. Recreatiegebieden die vooral een wijkfunctie hebben, zoals de recreatiegordel, worden daarom veel vaker te voet bezocht dan de grote en verder weg gelegen gebieden met een bovenwijkse functie.

Figuur 11: Met welk vervoermiddel bezocht u dit recreatiegebied?

Bron: O&S/ vrijetijdsmonitor 2004

Met de fiets

Zoals gezegd bereikt 35% van de recreanten het gebied met de fiets. Doorgaans zijn dit ook degenen die het recreatiegebied bezoeken voor een fietstocht. Het hoogste scoort de fiets voor de Eemvallei (61%) en de Gelderse Vallei (een kleine 50%). Ook de bezoekers van het Lockhorsterbos komen voor bijna de helft met de fiets. Naar Nimmerdor en het Valleikanaal binnen de stad ging nog altijd 40% met de fiets. De bosgebieden ten zuiden en westen van Amersfoort werden door 35% van de Amersfoorters met de fiets bezocht.

Met de auto

Drie op de tien Amersfoorters neemt de auto (of de motor) voor een recreatief uitstapje in of rond de stad. Vooral de bosgebieden ten zuiden en westen van Amersfoort trekken veel automobilisten: rond de 60 procent van de Amersfoortse bezoekers komt er met de auto. Ook de Gelderse Vallei, Birkhoven/Bokkeduinen en Nimmerdor worden vooral – dat wil zeggen tussen de 40 en 50% - met de auto bezocht. Van de parken die binnen de bebouwde kom van Amersfoort liggen is het aandeel autogebruikers vooral hoog onder de bezoekers van de Galgenberg (28%) en zeer laag (6%) bij de bezoekers van het stadspark. Het stadspark is zelf voor het grootste deel niet toegankelijk voor de auto en bezoekers zijn gedwongen om een parkeerplek aan de rand van het park te zoeken.

Relatief laag is ook het autogebruik als men de Eemvallei bezoekt. Nog geen kwart nam daarbij de auto mee.

Autogebruik vooral bepaald door afstand en bezoekdoel

De vraag of men de auto neemt om een recreatiegebied te bezoeken wordt niet alleen bepaald door de afstand tot het gebied, maar ook door het bezoekdoel.

Bezoekt men het gebied om er te wandelen of de hond uit te laten, dan wordt eerder de auto gebruikt om er te komen. Dat verklaart waarom men meestal de auto neemt om naar de bossen in het zuiden en westen van Amersfoort te gaan, terwijl de auto veel minder gebruikt wordt voor de Eemvallei en Gelderse Vallei.

Als men een gebied bezoekt om er te fietsen, dan zal men in de regel met de fiets van huis vertrekken. Bij wijze van uitzondering plaatst men eerst de fiets op de auto om vervolgens het recreatiegebied verder op de fiets te verkennen. Dit komt incidenteel voor bij mensen uit Amersfoort-Noord die in den Treek willen fietsen of uit Amersfoort-Zuid die in de Eempolder willen fietsen.

Ook mensen die gaan zwemmen (bijvoorbeeld in het Henschotermeer) of vissen zijn eerder geneigd om de auto te nemen.

3.7 Tevredenheid over de mogelijkheden om buiten te recreëren

Aan alle volwassen Amersfoorters, ook aan degenen die nooit aan buitenrecreatie doen, is gevraagd wat men vindt van de mogelijkheden om buiten te recreëren in Amersfoort.

Het overgrote deel (73%) is daar tevreden over. Circa acht procent is daar niet (zo) tevreden over en de resterende 19% heeft daar geen mening over, is er onvoldoende van op de hoogte.

In vergelijking met het eerdere onderzoek is het aantal ontevreden mensen vrijwel hetzelfde gebleven. Het verschil zit 'm vooral in het feit, dat meer mensen er nu een mening over hebben en die is vaker positief. Mogelijk speelt daarbij een rol dat in mei 2001 de Stadsrecreatiekaart van Amersfoort is uitgebracht met informatie over recreatiemogelijkheden in en rond Amersfoort. Ook zijn er sinds de vorige vrijetijdsmonitor bewegwijzerde recreatieve fietsroutes en gemarkeerde lange afstandswandelroutes bij gekomen (zoals Marskramerpad en Utrechtpad). In elk geval ligt een deel van de verklaring in de veranderde bevolkingssamenstelling. De stad is in de afgelopen jaren sterk gegroeid door de vestiging van nieuwe huishoudens. Juist deze nieuwe Amersfoorters zijn het meest positief over de recreatiemogelijkheden in en rond Amersfoort.

Meer dan 400 respondenten hebben de mogelijkheid benut om deze vraag nader toe te lichten.

Ruim 60 procent van de antwoorden was uitsluitend positief in zijn commentaar.

Buitenrecreatie in en om Amersfoort gevarieerd en aantrekkelijk

Het merendeel van de reacties op de open vraag is uitsluitend lovend over de mogelijkheden voor buitenrecreatie. Vooral over de grote variatie van landschappen en gebruiksmogelijkheden is men ingenomen. Een greep uit de opmerkingen.

“Amersfoort heeft alles: bos, heide, polders, (rand)meren, zandverstuiving. Wat wil een mens nog meer?”

“Er zijn hier volop mogelijkheden om heerlijk te fietsen of te wandelen in de vrije natuur: iets om zuinig op te zijn.”

“Ik woon in een ideale omgeving om de hond uit te laten.”

“Het stadspark ligt vlakbij: ideaal voor kinderen.”

“De natuur rond Amersfoort is een verademing. Dat maakt het wonen in deze stad zo aantrekkelijk.”

Wat Amersfoort nog mist...

Er zijn ongeveer 170 opmerkingen gemaakt die niet uitsluitend positief zijn over de buitenrecreatie. Soms is men ronduit kritisch. Een belangrijk deel (circa 65 opmerkingen) heeft te maken met wat men nog mist in Amersfoort op het gebied van buitenrecreatie. Dat varieert van specifieke gebieden (zee en strand) tot het ontbreken of onvoldoende voorhanden zijn van recreatiemogelijkheden (voor bijv. skeeleren, paardrijden, hondenuitlaatplaatsen, wandelroutes, watersportmogelijkheden, skipistes).

Vaak vindt men dat er op zich wel voldoende groengebieden zijn, maar dat deze te kleinschalig zijn. Sommigen vinden dat de recreatie te weinig gericht is op bepaalde doelgroepen, zoals de jongeren of de ouderen.

“Ik zou in de parken wat meer speeltuinen willen zien. Wandelen is voor kinderen niet interessant genoeg.”

“Ik mis wel waternatuur, plassen en moerassen.”

“Ik zou graag een outdoor activiteitscentrum zien waar van alles te doen is (karten, paintball, klimwand).”

“Ik zou graag wat meer ‘glad’ asfalt willen zien, zodat fietspaden voor skaten/skeeleren gebruikt kunnen worden.”

“Er zijn te weinig autovrije gebieden.”

“Qua zwemgelegenheid en watersport is er weinig keus.” en “Weinig buitenbaden met schoon water. Henschotermeer en Erkemedestrand zijn altijd erg druk met hoge parkeertarieven”.

“Te weinig fietspaden in de stad zelf. Deze moet je wel eerst nemen om de stad uit te komen.”
“Voor mijn gevoel is er niet veel, in elk geval niet een groot, gezellig park waar iets te beleven valt (...).”

Ook mist men bepaalde voorzieningen in de recreatiegebieden zelf.

“Er zijn te weinig terrassen in een mooie omgeving als Den Treek”.

“Een fietsbrug over de Eem zou het recreëren een stuk aangenamer maken in Amersfoort-Noord”.

“Genoeg fiets- en wandelpaden, maar helaas geen publieke toiletten en picknicktafels”.

Recreatie verdrongen door nieuwbouw

Een kleine 50 opmerkingen hebben betrekking op het feit dat de recreatiegebieden vaak te druk zijn of dat de groengebieden die er zijn steeds meer in de verdrukking komen door oprukkende nieuwbouw.

“De natuur komt in Amersfoort steeds meer in de tang. Verstedelijking leidt tot verlies en de druk op de overgebleven natuur wordt te groot.”

“Mijn favoriete plekje is fietsen langs het Eemmeer. Wel jammer dat het steeds drukker gaat worden door Vathorst. De echte stilte gaat steeds meer verdwijnen.”

“Het is triest dat de ruimte tussen Amersfoort en Nijkerk steeds kleiner wordt en deels wordt opgeofferd aan kantoren, terwijl er daarvan nog zoveel leeg staan.”

”Ik moet met alle nieuwbouwplannen steeds verder rijden om rustig van de natuur te kunnen genieten.”

“In de directe omgeving van Amersfoort ontkom je bijna niet aan het geluid van de snelweg. Er zijn geen grote stukken bos of natuur waar je in het weekend eindeloos kunt ronddwalen.”

“Het groen dat we hebben moet zo blijven. Dus geen busbaan door het stadspark.”

Meerdere opmerkingen betreffen het bedreigde Birkhoven/Bokkeduinen.

“Het is heerlijk om dichtbij de stad een gebied als Bokkeduinen te hebben, maar ik maak me ernstig zorgen over de plannen van de diertuin.”

Informatie kan beter

Zo'n 15 mensen maken een opmerking over de informatievoorziening. Men mist in het algemeen informatie over waar de recreatiegebieden zijn en wat er te doen is of men heeft behoefte aan specifieke informatie.

“Ik zou wel een goed overzicht willen hebben van deze gebieden, vooral met het oog op de kinderen.”

“Waar vind ik de fietsroutes?” en “waar kun je kanoën?”

Bereikbaarheid en parkeren

Twaalf opmerkingen betreffen de bereikbaarheid van de recreatiegebieden. De gebieden zijn slecht bereikbaar of juist te goed.

”Steeds meer gebieden worden auto-ontoegankelijk.” of “De autobereikbaarheid is veel te goed, waardoor de mensen te gemakkelijk de auto nemen.”

“Alles is opengebrouwen. De manier waarop je ergens moet komen is soms ronduit onveilig.”

“Ik ben blij dat de fietspaden in de stad verbeteren. Helaas zijn bij werkzaamheden de fietsers wel erg in het nauw gedreven.”

“Slecht of onmogelijk te bereiken met het openbaar vervoer.”

“Weinig of slechte parkeergelegenheid bij recreatiegebieden.”

Zwerfvuil en onderhoud

Vijf mensen ergeren zich met name aan het zwerfvuil in de groengebieden.

“Het valt me op dat er veel zwerfvuil ligt en weinig prullenbakken zijn. Deze zijn ook vaak vernield.”

“Educatief bos Birkhoven is verwaarloosd, park Randenbroek is slecht onderhouden, veel hondenpoep.”

Een zelfde aantal heeft vooral kritiek op het onderhoud van wegen en paden.

“Fiets- en voetpaden moeten beter onderhouden worden.”

Overige opmerkingen

Veel opmerkingen worden gemaakt door mensen die, vanwege ziekte of handicap niet in staat zijn om gebruik te maken van de recreatiegebieden of om andere redenen, zoals tijdgebrek, minder erop uitgaan dan ze eigenlijk zouden willen. Anderen hebben genoeg aan hun achtertuin om buiten te recreëren. “Ik heb geen vriendin meer om een lekkere wandeling mee te maken.”

Verder wordt enkele malen de onveiligheid genoemd als reden om niet of minder erop uit te gaan.

Merendeel recreëert in de buurt

Als men een uurtje vrij heeft voor een wandeling of fietstocht dan is men gebonden aan plekken dichtbij huis. Maar stel dat men voor langer dan twee uur de tijd heeft om buiten te recreëren, waar kiest men dan voor? Iets meer dan de helft van de Amersfoorters (54%) kiest in dat geval voor één van de hiervoor genoemde gebieden in of rondom Amersfoort. Meer dan een kwart (28%) gaat liever naar gebieden elders in het land en de resterende 18% kiest voor beide opties even vaak. De mensen die een gebied kiezen buiten de omgeving van Amersfoort geven daarvoor vooral als reden aan, dat men andere vormen van buitenrecreatie verkiest (bijvoorbeeld strandbezoek of golf) of dat men de recreatiegebieden in en om de stad vaak te druk of te kleinschalig vindt.

4. Evenementen en toeristische activiteiten

Van de vele evenementen die jaarlijks of meerdere keren per jaar worden georganiseerd werden de Jazz Driedaagse en de muziekevenementen op de Groenmarkt het meest bezocht door Amersfoorters. De hoogste waardering komen de rondvaarten door de Amersfoortse grachten toe. Ook het dorpsfeest van Hoogland en Festival Dias Latinos krijgen hoge rapportcijfers van de Amersfoortse bezoekers.

4.1 Inleiding

In 'Stijl van de Stad; kadernota cultuurbeleid 2000-2007' worden de hoofdlijnen geschetst voor het cultuurbeleid. De hoofdlijnen van dit beleid zijn:

- Het op peil brengen van de culturele infrastructuur
- streven naar een meer vraaggestuurd aanbod
- profileren op specifieke accenten

De uitdaging is meer mensen bij het culturele leven te betrekken. Tevens heeft een goed ontwikkeld voorzieningenniveau op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme in Amersfoort een positieve invloed op het imago en de economische status van de stad. Ook evenementen maken deel uit van dat voorzieningenniveau. Om hierop zo goed mogelijk beleid te kunnen ontwikkelen, is het van belang om te weten hoe evenementen bezocht worden, in hoeverre deze bekend zijn en wat de waardering is van de Amersfoorters.

In 'Buitenkans: kadernota toeristisch-recreatief beleid gemeente Amersfoort 2000-2005' wordt in hoofdlijnen aangegeven hoe de stad verder toeristisch ontwikkeld kan worden. Hoewel toeristische evenementen en activiteiten sterk zijn gericht op het aantrekken van bezoekers van buiten de stad, is het ook interessant om te weten in hoeverre eigen inwoners daarvan gebruik maken.

De gemeente Amersfoort heeft een subsidierelatie met de VVV Amersfoort. Het zijn in belangrijke mate mensen van buiten de stad die gebruik maken van de diensten van de VVV Amersfoort, maar de Recreatiewinkel is er zeker ook voor de Amersfoorters. In dit onderzoek zijn daarom ook enkele vragen over de VVV opgenomen.

De volgende drie vragen staan centraal in dit hoofdstuk:

- In hoeverre zijn de evenementen die in Amersfoort worden georganiseerd bekend, in hoeverre worden deze bezocht door Amersfoorters en hoe worden ze gewaardeerd?
- In hoeverre maken Amersfoorters gebruik van toeristische activiteiten in de stad en hoe waarderen ze die?
- In hoeverre is de VVV-recreatiewinkel bekend bij de Amersfoorters?

In dit hoofdstuk maken we waar mogelijk weer een vergelijking met de Stadspeiling uit 1998 en 2003.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. In paragraaf 4.2 wordt ingegaan op de bekendheid van en het bezoek aan doorlopende evenementen en toeristische activiteiten. Ook wordt er een vergelijking met '98 gemaakt. In paragraaf 4.3 komen dezelfde onderwerpen aan bod, maar nu wordt gekeken naar de evenementen en toeristische activiteiten die eenmaal per jaar worden gehouden.

Vervolgens wordt in 4.5 stil gestaan bij de achtergrondkenmerken van de bezoekers. Wie bezoeken vaak een evenement? Uit welke wijken komen deze mensen veelal? Hoe worden de evenementen en activiteiten gewaardeerd worden door de bezoekers?

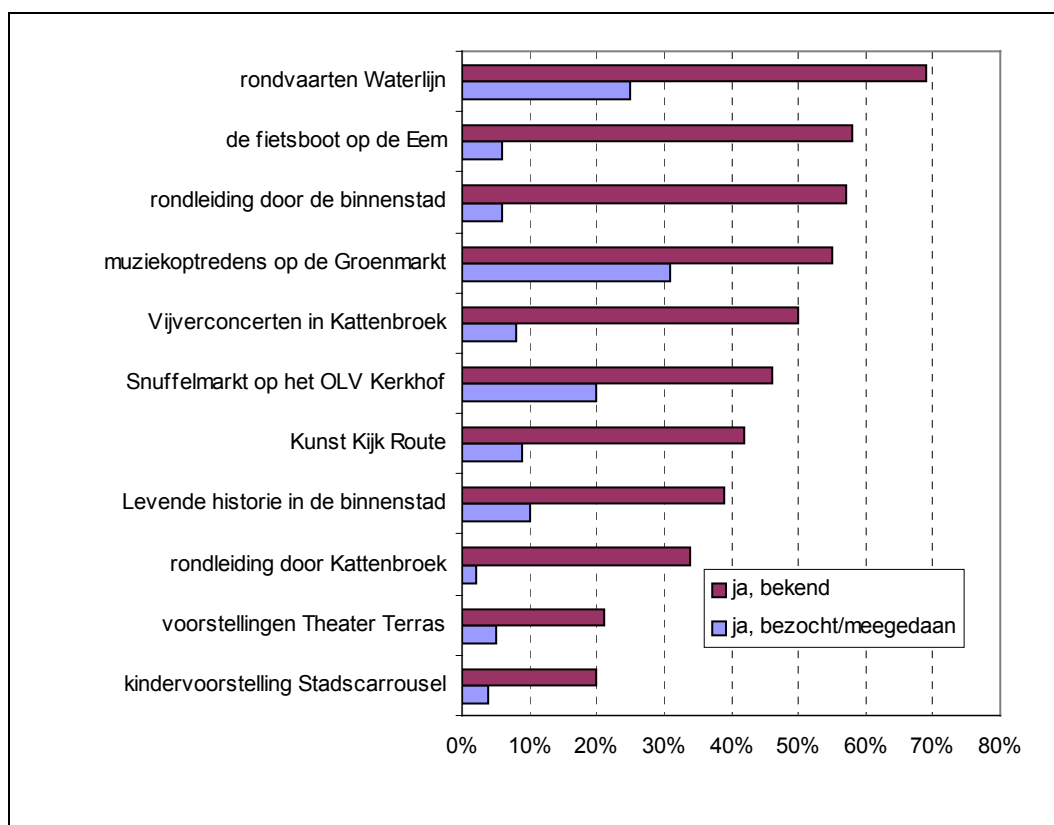
Tenslotte wordt in de laatste paragraaf dieper ingegaan op de betekenis van de VVV-recreatiewinkel.

4.2 Bekendheid van en bezoek aan evenementen

Een aantal evenementen of activiteiten wordt gedurende het jaar een paar weken of enkele maanden lang georganiseerd in Amersfoort. Deze zijn hier ‘doorlopend’ genoemd. Van deze doorlopende activiteiten zijn de rondvaarten van Waterlijn, de fietsboot op de Eem, een rondleiding door de binnenstad en de muziekoptredens op de Groenmarkt het meest bekend. Minder bekend zijn de voorstellingen van Theater Terras en de kindervoorstellingen van Stadscarrousel in de binnenstad of in Emiclaer (Kattenbroek). De rondvaarten Waterlijn en muziekoptredens op de Groenmarkt zijn in het afgelopen jaar het meest bezocht. Ook de Snuffelmarkt heeft veel bezoekers getrokken, al heeft deze een aparte positie, het is immers geen evenement of activiteit, maar een markt.

Het is echter van belang om hier te benadrukken dat jongeren onder de 18 jaar en bezoekers van buiten Amersfoort zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Ook worden sommige activiteiten vaker georganiseerd dan andere, waardoor zij meer bezoekers trekken.

Figuur 12: Bekendheid en bezoek van doorlopende evenementen in Amersfoort

Toelichting: Aangegeven is het percentage van de volwassen Amersfoortse bevolking dat het betreffende evenement kent, respectievelijk bezocht heeft. Het gaat hier om evenementen die in 2003 zijn bezocht

Bron: O&S/ Vrijtijdsmonitor 2004

Jaarlijkse evenementen

Van de evenementen die in 2003 eenmaal werden georganiseerd zijn de volgende het meest bekend: de Keistadfeesten, Proef Amersfoort en de Carnavalsoptocht in Hoogland. De Jazz Driedaagse trekt de meeste bezoekers. Het minst bekend zijn de evenementen Staalkaart Amersfoortse kunstenaars en de Multiculturele Manifestatie. Op deze Manifestatie en de Amersfoortse Marathon komt het kleinste aantal bezoekers.

In 1998 was de marathon nog een onderdeel van de Keistadfeesten, een vergelijking met beide jaren gaat dus niet helemaal op.

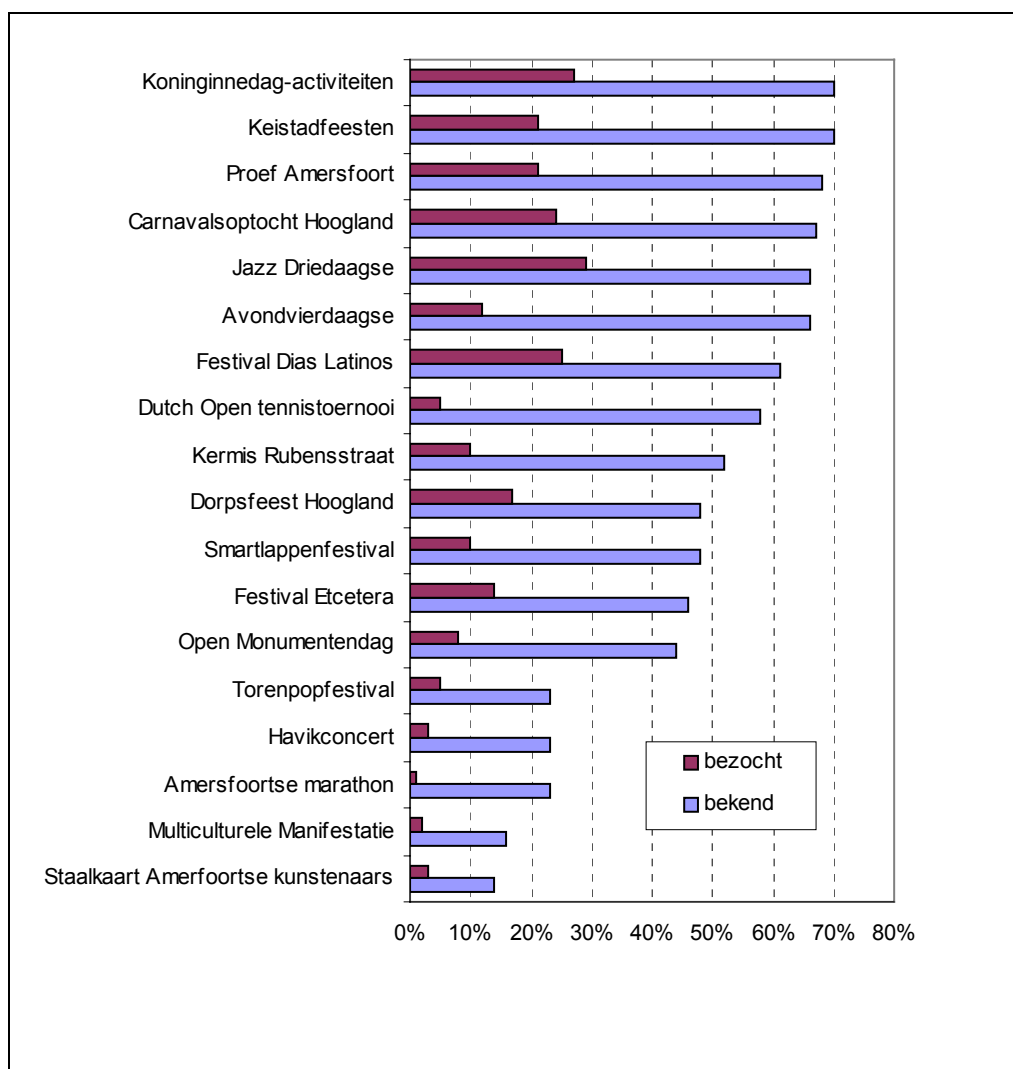
In de volgende figuur (14) is te zien hoe bekend de jaarlijkse evenementen in Amersfoort zijn en hoe deze bezocht werden.

Zoals het eerder vermeld is kan de naamgeving van evenementen voor verwarring gezorgd hebben. Het is mogelijk dat men een bepaald evenement heeft bezocht zonder de officiële naam te kennen. Ook is het goed mogelijk dat mensen evenementen verwarren zoals de Jazz Driedaagse en muziekoptredens (jazz) op de Groenmarkt en daardoor bijvoorbeeld beide evenementen aankruisen als zijnde bekend of bezocht.

Tot slot is het belangrijk om te benadrukken dat het hier om bezoekers uit Amersfoort gaat van 18 jaar en ouder. Het is bekend dat bijvoorbeeld de Kermis of de Avondvierdaagse veel bezocht worden door jongeren onder de 18 jaar. Ook trekken bepaalde evenementen relatief veel bezoekers van buiten de stad, bijvoorbeeld de Jazz Driedaagse en Dias Latinos.

De herkomst van bezoekers binnen de stad wordt ook bepaald door de ligging. Zo komt één op de drie Amersfoortse bezoekers van het dorpsfeest van Hoogland uit dit dorp zelf en ruim een kwart van de Amersfoorters die de carnavalsoptocht bezochten kwam uit Hoogland.

Figuur 13: Bekendheid en bezoek van jaarlijkse evenementen in Amersfoort

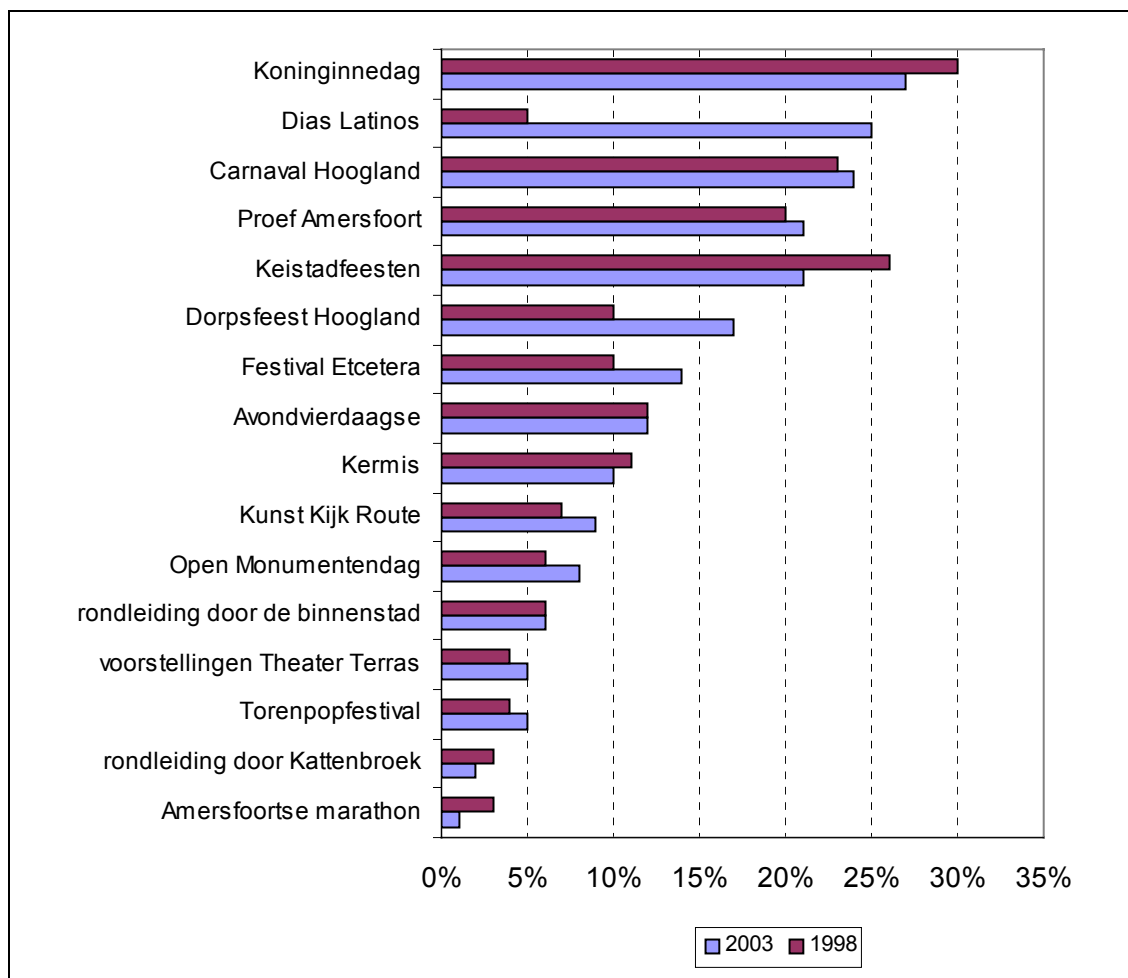
Toelichting: Aangegeven is het percentage van de volwassen Amersfoortse bevolking dat het betreffende evenement kent, respectievelijk bezocht heeft. Het gaat hier om evenementen die in 2003 zijn bezocht.

Bron: O&S/ Vrijtijdsmonitor 2004

4.3 Vergelijking met 1998

Een vergelijking met 1998 kan niet voor alle evenementen gemaakt worden. In 1998 is naar sommige evenementen niet gevraagd, ook is bij enkele evenementen de omschrijving ten opzichte van '98 gewijzigd. Deze evenementen zijn hier weggelaten. In de volgende figuur (14) een overzicht te zien van het percentage bezoeken in 1998 en in 2003.

Figuur 14: Percentage bezoekers van doorlopende en jaarlijkse evenementen in Amersfoort

Toelichting: Aangegeven is het percentage van de volwassen Amersfoortse bevolking dat het betreffende evenement bezocht heeft.

Bron: O&S/ Vrijtijdsmonitor

Bij enkele evenementen is een groot verschil zichtbaar in vergelijking tot 1998. Zo worden de Dias Latinos aanzienlijk meer bezocht dan tijdens de vorige stadspeiling. Dit Latijns-Amerikaanse dansfeest werd voor het eerst in 1997 georganiseerd, in '98 was het nog niet zo bekend. Het Dorpsfeest in Hoogland en Festival Etcetera hebben in 2003 ook meer bezoekers mogen ontvangen.

4.4 Achtergrondkenmerken van bezoekers

Voor beleid is het interessant om te kijken welke doelgroepen wel en welke doelgroepen niet bereikt worden bij de georganiseerde evenementen en activiteiten. Over het algemeen zijn de bezoekersgroepen zeer divers, maar toch kunnen enkele kenmerken genoemd worden.

Zo doet de groep ouderen, 65- plussers, vaker mee met activiteiten als een rondleiding door de binnenstad en een tocht met de fietsboot op de Eem, terwijl jongeren, 18-29 jaar, eerder kiezen voor het Torenpopfestival of de Kermis.

Opmerkelijk zijn ook de verschillen naar wijk. Bewoners uit de wijken Stadskern/Zonnehof, Schothorst en Hoogland gaan het vaakst op pad om een bezoek te brengen aan een evenement: ongeveer 80% van de bewoners had één of meer evenementen bezocht in 2003. Voor de binnenstad ligt dit hoge deelnamepercentage voor de hand. Immers, de meeste evenementen vinden hier plaats en de bevolking is hier veel meer gericht op het uitgaansleven. Vooral voor de bewoners van Hoogland zijn het Dorpsfeest en de Carnavalsoptocht de belangrijke trekkers. Bijna eenderde van de bezoekers van beide evenementen bestaat uit Hooglanders. Het hoge bezoekersaantal van bewoners van Schothorst komt wellicht door de gunstige ligging van de wijk, tussen Stadspark en centrum, maar dat dit zoveel meer is dan bewoners van Zielhorst (en Kattenbroek) kan alleen daaruit niet verklaard worden.

4.5 Waardering evenementen

Zowel in 1998 als in 2003 hadden de Amersfoorters de mogelijkheid om de evenementen te beoordelen aan de hand van rapportcijfers. Op enkele evenementen na die niet genoemd werden in 1998 kunnen we de beoordeling van de Amersfoortse bevolking vergelijken met de vorige peiling. Zie tabellen 7 en 8. Van de evenementen die één keer per jaar worden georganiseerd, kreeg het Dorpsfeest in Hoogland zowel in 1998 als in 2003 het hoogste cijfer. Uit het cijfer spreekt ook een stukje dorpsrots voor een evenement dat, al tientallen jaren, dankzij de inzet van vele vrijwilligers duizenden bezoekers trekt. De verschillen tussen 1998 en 2003 zijn over het algemeen klein. De Kermis wordt minder negatief beoordeeld. De Amersfoortse marathon is in waardering gedaald. Dit kan te maken hebben met een organisatorische fout in de editie van dat jaar.

Tabel 9: Rapportcijfer evenementen in 1998 en 2003

Evenementen die in de afgelopen 12 maanden één keer zijn gehouden	1998	2003
Dorpsfeest Hoogland	7.8	7.8
Carnavalsoptocht Hoogland	7.7	7.6
Festival Dias Latinos	7.7	7.6
Open Monumentendag	7.7	7.5
Jazz Driedaagse*	7.6	7.5
Festival Etcetera	7.3	7.4
Avondvierdaagse	7.2	7.3
Smartlappenfestival		7.2
Havikconcert		7.1
Dutch Open tennistoernooi**	7.0	7.2
Proef Amersfoort	7.4	7.1
Torenpopfestival	7.0	6.9
Keistadfeesten	6.8	6.9
Koninginnedagactiviteiten	6.3	6.5
Amersfoortse marathon	7.1	6.0
Multiculturele Manifestatie		6.0
Kermis Rubensstraat	5.0	5.6
Totaal gemiddelde	7.1	7.0

Toelichting: vijf evenementen kunnen niet vergeleken worden met 1998, naar deze is destijds niet gevraagd.

** In de vraagstelling is dit evenement Jazz Driedaagse genoemd, officieel heet het Keistad Jazz.*

***In 1998 was dit toernooi de Flehite Masters, een vergelijkbaar tennistoernooi met de Dutch Open.*

Bron: O&S/ Vrijtijdsmonitor 2004

Ook de evenementen die in een jaar meerdere malen worden georganiseerd, werden door de Amersfoorters beoordeeld. Met een 7.9 scoorden de rondvaarten van Waterlijn in 2003 het hoogst. Gevolgd door de fietsboot op de Eem met een 7.7 en de muziekoptredens op de Groenmarkt met een 7.6. Vergeleken met 1998 is er weinig verschil.

Tabel 10: Rapportcijfer evenementen in 1998 en 2003

Evenementen die in de afgelopen 12 maanden meerdere malen zijn gehouden	1998	2003
Rondvaarten Waterlijn	7.7	7.9
De fietsboot op de Eem		7.7
Muziekoptredens op de Groenmarkt	7.4	7.6
Rondleiding door de binnenstad	7.6	7.4
Vijverconcerten Kattenbroek		7.3
Kunst Kijk Route	7.3	7.2
Levende Historie in de binnenstad		7.2
Voorstellingen Theater Terras	7.2	7.1
Snuffelmarkt op het OLV Kerkhof		7.1
Kindervoorstellingen van Stadscarrousel in de binnenstad of in Emiclaer		7.1
Rondleiding door Kattenbroek	6.8	6.6
Totaal gemiddelde	7.3	7.3

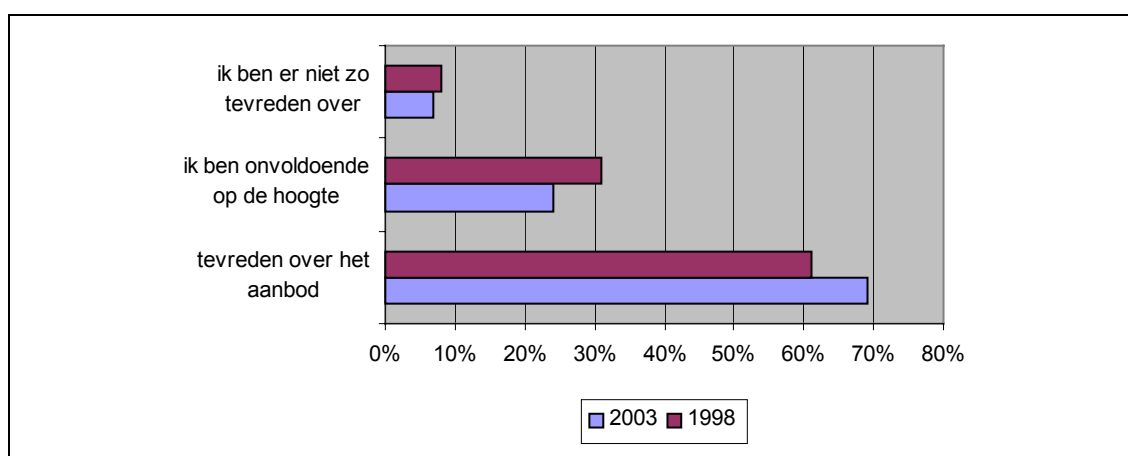
Toelichting: vijf evenementen kunnen niet vergeleken worden met 1998, naar deze is destijds niet gevraagd.

Bron: O&S/Vrijetijdsmonitor 2004

Mate van tevredenheid

Als we kijken naar hoe tevreden de mensen zijn over het aanbod aan evenementen en toeristische activiteiten in Amersfoort zien we een positieve verschuiving. In 1998 was 61% tevreden over het aanbod, in 2003 is dat 69%. Ruim eenderde gaf in '98 aan onvoldoende op de hoogte te zijn, dat aantal is gezakt naar minder dan een kwart in 2003. Een klein aantal (7%) is niet zo tevreden (8% in 1998). Zie figuur 15.

Figuur 15: Wat vindt u van het aanbod aan evenementen en toeristische activiteiten in Amersfoort?

Bron: O&S/Vrijetijdsmonitor 2004

Oordeel over evenementen

Meer dan 600 mensen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de mate van tevredenheid toe te lichten. Het overgrote deel van deze groep is van mening dat het aanbod van evenementen en activiteiten prima is in Amersfoort. De diversiteit en de ruime keuzemogelijkheid worden door deze Amersfoorters geprezen. Dat de informatievoorziening niet goed is, wordt aangegeven door 50 mensen. Enkele voorbeelden: “Je weet wel dat er iets plaats gaat vinden maar kent het programma niet bij aanvangstijden, etc” en “In veel gevallen kom ik er pas in het weekend achter dat er een evenement heeft plaats gevonden. Ik lees de huis-aan-huis krantjes, maar werk buiten Amersfoort en merk dus te weinig van de voorbereiding”. Vooral de Amersfoorters die verder van het centrum wonen, hebben moeite met de informatievoorziening. Niet iedereen leest of krijgt de huis-aan-huis bladen, waar regelmatig de programma’s in staan. Ook zijn enkele respondenten van mening dat de evenementen te veel geconcentreerd zijn in de binnenstad. In andere wijken is volgens hen te weinig te doen.

Ook kan het juist zijn dat mensen vinden dat er *teveel* of *te grote* evenementen georganiseerd worden. Er zijn respondenten (24) die de evenementen te groot of te druk vinden. Te veel gericht op kwantiteit, te weinig op kwaliteit. Enkele voorbeelden:

“Ik ben wel tevreden maar het is vaak zo ontzettend druk dat het me weer tegenstaat Ik hou meer van kleinschalige activiteiten” en *“Ieder weekend iets anders was bijna te veel van het goede!”*.

Verder is men van mening dat er te weinig is voor jongeren, bijvoorbeeld een disco. Koninginnedag kan spectaculairder en de ligging van de Kermis is niet zo gunstig. Deze antwoorden komen grotendeels overeen met de bevindingen uit 1998.

4.6 De VVV-recreatiewinkel

In de vrijetijdsmonitor van dit jaar is een nieuw blok opgenomen; vragen over de VVV-recreatiewinkel van Amersfoort. Op het eerste gezicht lijkt het een vreemde keus, aangezien klanten van een VVV vaak mensen uit een andere stad zijn. Maar de gemeente Amersfoort heeft een subsidierelatie met de VVV Amersfoort, en wil graag meer weten over in hoeverre Amersfoorters bekend zijn met de faciliteiten van de VVV en met wat de recreatiewinkel te bieden heeft.

De VVV houdt zelf bij hoeveel mensen telefonisch informatie inwinnen, de recreatiewinkel bezoeken en de website raadplegen.

Op de vraag *‘Weet u waarvoor u bij de VVV-recreatiewinkel terecht kunt?’*, antwoordde eenderde van de ondervraagden positief. Ruim de helft heeft daar wel ongeveer een beeld van en ongeveer 10% weet het niet.

De VVV op het Stationsplein is door 50% van de Amersfoorters wel eens bezocht.

Bijna 60% van de Amersfoorters weet niet dat de VVV in Amersfoort een eigen website heeft. Een klein deel heeft de website daadwerkelijk bezocht. Dit is niet zo verwonderlijk; de website is vooral bedoeld om mensen van buiten de stad toeristische informatie te verschaffen.

Ook telefonisch wordt de VVV in Amersfoort door de eigen bevolking niet veel geraadpleegd, 80% heeft nooit gebeld. Hierbij is ook te verwachten dat mensen uit andere steden eerder naar de VVV in Amersfoort bellen, dan Amersfoorters.

Op de vraag of men wel eens contact heeft gehad met een andere VVV in Nederland, antwoordt ruim 60% van de mensen positief. Dat dit percentage hoog is kan wederom verklaard worden doordat mensen eerder informatie opvragen over een andere stad dan de stad waarin ze wonen. Van de eigen stad weet men meer en is men beter bekend met de faciliteiten en de mogelijkheden.

5. Deelname aan kunst en cultuur

Amersfoorters blijken veel met cultuur te hebben. De helft van de volwassen Amersfoorters bezocht in de afgelopen twee jaar wel eens een openbare bibliotheek. Maar ook musea en theaters werden vaak bezocht. Verder is één op de drie Amersfoorters op één of andere wijze zelf actief op het gebied van kunst en cultuur, bijvoorbeeld via een koor, met schilderen of met fotograferen.

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de resultaten van het vragenblok *Deelname aan kunst en cultuur*.

De volgende vragen staan hierin centraal:

1. In hoeverre zijn Amersfoortse instellingen op het gebied van kunst en cultuur bekend bij de Amersfoorters en in hoeverre worden deze instellingen bezocht?
2. In welke mate zijn de Amersfoorters actief op het gebied van kunst en cultuur?
3. Op welke manier stelt men zich op de hoogte van wat er op uitgaansgebied, kunst en cultuur in Amersfoort te doen is?
4. Hoe tevreden is men over het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort?

Het blok is al eerder opgenomen in de Stadspeiling, in de editie van 1998. Waar mogelijk zijn de resultaten van beide peilingen met elkaar vergeleken.

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. Na de inleiding volgt een beschrijving van de kenmerken van de cultureel betrokken Amersfoorter. In paragraaf 5.3 komt de passieve kunst- en cultuurconsumptie van de Amersfoorters aan bod. Iemand consumeert passief als hij of zij bijvoorbeeld een voorstelling of een evenement bezoekt. Vervolgens (§5.4) wordt ingegaan op de bekendheid van de culturele instellingen in Amersfoort. Tevens wordt gekeken in hoeverre deze instellingen bezocht zijn in de afgelopen twee jaar door de Amersfoorters. In de volgende paragraaf, 5.5, kijken we naar actief betrokken Amersfoorters. Actief zijn de mensen die zelf deelnemen aan culturele en kunstzinnige activiteiten. Men kan dit in verenigingsverband doen, maar ook ongeorganiseerd, ‘op eigen houtje’. Na onderzocht te hebben in hoeverre Amersfoorters actief en passief betrokken zijn bij het kunst en cultuur aanbod komt in de volgende paragraaf, §5.6, aan de orde of de Amersfoorters meer zouden willen doen op het gebied van kunst en cultuur. En zo ja, waarom doen ze dat dan niet? Welke factoren worden door deze Amersfoorters als belemmeringen ervaren? Tenslotte kijken we in paragraaf 5.7 naar de informatiekkanalen. Hoe kunnen Amersfoorters achterhalen aan welke activiteiten ze kunnen deelnemen en in hoeverre wordt gebruik gemaakt van deze mogelijkheden? Ook wordt dieper ingegaan op Breed Uit, de uitagenda van Amersfoort.

5.2 Kenmerkende factoren

Gekeken naar enkele achtergrondkenmerken kan men een profielschets maken van ‘de cultureel betrokken Amersfoorter’. Opleidingsniveau speelt over het algemeen een belangrijke rol.

Het grootste aantal bezoekers van culturele instellingen en geïnteresseerden in kunst en cultuur bestaat uit hoogopgeleide Amersfoorters, grotendeels met een baan. Hieraan gekoppeld ligt het gemiddelde inkomen

van de cultureel betrokken Amersfoorter ook hoger. Op landelijk niveau zien we dezelfde verschijnselen. Het meest betrokken en actief zijn de mensen uit een brede leeftijdscategorie, tussen de 30 en 65 jaar.

Etniciteit en stille integratie

Bij de bezoekers van de meeste culturele instellingen zijn de verschillen tussen etniciteiten niet groot. Bij Theater de Lieve Vrouw en de bibliotheek is zelfs (vrijwel) geen verschil te zien. Dit verschijnsel dat ook in andere Nederlandse bibliotheken zichtbaar was, is door de directeur van de openbare bibliotheken in Den Haag, dhr Burgers van den Bogaert, omschreven als ‘stille integratie’.

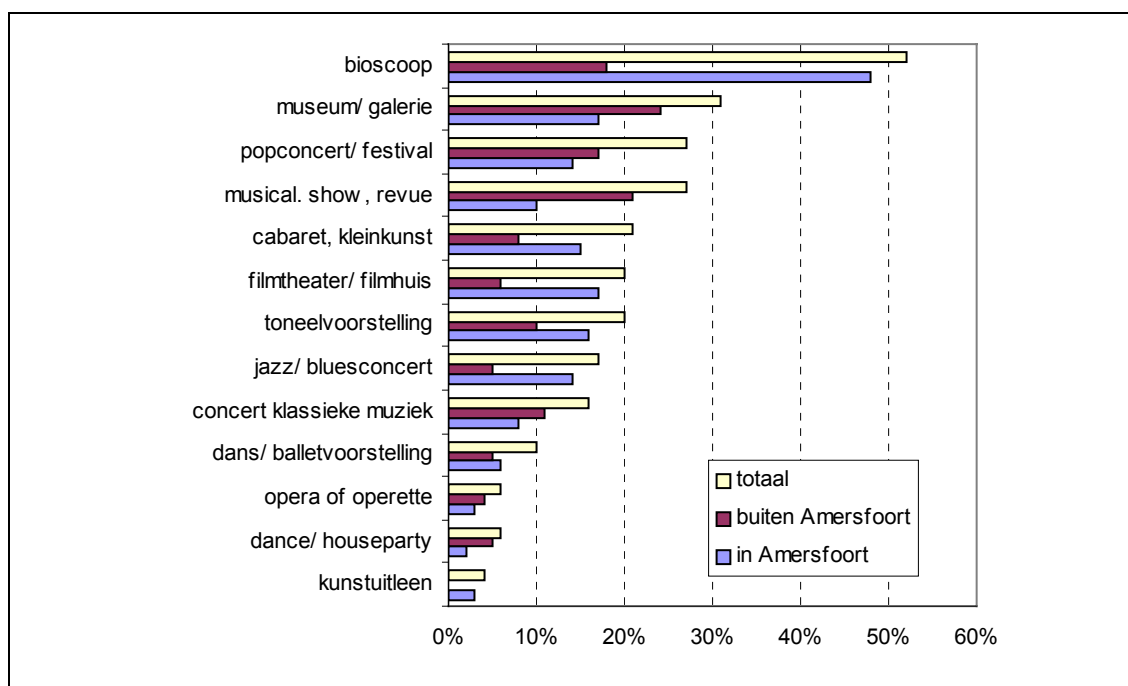
5.3 Passieve kunst- en cultuurconsumptie

In dit onderzoek is een onderscheid gemaakt tussen actieve kunst- en cultuurparticipatie en passieve kunst- en cultuurconsumptie. Onder actieve participatie verstaan we het actief deelnemen aan kunst en cultuur, bijvoorbeeld door zelf foto's te maken of zelf gedichten te schrijven. De term ‘passieve consumptie’ gebruiken we als iemand een voorstelling, evenement of een tentoonstelling heeft bijgewoond. Tevens is het voor de hand liggend dat actieve deelname aan kunst en cultuur vaker in de eigen stad plaats vindt, terwijl passieve deelname vaker buiten de woonplaats is.

Bezoeken aan instellingen

Driekwart van de Amersfoorters heeft in 2003 minimaal één keer een voorstelling of instelling bezocht. De bioscoop is daarbij duidelijk favoriet.

Figuur 17: Aandeel Amersfoorters dat in 2003 een culturele activiteit bezocht, in en/of buiten Amersfoort

Bron: O&S, Vrijetijdsmonitor, 2004

Bijna de helft van de volwassen Amersfoorters bezoekt één of meerdere filmvoorstellingen in de stad. Als we kijken naar de andere activiteiten kunnen we concluderen dat musea/galerieën, popconcerten en musicals/shows elk door ongeveer 30% van de Amersfoorters wordt bezocht. Bij cabaret/kleinkunstvoorstellingen, filmhuis, toneelvoorstellingen, jazz/bluesconcerten en klassieke muziek concerten, varieert het percentage Amersfoorters dat deze voorstellingen bezoekt tussen de 10 en 20%.

Meer Amersfoortse bezoekers

Vergeleken met 1998 is het percentage Amersfoorters dat de genoemde culturele activiteit bezocht in 2003 over het algemeen gestegen. Zie tabel 11.

Tabel 11: Aandeel Amersfoorters dat een culturele activiteit bezocht, vergelijking 1998-2003

Activiteit	in Amersfoort, % in 1998	in Amersfoort, % in 2003	buiten Amersfoort, % in 1998	buiten Amersfoort, % in 2003
Bioscoop	49%	48%	14%	18%
Toneelvoorstelling	13%	16%	9%	10%
Musical, show, revue	10%	10%	16%	21%
Dans/balletvoorstelling	5%	6%	4%	5%
Cabaret, kleinkunst	10%	15%	8%	8%
Filmtheater/ filmhuis	9%	17%	3%	6%
Museum/galerie	15%	17%	18%	24%
Kunstuitleen	3%	3%	1%	0%

Bron: O&S Vrijtijdsmonitor

Vooraf de bezoeken aan filmtheater/filmhuis en museum/galerie zijn toegenomen in de afgelopen vijf jaar. Sommige culturele activiteiten kregen vooral binnen Amersfoort te maken met meer belangstellenden, zoals toneelvoorstelling en cabaret/kleinkunst. Voor andere activiteiten kwam de groei van het Amersfoortse bezoekersaantal vooral terecht buiten de stad. Dit geldt vooral voor het bezoek aan een bioscoop, aan musical/show/revue of aan een museum/galerie.

Voor de kunstuitleen is de belangstelling vrijwel onveranderd laag gebleven.

Cultuurlek

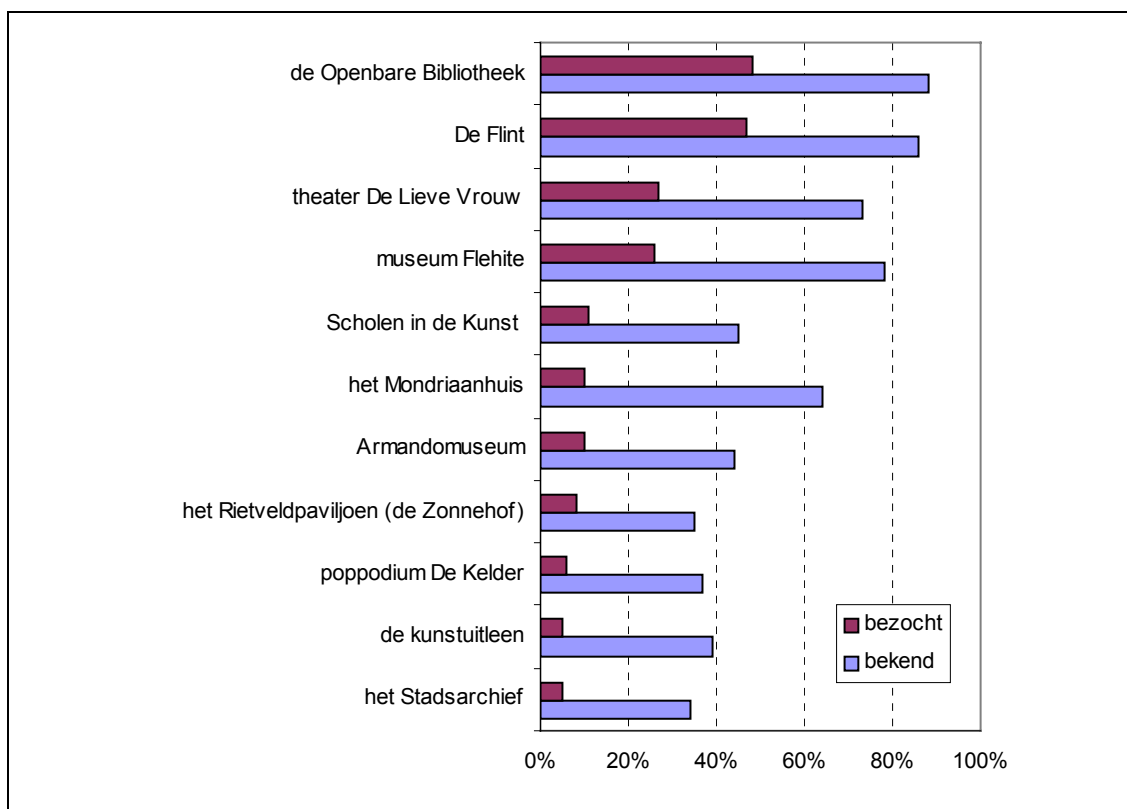
Gekeken naar verschillende evenementen kan men bepalen of er sprake is van een cultuurlek. Bezoeken aan museum/ galerie, popconcert/ festival en musical/show/revue worden voornamelijk buiten Amersfoort afgelegd. Erg vreemd is dit niet, zo hebben bijvoorbeeld steden als Amsterdam en Rotterdam grotere podia en meer mogelijkheden voor concerten en musicals. In dit verband kan men spreken van een cultuurlek. Amersfoorters zijn meer op hun eigen stad gericht voor cabaret/kleinkunst, filmhuis, toneel en jazz/bluesconcerten.

5.4 Bekendheid en bezoeken van culturele instellingen

In de vorige paragraaf is het aandeel van de Amersfoorters dat in 2003 een culturele activiteit bezocht, in en/of buiten Amersfoort uitgebreid aan bod gekomen. Nu kijken we naar de culturele instellingen in Amersfoort. Bepaalde instellingen zeer bekend zijn onder de Amersfoortse bevolking, terwijl andere instellingen minder bekend zijn.

Dit is te zien in de volgende figuur. De Openbare Bibliotheek, De Flint, theater De Lieve Vrouw en museum Flehite zijn bij ruim 60% van de Amersfoorters bekend, de andere instellingen ongeveer bij 40%.

Figuur 16: Bekendheid en bezoeken culturele instellingen in Amersfoort (in %).

Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor, 2004

Op de vraag of men de genoemde instellingen heeft bezocht in de afgelopen twee jaar, zijn de verschillen per instelling groot. Zo werd de openbare bibliotheek door bijna de helft van de Amersfoorters weleens bezocht en ook de Flint scoort hoog (47%). Stadsarchief, Kunsttuleen, maar ook de meeste musea trokken nog geen 10% van de Amersfoorters. De grote verschillen liggen voor de hand. Immers een museum leent zich minder voor een regelmatig bezoek dan een bibliotheek of theater. Opvallend is dat Flehite, in vergelijking tot de andere musea, veel bezoekers trekt. Een op de vier Amersfoorters is er in de afgelopen twee jaar wel eens geweest. Dit heeft te maken hebben met het brede, laagdrempelige aanbod, maar ook met het feit dat er regelmatig nieuwe exposities worden gegeven.

Ook het poppodium, de Kelder moet het hebben van een beperkt publiek. Dit publiek is vooral jong, terwijl het onderzoek zich beperkt tot 18+.

De bekendheid en het aantal bezoeken van de Amersfoortse culturele instellingen is dit jaar voor het eerst gepeild. Hierdoor is geen vergelijking met voorgaande jaren mogelijk.

5.5 Actieve kunst- en cultuurparticipatie

Ruim eenderde (32.000 mensen) van alle volwassen Amersfoorters is op de een of andere manier actief betrokken bij culturele of kunstzinnige activiteiten. Vergeleken met 1998 (ongeveer 25%) lijkt dit een forse stijging. Deze stijging is echter grotendeels te verklaren als er gekeken wordt naar de manier van de vraagstelling. In 1998 waren de activiteiten fotografie, film en video ondergebracht in de categorie 'audiovisuele kunst'. Destijds gaf 3 procent van de Amersfoorters aan zich daar actief mee bezig te houden. In 2003 is deze antwoordoptie omschreven met de termen 'fotografie, film en video'. Deze begrippen zijn meer herkenbaar, dus zullen mensen die bijvoorbeeld foto's nemen op vakantie of van hun familieleden, deze optie eerder aankruisen. Van de Amersfoorters heeft dan ook 21% aangegeven in de afgelopen 12 maanden zich hiermee bezig gehouden te hebben. Als de categorie "fotografie, film en video" weg wordt gelaten bij de

berekening van de totaal actieve Amersfoorters, komt er een percentage uit van 25%. Dan is geen stijging zichtbaar sinds 1998. In tabel 12 kunnen we zien hoe de verdeling van de activiteiten eruit ziet.

Tabel 12: Aantal actieve kunstbeoefenaars, vergelijking 1998-2003

Actief in:	% in 1998	% in 2003	Absoluut 2003 (afgerond)
Toneel	2%	3%	2.400
Muziek, zang, musical	15%	17%	14.000
Dans, ballet	5%	7%	5.600
Fotografie, film, video		21%	18.000
Schrijven van proza/poëzie	4%	4%	3.000
Schilderen, beeldhouwen	8%	11%	8.700
Totaal actief	25%	34%	32.000

Opmerking: opgeteld komen de getallen in kolom één op een hoger totaal dan 32.000, dit omdat men meerdere antwoorden mocht geven. Er is geen percentage ingevuld in de derde kolom bij de categorie fotografie, film, video, omdat dit onderdeel van de vraag niet vergeleken kan worden, De vraagstelling wijkt teveel af.

Bron: O&S Vrijtijdsmonitor

Actieve Amersfoorters

Men kan op verschillende manieren actief iets aan kunst en cultuur doen. Zo kan men lid zijn van een vereniging of een cursus volgen. Maar de actieve kunstbeoefening kan ook ongeorganiseerd, thuis of met vrienden. De grootste groep van ‘amateurkunstenaars’ beoefent zijn hobby niet in georganiseerd verband. Mensen die aan schilderen of beeldhouwen doen, zijn veelal actief via een cursus, terwijl muziek en zang vooral via een vereniging worden beoefend. Amersfoorters die zich bezig houden met fotografie, film en video doen dat meestal buiten verenigingsverband, evenals de schrijvers en dichters.

Binnen de categorieën activiteiten zijn er verschillen zichtbaar in de mate van participatie tussen mannen en vrouwen. De vrouwen zijn ruim in de meerderheid als het gaat om toneel, dans/ballet, schrijven van proza/poëzie en schilderen/beeldhouwen. Bij muziek/zang/musical en fotografie/film/video houden de actieve mannen en vrouwen elkaar redelijk in evenwicht.

Tevens zijn naar leeftijd kleine verschillen zichtbaar. De groep tussen 30 en 39 jaar zijn over het algemeen het meest actief, voornamelijk met de activiteiten muziek/zang/musical, fotografie/film/video en het schrijven van proza en poëzie.

Dans is het meest populair onder twintigers.

5.6 Méér kunst en cultuur?

Meer dan 30% van de respondenten geeft aan zich niet zo interesseren voor kunst en cultuur. Mensen die niet geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur, hebben over het algemeen ook de behoefte niet om actiever te worden.

Ruim 40% heeft echter aangegeven méér aan kunst en cultuur te willen doen. Dit kan zowel in actieve als in passieve zin. Het grootste deel van deze 40% zijn mensen die al actief of passief participeren. Het is interessant om te onderzoeken waarom deze mensen dan niet vaker participeren. Wat houdt hen als het ware tegen? Dit kan verscheidene oorzaken hebben. Vergelijken met 1998 zien we weinig verschillen (tabel 13).

Ruim eenderde van de Amersfoorters die meer zouden willen doen, komt er niet aan toe vanwege tijdgebrek. Redelijk voor de hand liggend is dat ruim 80% van deze mensen een baan heeft. De categorie ‘allerlei praktische redenen’, als kinderopvang, wordt ook vaak genoemd (23%), vaker dan in 1998, voornamelijk door mensen met een jong gezin.

In 1998 is de antwoordmogelijkheid ‘er is te weinig aanbod naar mijn smaak’ niet aan de mensen voorgelegd. In 2003 vormt voor een klein percentage mensen (7%) die meer aan kunst en cultuur willen doen het aanbod een belemmering.

Tabel 13: Waarom doet u niet meer aan kunst?

Redenen	1998	2003
Ik heb te weinig tijd	35%	36%
Geen bijzondere reden, het komt er gewoon niet van	33%	33%
Allerlei praktische redenen (b.v kinderopvang)	17%	23%
Dat kost teveel geld	22%	19%
Ik weet onvoldoende wat er te doen is	11%	13%
Er is te weinig aanbod naar mijn smaak	*	7%
Ik wil niet alleen, heb niemand om mee samen te gaan	6%	5%
Er is te weinig in de buurt te doen	5%	4%
Andere redenen	11%	12%
Totaal (max. twee antwoorden mogelijk)	140%	152%

* niet gevraagd in 1998. Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor

Dertien procent geeft aan onvoldoende op de hoogte te zijn van het aanbod. Een groot deel van deze groep (bijna 50%) bestaat uit jongeren tussen de 18 en 29 jaar (dit is 12% van de totale groep jongeren). Kennelijk worden de jongeren niet optimaal bereikt. Mensen van 65 jaar en ouder geven vaker als reden op niemand te kennen om mee samen te gaan of dat er weinig te doen is in de eigen buurt. Wellicht zou deze groep beter gemobiliseerd kunnen worden, bijvoorbeeld door meer activiteiten in de buurt of betere vervoersmogelijkheden aan te bieden.

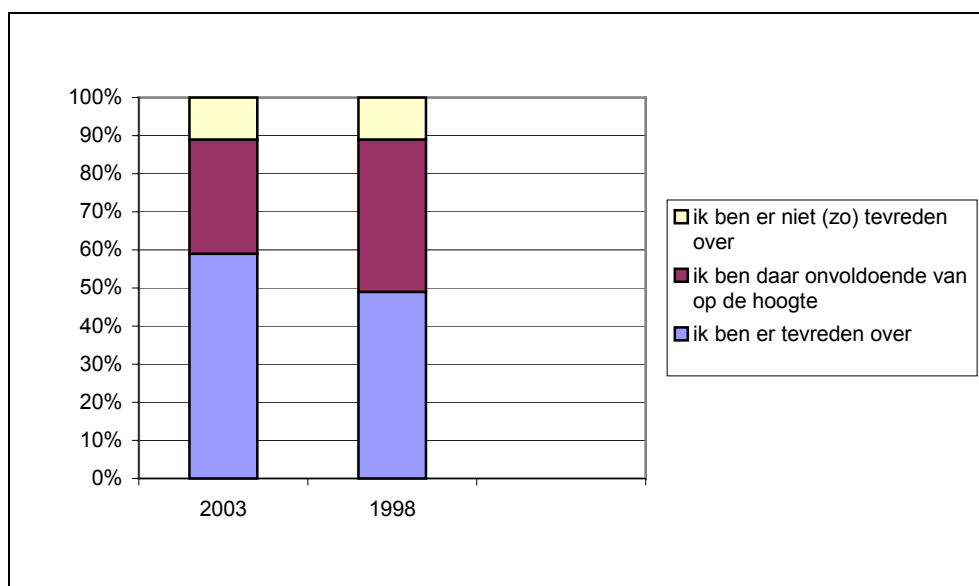
Ook tussen vrouwen en mannen kunnen verschillen geconstateerd worden. Vooral vrouwen zouden actiever willen worden. Vrouwen zijn voornamelijk oververtegenwoordigd in de categorie ' ik ken niemand om samen mee te gaan '. Tachtig procent van deze groep bestaat uit vrouwen.

Mate van tevredenheid over het aanbod

Op de vraag ' Wat vindt u van het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort ' antwoord bijna 60% van de mensen die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur dat ze tevreden zijn. In vergelijking met 1998 zien we een stijging, van 50% naar 60%. Ook zijn meer mensen in 2003 op de hoogte van het aanbod.

Het meest kritisch zijn de mensen die actief of passief deelnemen aan kunst en cultuur, mensen die dus al betrokken zijn bij het aanbod. Tevens bestaat de groep die positief is ook grotendeels uit actievelingen. Mensen die meer deelnemen aan kunst en cultuur, hebben ook een meer uitgesproken mening.

Figuur 18: Wat vindt u van het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort?

Opmerking: Deze vraag hebben alleen de mensen beantwoord die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur, 64% van alle respondenten. Bron: O&S, Vrijtijdsmonitor, 2004

Oordeel over het aanbod

Ruim 360 respondenten hebben tevens de mogelijkheid aangegrepen om in de vorm van een open vraag aan te geven wat hun mening is over het aanbod in Amersfoort. Bijna de helft van de respondenten (150) heeft hierbij aangegeven dat het aanbod in Amersfoort prima is. Meer dan veertig mensen zijn van mening dat het aanbod niet voldoende is.

Ongeveer 30 respondenten hebben aangegeven dat ze niet goed genoeg geïnformeerd zijn. Mensen weten niet goed waar ze de benodigde informatie moeten vinden.

Ook zijn veel opmerkingen gemaakt over theater de Flint. Vijfentwintig mensen hadden kritiek op het kaartverkoopsysteem in de Flint. Zo geeft een respondent aan: “*Systeem van de Flint (voorverkoop) bevalt mij niet, te moeilijk om spontaan, dus kort van tevoren, te besluiten ergens heen te gaan. Buiten de stad is het makkelijker en meer kans*”.

Aan de andere kant waren dertien respondenten erg tevreden over het diverse aanbod van het theater.

Volgens een aantal mensen is het jammer dat in Amersfoort geen musicals en grote producties zijn, maar deze mensen geven zelf ook aan dat Amersfoort daar wellicht te klein voor is, er zijn weinig grote zalen en podia. Grote voorstellingen worden bezocht in andere steden.

Andere uitspraken zijn:

“*Weinig voor jongeren*”, “*weinig aanbod buitenwijken*”, “*er wordt te weinig reclame gemaakt, vaak hoor ik achteraf hoe leuk het was*”.

Deze meningen en uitspraken zijn vergelijkbaar met de opinies uit 1998.

5.7 Informatiekanalen

Hoe komen Amersfoorters erachter wat er speelt op het gebied van kunst en cultuur in de stad? De huis-aan-huis bladen zijn net als in 1998 het meest populair bij het raadplegen naar culturele en kunstzinnige activiteiten.

In de volgende tabel kunnen we de vergelijking tussen 2003 en 1998 zien.

Tabel 14: Hoe stelt u zich op de hoogte van het kunst- en culturaanbod in Amersfoort?

Informatiekanalen	% in 1998	% in 2003
Amersfoortse Courant	40%	40%
Huis-aan-huis bladen	59%	66%
Programmaboekjes van theaters en instellingen	-	56%
Ik krijg programma's/uitnodigingen thuisgestuurd	19%	-
Lokale radio en t.v. en teletekst/teksttelevisie	22%	17%
Breed Uit, culturele maandagenda	34%	23%
Buren, kennissen, familie	29%	36%
Ik ben daar niet van op de hoogte	10%	5%

Opmerking: de percentages in de kolommen zijn opgeteld meer dan 100%, omdat men meer dan één bron op mocht geven.

Bron: O&S Vrijtijdsmonitor

Programmaboekjes

We zien een grote stijging als we kijken naar het verkrijgen van informatie via programmaboekjes van theaters en instellingen. Een verklaring hiervoor ligt vooral in de formulering van de antwoordoptie. In 1998 werd deze als volgt geformuleerd: *ik krijg programma's/uitnodigingen thuisgestuurd*.

Huis-aan-huis bladen worden ook vaker geraadpleegd, terwijl mensen minder vaak de culturele maandagenda, Breed Uit, erbij pakken. Bijna 80% van de mensen die de culturele maandagenda raadplegen, bezoekt zelf ook voorstellingen of instellingen.

Breed Uit

Ten opzichte van 1998 zijn twee nieuwe vragen over de uitagenda toegevoegd: ‘Kent u de Breed Uit, de uitagenda van Amersfoort en zo ja, kijkt u ‘m wel eens in?’. Deze vragen zijn alleen gesteld aan de mensen die in kunst en cultuur geïnteresseerd waren. De helft van de respondenten is niet bekend met de uitagenda. Vijftien procent is er wel bekend mee, maar kijkt er eigenlijk nooit in. Slechts 10% maakt er regelmatig

gebruik van. Tweederde van de mensen die had aangegeven onvoldoende op de hoogte te zijn van het kunst en cultuur aanbod in Amersfoort, kent de uitagenda niet. Een groot deel van de in cultuur geïnteresseerde Amersfoorters (ruim 80%) weet niet dat de uitagenda ook op internet te bekijken is. Slechts 4% heeft de website een keer bezocht. Ruim eenderde van deze mensen kijkt ook regelmatig in de uitagenda die op papier verschijnt.

Bijlage: vragenlijst met scores

Het percentage tussen haakjes geeft aan welk deel van de respondenten de vraag beantwoord heeft.

A. Deelname aan sport

1 Ziet u zichzelf als sporter? (93%)

37% Ja
63% Nee

2 Welke van de volgende sporten heeft u in de afgelopen 12 maanden beoefend?

(u mag meerdere antwoorden aankruisen)

24% Ik heb niet aan sport gedaan	→ <i>ga naar vraag 11</i>
8% aerobics/steps (1)	
2% atletiek (2)	
4% badminton (3)	0% korfbal (26)
1% basketbal (4)	1% midgetgolf (27)
4% biljart/poolbiljart/snooker (5)	2% motorsport (28)
1% boksen (6)	2% paardensport (29)
5% bowling (7)	1% roeien (30)
3% bridge (8)	7% schaatsen (31)
2% dammen (9)	2% schaken (32)
5% danssport (10)	1% schietsport (33)
5% darts (11)	7% skeeleren/skaten (34)
2% duiksport (12)	9% skiën/langlaufen/snowboarden (35)
23% fitness conditie (13)	6% squash (36)
12% fitness kracht (14)	3% tafeltennis (37)
2% golf (15)	10% tennis (38)
2% gymnastiek/turnen (16)	2% vecht- en verdedigingssporten (39)
1% handbal (17)	0% parachutespringen (40)
12% hardlopen/joggen/trimmen (18)	6% veldvoetbal (41)
1% hockey (19)	4% volleybal (42)
1% honkbal/softbal (20)	13% wandelsport (43)
2% jeu de boules (21)	4% watersport/zeilen/surfen (44)
0% kaatsen (22)	14% wielrennen/mountainbike/toerfietsen (45)
3% kano (23)	19% zwemsport (46)
3% karting (24)	3% zaalvoetbal (47)
4% klimsport/bergwandelen (25)	4% een andere sport (48)

**3 Welke van de bij de vorige vraag genoemde sporten beschouwt u als uw hoofdsport?
(noem een cijfer uit de vorige vraag)**

10%: fitness – conditie
7% zwemsport
5% tennis
5% wielrennen/mountainbike/toerfietsen
4% hardlopen/joggen/trimmen

De vragen 4, 5 en 6 hebben alleen betrekking op de bij vraag 3 genoemde hoofdsport.

4 Hoe regelmatig beoefende u deze bij vraag 3 genoemde hoofdsport? (66%)

- 7% (vrijwel) dagelijks
- 36% een paar keer per week
- 38% ongeveer eens per week
- 9% een paar keer per maand
- 4% ongeveer eens per maand
- 6% een (paar) keer per jaar

5 Waar beoefende u deze sport? (66%)

- 28% sportvereniging
- 30% sportschool, fitness, commerciële club
- 1% onderwijsinstelling
- 3% bedrijf
- 11% anders georganiseerd (met vrienden, fiets/loopgroepje, wijkvoetbal, etc)
- 27% ongeorganiseerd, individueel

6 In welke gemeente sport u dan meestal? (67%)

- 70% Amersfoort (incl. Hoogland / Hooglanderveen)
- 6% Leusden
- 1% Hoevelaken
- 1% Soest
- 1% Nijkerk
- 8% een andere gemeente
- 13% ik sport niet in een specifieke gemeente

7 Van wat voor accommodatie maakt u dan doorgaans gebruik? (69%)

(u mag meerdere antwoorden geven)

- 25% sporthal, sportzaal, gymnastiekzaal
- 16% sportterrein, sportveld, tennisbaan, atletiekbaan
- 19% commerciële sportaccommodatie
- 4% buurthuis, wijkgebouw
- 24% openbare ruimte: park, trapveldje, openbare weg, bos
- 8% Sportfondsenbad
- 9% ander zwembad
- 19% ergens anders

8 Hoe beoordeelt u deze accommodatie? Wilt u per aspect aangeven wat uw oordeel is? (66%)

(als u bij de vorige vraag meerdere antwoorden heeft gegeven, vul deze vraag dan in voor de eerste accommodatie die u heeft aangekruist)

	goed	matig	slecht	n.v.t.
A kwaliteit	70%	19%	2%	8%
B bereikbaarheid	79%	12%	2%	8%
C kosten	45%	26%	8%	21%

9 Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om aan sport te doen? (67%)

(geef maximaal twee antwoorden)

- 27% recreatief bezig zijn
- 52% lichaamsontwikkeling, conditieverbetering
- 28% opdoen van sociale contacten, gezelligheid
- 7% competitie, prestatie
- 54% gezondheid
- 3% anders

10 Hoeveel besteedt u bij benadering per jaar aan deze sport? (66%)

- 37% 50 - 150 euro
- 27% 150 - 250 euro
- 14% 250 - 350 euro
- 22% meer dan 350 euro

11 Zou u wel (méér) aan sport willen doen? (94%)

- 17% nee, ik interesseer me er niet zo voor → *ga naar vraag 15*
- 11% nee, ik ben daar lichamelijk niet (meer) toe in staat → *ga naar vraag 15*
- 26% nee, ik doe al genoeg → *ga naar vraag 13*
- 46% ja, ik zou wel meer aan sport willen doen

**12 U heeft bij de vorige vraag aangegeven wel meer aan sport te willen doen. (45%)
Waarom doet u dat dan niet?**

(geef maximaal 2 antwoorden)

- 50% ik heb te weinig tijd
- 4% ik weet onvoldoende wat er te doen is
- 5% ik ben daar lichamelijk niet (meer) toe in staat
- 22% dat kost teveel geld
- 16% allerlei praktische redenen (bijv. kinderopvang)
- 5% er is weinig bij mij in de buurt te doen
- 6% ik ken niemand om samen mee te sporten
- 31% geen bijzondere reden, het komt er gewoon niet van
- 7% andere redenen

13 Wat vindt u van het aanbod (hoeveelheid en diversiteit) aan sportvoorzieningen in Amersfoort? (68%)

- 51% ik ben er tevreden over
- 41% ik ben daar onvoldoende van op de hoogte
- 8% ik ben er niet (zo) tevreden over

14 Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?

B. Evenementen en toeristische activiteiten

In Amersfoort worden verschillende evenementen en toeristische activiteiten georganiseerd. Sommige daarvan vinden eens per jaar plaats, andere meerdere malen, bijvoorbeeld eens per kwartaal.

- 15 Hieronder staan evenementen die in de afgelopen 12 maanden meerdere malen zijn gehouden. Wilt u:
 - in kolom A de evenementen/activiteiten aankruisen waarvan u wist dat ze gehouden werden?
 - in kolom B de evenementen/activiteiten aankruisen die u in de afgelopen 12 maanden zelf heeft bezocht?
 - in de laatste kolom met een rapportcijfer aangeven wat u ervan vond: van 1 (=zeer slecht) tot 10 (=zeer goed).

	A ja, bekend	B ja, bezocht/ meegedaan	C rapportcijfer
A Kunst Kijk Route	42%	9%	7,2
B voorstellingen Theater Terras	21%	5%	7,1
C rondvaarten Waterlijn	69%	25%	7,9
D de fietsboot op de Eem (Eemlijn)	58%	6%	7,7
E kindervoorstellingen van Stadscarrousel in de binnenstad of in Emiclaer	20%	4%	7,1
F Vijverconcerten in Kattenbroek	50%	8%	7,3
G rondleiding door de binnenstad	57%	6%	7,4
H rondleiding door Kattenbroek	34%	2%	6,6
I Snuffelmarkt op het OLV Kerkhof	46%	20%	7,1
J Levende Historie in de binnenstad	39%	10%	7,2
K muziekoptredens op de Groenmarkt	55%	31%	7,6

- 16 Hieronder staan evenementen die in de afgelopen 12 maanden een keer zijn gehouden. Wilt u:
 - in kolom A de evenementen aankruisen waarvan u wist dat ze gehouden werden?
 - in kolom B de evenementen aankruisen die u in de afgelopen 12 maanden zelf heeft bezocht?
 - in de laatste kolom met een rapportcijfer aangeven wat u ervan vond: van 1 (=zeer slecht) tot 10 (=zeer goed).

	A ja, bekend	B ja, bezocht/ meegedaan	C rapportcijfer
A Carnavalsoptocht Hoogland (februari)	67%	24%	7,6
B Koninginnedagactiviteiten in binnenstad (april)	70%	27%	6,5
C Smartlappenfestival (binnenstad, april)	48%	10%	7,2
D Proef Amersfoort (op De Hof, mei)	68%	21%	7,1
E Kermis Rubensstraat (mei)	52%	10%	5,6
F Jazz Driedaagse (binnenstad, mei)	66%	29%	7,5
G Avondvierdaagse (mei)	66%	12%	7,3
H Havikconcert (juni)	23%	3%	7,1
I Multiculturele Manifestatie (Sportpark Zielhorst, juni)	16%	2%	6,0
J Dutch Open tennistoernooi (Bokkeduinen, juli)	58%	5%	7,2
K Festival Etcetera (binnenstad/Vathorst, juli)	46%	14%	7,4
L Torenpopfestival (OLV Kerkhof, augustus)	23%	5%	6,9
M Festival Dias Latinos (binnenstad, augustus)	61%	25%	7,6
N Open Monumentendag (september)	44%	8%	7,5
O Keistadfeesten (binnenstad, september)	70%	21%	6,9
P Dorpsfeest Hoogland (park Schothorst, september)	48%	17%	7,8
Q Amersfoortse marathon/ultraloop (oktober)	23%	1%	6,0
R Staalkaart Amersfoortse kunstenaars (binnenstad, oktober)	14%	3%	6,8

17 Wat vindt u van het aanbod aan evenementen en toeristische activiteiten in Amersfoort?

- 69% ik ben er tevreden over
- 24% ik ben daar onvoldoende van op de hoogte
- 7% ik ben er niet (zo) tevreden over

18 Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?

19 Aan het Stationsplein in Amersfoort zit de VVV-recreatiewinkel. Weet u waarvoor u bij deze winkel terecht kunt? (98%)

- 32% ja, daarvan ben ik goed op de hoogte
- 55% ongeveer wel
- 13% nee, dat zou ik niet weten

20 Heeft u de VVV-recreatiewinkel in Amersfoort al eens bezocht? (98%)

- 49% ja
- 51% nee

21 Wist u dat de VVV Amersfoort een eigen website heeft (www.vvvamersfoort.nl) en heeft u deze al eens bezocht? (97%)

- 59% nee, dat wist ik niet
- 34% ja, dat wist ik. Maar ik heb 'm niet bezocht
- 7% ja, ik heb de website bezocht

22 Heeft u al eens telefonisch informatie gevraagd bij de VVV Amersfoort? (97%)

- 21% ja
- 79% nee

23 Heeft u wel eens contact gehad met een andere VVV in Nederland (dus bezocht, gebeld of de website bekeken)? (97%)

- 62% ja
- 38% nee

C. Deelname aan kunst en cultuur

- 24 **Kunt u van de onderstaande Amersfoortse instellingen op het gebied van kunst en cultuur aangeven of u ze kent en of u ze de afgelopen twee jaar heeft bezocht?**

	<i>ja, bekend</i>	<i>ja, bezocht</i>
<i>A de Openbare Bibliotheek</i>	88%	48%
<i>B museum Flehite</i>	78%	26%
<i>C Arandomuseum</i>	44%	10%
<i>D het Rietveldpaviljoen van de Zonnehof</i>	35%	8%
<i>E het Mondriaanhuis</i>	64%	10%
<i>F de kunsttuin</i>	39%	5%
<i>G poppodium De Kelder</i>	37%	6%
<i>H theater De Lieve Vrouw</i>	73%	27%
<i>I De Flint</i>	86%	47%
<i>J Scholen in de Kunst (de Muziekschool, Popschool, Dansschool, Mirakel, Vrije Academie, etc.)</i>	45%	11%
<i>K het Stadsarchief</i>	34%	5%

- 25 **Er zijn verschillende manieren om bezig te zijn op het gebied van kunst en cultuur. Kunt u van de onderstaande voorbeelden aangeven of u daar de afgelopen 12 maanden zelf -dus actief- iets aan gedaan heeft?**

	<i>ik doe er niets aan</i>	<i>ik volg een cursus</i>	<i>ik ben lid van een vereniging</i>	<i>actief (maar niet georganiseerd)</i>
<i>A toneel (84%)</i>	97%	0%	1%	2%
<i>B muziek, zang, musical (86%)</i>	83%	2%	5%	10%
<i>C dans, ballet (82%)</i>	93%	2%	2%	3%
<i>D fotografie, film, video (83%)</i>	79%	1%	0%	20%
<i>E schrijven van proza/poëzie (81%)</i>	96%	0%	0%	4%
<i>F schilderen, beeldhouwen (83%)</i>	89%	3%	0%	8%

26 **Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden naar de volgende voorstellingen/instellingen geweest in Amersfoort en buiten Amersfoort?**

	In Amersfoort	Buiten Amersfoort
	(percentage dat minimaal 1 bezoek heeft afgelegd)	
A toneelvoorstelling	16%	10%
B musical, show, revue	10%	21%
C dans/balletvoorstelling	6%	5%
D cabaret, kleinkunst	15%	8%
E concert klassieke muziek	8%	11%
F opera of operette	3%	4%
G pop concert/festival	14%	17%
H jazz/blues concert	14%	5%
I dance/house party	2%	5%
J filmtheater/filmhuis	17%	6%
K bioscoop	48%	18%
L museum/galerie	17%	24%
M kunsttuin	3%	0%

27 **Als u uw antwoorden op de voorgaande vragen in ogenschouw neemt, zou u dan méér aan kunst en cultuur willen doen?**

36% nee, ik interesseer me er niet zo voor

→ ga naar vraag 34

21% nee, ik doe al genoeg

→ ga naar vraag 29

14% ja, in actieve zin:

(kies een letter uit vraag 25)

29% ja, in passieve zin:

(kies een letter uit vraag 26)

28 **U heeft bij de vorige vraag aangegeven wel meer aan kunst en cultuur te willen doen. Waarom doet u dat dan niet? (26%)**

(geef maximaal 2 antwoorden)

36% ik heb te weinig tijd

13% ik weet onvoldoende wat er te doen is

5% ik wil niet alleen en ken niemand om mee samen te gaan

19% dat kost teveel geld

23% allerlei praktische redenen (bijv. kinderopvang)

7% er is te weinig aanbod naar mijn smaak

4% er is te weinig in de buurt te doen

33% geen bijzondere reden, het komt er gewoon niet van

12% andere redenen

29 **Wat vindt u van het aanbod van kunst en cultuur in Amersfoort? (62%)**

59% ik ben er tevreden over

30% ik ben daar onvoldoende van op de hoogte

11% ik ben er niet (zo) tevreden over

30 **Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?**

31 **Hoe stelt u zich in het algemeen op de hoogte van wat er op uitgaansgebied, kunst en cultuur in Amersfoort te doen is? (54%)**

(u mag meerdere antwoorden aankruisen)

- 40% *via de Amersfoortse Courant*
- 66% *via de huis-aan-huis bladen*
- 56% *via programmaboekjes van theaters/instellingen*
- 17% *via de lokale radio en tv en teletekst/teksttelevisie*
- 23% *via de Breed Uit, de culturele maandagenda*
- 36% *via burens, kennissen, familie*
- 5% *ik ben daar niet van op de hoogte*

32 **Kent u de Breed Uit, de 'uitagenda van Amersfoort'? En zo ja: kijkt u 'm ook wel eens in? (65%)**

- 49% *nee, die ken ik niet*
- 15% *ja, maar ik kijk 'm eigenlijk nooit in*
- 26% *ja, en ik kijk 'm zo af en toe in*
- 10% *ja, en ik kijk 'm regelmatig in*

33 **Wist u dat de uitagenda ook op internet te bekijken is (www.breeduit.nl)? En zo ja: heeft u die website al eens bezocht? (63%)**

- 85% *nee, dat wist ik niet*
- 11% *ja, maar ik heb de site nog nooit bezocht*
- 4% *ja, ik heb de website al eens bezocht*

D. Openluchtrecreatie

34 In en om Amersfoort liggen diverse recreatie-gebieden waar u kunt fietsen, wandelen en dergelijke. Kunt u per gebied aangeven hoe vaak u de gebieden in de afgelopen 12 maanden heeft bezocht (1e kolom) en wat u daar toen heeft gedaan (noem de belangrijkste activiteit in de 2e kolom)?

Hoe vaak kwam u daar?

Wat doet u daar meestal?

1 vrijwel dagelijks	1 wandelen/trimmen
2 paar keer per week	2 fietsen
3 eens per week	3 hond uitlaten
4 paar keer per maand	4 zwemmen
5 eens per maand	5 spelen
6 een of enkele keren	6 picknicken, zonnen, luieren
7 ik ben daar niet geweest	7 natuur beleven
	8 vissen
	9 roeien/kanoen
	10 skeeleren/skaten
	11 iets anders

% dat er geweest is

meest genoemde activiteit

	% dat er geweest is	meest genoemde activiteit
1 Stadspark Schothorst	44%	wandelen/hond uitlaten
2 recreatiegordel Liendert-Rustenburg	14%	wandelen/hond uitlaten
3 Valleikanaal en omgeving in de stad	33%	fietsen
4 Park Randenbroek en de Heiligenbergerbeek	32%	wandelen/hond uitlaten
5 Nimmerdor (in het Leusderkwartier)	14%	wandelen/hond uitlaten
6 de Galgenberg (in het Bergkwartier)	10%	wandelen/hond uitlaten
7 Birkhoven/Bokkeduinen	41%	wandelen/hond uitlaten
8 het Lockhorsterbos	12%	wandelen/hond uitlaten
9 bos ten zuiden van Amersfoort: Den Treek/Henschoten/Austerlitz	52%	wandelen/hond uitlaten
10 bos ten westen van Amersfoort: Soestduinen/Soest(erberg)/Den Dolder/Lage Vuursche	41%	fietsen
11 Eemvallei ten noord(west)en van Amersfoort: Hoogland West/Baarn/Eemnes/Bunschoten-Spakenburg	39%	fietsen
12 Gelderse Vallei ten noordoosten van Amersfoort: Hoevelaken/Nijkerk	27%	fietsen
13 Gelderse Vallei ten zuidoosten van Amersfoort: Leusden/Woudenberg/Scherpenzeel/Achterveld	30%	fietsen
14 groen en groenplekken in uw directe woonomgeving, anders dan de bovengenoemde	39%	wandelen/hond uitlaten

35 Kunt u aangeven welk gebied u het laatst bezocht heeft? (84%)
(vul het cijfer in dat voor het gebied staat bij de vorige vraag)

1 (Stadspark Schothorst)

36 Hoe bent u die laatste keer naar dat recreatiegebied gegaan? (86%)

- 30% auto / motor
- 35% fiets / bromfiets
- 0% bus / trein
- 34% lopend
- 1% anders (taxi, mobinet)

- 37 Als u twee uur of langer van huis gaat om buiten te recreëren, gaat u dan meestal naar bovenstaande gebieden in (de buurt van) Amersfoort, of vaker naar gebieden elders in het land? (88%)**
54% meestal in (de buurt van) Amersfoort
28% meestal elders
18% allebei even vaak

- 38 Wat vindt u van de mogelijkheden om buiten te recreëren in en om Amersfoort? (88%)**
73% ik ben er tevreden over
19% ik ben daar onvoldoende van op de hoogte
8% ik ben er niet (zo) tevreden over

- 39 Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?**